

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΛΕΠΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΤΗΣΙΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΠΗ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑ 2000-2004

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΠΑΛΑΣΚΑ ΜΑΡΙΑΝΝΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Κ. ΜΑΡΑΒΑ ΝΕΚΤΑΡΙΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.....	7
1.1 Ιστορική αναδρομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	7
1.2 Η δομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα.....	9
1.3 Η οργανωτική διάρθρωση της Α' βαθμίδας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	10
1.4 Η οργανωτική διάρθρωση της Β' βαθμίδας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	13
1.5 Αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	15
1.6 Έλεγχος των ενεργειών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.....	17
2.1 Ο θεσμός του «Ombusman» σε διεθνή κλίμα.....	17
2.2 Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής.....	18
2.3 Ο θεσμός του « Ombusman » στην Ελληνική πραγματικότητα.....	19
2.4 Το Θεσμικό πλαίσιο του Συνηγόρου του Πολίτη.....	20
2.5 Αποστολή και Στελέχωση της Αρχής.....	21
2.6 Αρμοδιότητες της Αρχής.....	28
2.7 Κύκλοι Δραστηριοτήτων της Αρχής.....	29
2.8 Οι αναφορές της Αρχής.....	31
2.9 Στάδια διερεύνησης της αναφοράς.....	32
2.10 Αποδοχή πολιτών – Ροή αναφορών στην Αρχή.....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΚΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	36
3.1 Γενική θεώρηση του έτους 2000.....	36
3.1.1Θέματα εμπλοκής ΟΤΑ το έτος 2000.....	41
3.2 Γενική θεώρηση του έτους 2001.....	42
3.2.1Θέματα εμπλοκής ΟΤΑ το έτος 2001.....	48
3.3 Γενική θεώρηση του έτους 2002.....	49
3.3.1Θέματα εμπλοκής ΟΤΑ το έτος 2002.....	55
3.4 Γενική θεώρηση του έτους 2003.....	56
3.4.1 Θέματα εμπλοκής ΟΤΑ το έτος 2003.....	62
3.5 Γενική θεώρηση του έτους 2004.....	63
3.5.1 Θέματα εμπλοκής ΟΤΑ το έτος 2004.....	69
3.6 Συγκριτική διερεύνηση των ετών 2000 – 2004.....	78
3.7 Περιπτώσεις κακοδιοίκησης από τους Ο.Τ.Α.....	78

3.7.1 Εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων – Τήρηση της Αρχής της	
Νομιμότητας.....	80
3.7.2 Οφειλές των Ο.Τ.Α. προς τρίτους.....	83
3.7.3 Συντονισμός Ο.Τ.Α. με δημόσιες υπηρεσίες / τήρηση	
θεμελιωδών αρχών διοικητικής δράσης	87
3.6.4 Αστική και δημοτική Κατάσταση	88
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	91
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	91
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	91
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	92
○ Π.Δ. 273/1999	
○ Νόμος 3051/2002	
○ Νόμος 3094/2003	
○ Νόμος 3293/2004	
○ Πίνακες και γραφήματα για την εμπλοκή των Ο.Τ.Α.	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το αντικείμενο των σπουδών μας του τμήματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης της σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Καλαμάτας είναι, όπως φανερώνει και ο τίτλος του, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Κατά τη διάρκεια των σπουδών μας ερχόμαστε σε επαφή με τη βαθμίδα διοίκησης η οποία βρίσκεται πιο κοντά στο πολίτη καθώς γίνεται αρωγός και κοινωνός της καθημερινής του πραγματικότητας.

Η πτυχιακή αυτή εργασία με αντικείμενο την εκτίμηση της λειτουργίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέσα από τις ετήσιες εκθέσεις της ανεξάρτητης αρχής του Συνηγόρου του Πολίτη κατά το χρονικό διάστημα από το 2000 έως και το 2004 αποτελεί το επιστέγασμα αυτής της προσπάθειας ενασχόλησης και μελέτης με το θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η ανθρωποκεντρική προσέγγιση της λειτουργίας του φάσματος της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης γίνεται με την πάροδο των χρόνων περισσότερο επιτακτική από ποτέ. Οι παθογενείς καταστάσεις που συναντώνται αποπροσανατολίζουν την ελληνική Δημόσια Διοίκηση από τον ουσιαστικό ρόλο της που είναι η λειτουργία της να εξασφαλίζει ένα ανώτερο επίπεδο συνδιαλλαγής με τους πολίτες που θα διέπεται από τις αρχές της διαφάνειας, της νομιμότητας της χρηστής διοίκησης και της προστασίας του πολίτη.

Η Δημόσια Διοίκηση, σε αντίθεση με την Ιδιωτική Διοίκηση, ενεργεί κάτω από ένα πολιτικό πλαίσιο που προϋποθέτει πολιτικές ευθύνες και έλεγχο που έχει. Ο έλεγχος της Δημόσιας Διοίκησης περιλαμβάνει τρεις μορφές, τον Διοικητικό έλεγχο τον οποίο διενεργεί η ίδια η διοίκηση με όργανα της, τον Κοινοβουλευτικό έλεγχο που έχει περισσότερο πολιτική πολιτική αξία και τον Δικαστικό έλεγχο που συντελείται στα δικαστήρια επιβαρύνοντας τόσο οικονομικά το πολίτη όσο και το δικαστικό σύστημα από τον μεγάλο όγκο των υποθέσεων.

Η πραγματικότητα έχει αποδείξει ότι τα σύγχρονα προβλήματα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης χρειάζονται και τη συνδρομή ελεγκτικών μηχανισμών όσο το δυνατόν πιο ανεξαρτήτων από τη διοίκηση που θα στέκονται

συμπαραστάτες στο πλευρό των διοικούμενων πολιτών στην άνιση μάχη που έχουν πολλές φορές με τη διοίκηση. Η ενεργοποίηση μηχανισμών κοινωνικού ελέγχου της εξουσίας θα συντελέσει στον εκσυγχρονισμό και στην ανάπτυξη των δημόσιων υπηρεσιών με βάση τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων του πολίτη.

Σε διεθνή κλίμακα η παραδοχή αυτή είχε ως αποτέλεσμα σε 82 χώρες του κόσμου να έχει εξαπλωθεί ο θεσμός του ombudsman, του Διαμεσολαβητή, ο οποίος αποτελεί ένα πρόσωπο το οποίο οφείλει να δραστηριοποιείται και να ενεργεί με απώτερο σκοπό να προστατεύει τους πολίτες από πιθανές αυθαιρεσίες της δημόσιας διοίκησης. Ο θεσμός αυτός πρωτοεμφανίστηκε στη Σουηδία το 1776 ενώ κατοχυρώθηκε συνταγματικά το 1809. Οι ρίζες της συνηγορίας εντοπίζονται στη κλασική Αθήνα, με την ύπαρξη των δημοσίων Συνηγόρων ή Κατηγόρων σε περιπτώσεις ανεξέλεγκτης χρήσης της εξουσίας από τους δημόσιους αξιωματούχους. Ο Συνήγορος των κλασικών χρόνων οριζόταν από την Εκκλησία του Δήμου ή τη Βουλή ως υποστηρικτής της κατηγορίας στη δική. Στην Ελλάδα με το Νόμο 2477 / 1997 ιδρύθηκε η Ανεξάρτητη Διαμεσολαβητική Αρχή του Συνηγόρου του Πολίτη. Ο Συνήγορος είναι πάνω από όλα. Συνήγορος του συγκεκριμένου, του εξατομικευμένου πολίτη, μια ανεξάρτητη αρχή με πρωταρχική αποστολή να αντισταθμίζει την εξ' ορισμού άνιση σχέση μεταξύ του πολίτη και της Δημόσιας Διοίκησης. Η Ανεξάρτητη Αρχή διαμεσολαβεί μεταξύ των πολιτών και των δημόσιων υπηρεσιών, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου τα οποία ελέγχονται από το Κράτος για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης, της τήρησης της Νομιμότητας και της Χρήστης Διοίκησης. Ο Σ.τ.Π. προσεγγίζει τις δυσλειτουργίες της Δημόσιας Διοίκησης μέσα από πρακτικές διαμεσολάβησης και ελέγχου.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, η οποία αποτελεί και το αντικείμενο της ιδιαίτερης έρευνας της παρούσας μελέτης, αποτελεί τη βαθμίδα η οποία βρίσκεται πιο κοντά στον πολίτη, αφού γίνεται αρωγός της καθημερινής του πραγματικότητας. Οι αρχές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης εκφεύγουν του άμεσου κοινοβουλευτικού ελέγχου. Η αρχή με εφιαλτήριο τις αναφορές που καταφτάνουν στα γραφεία του από τους πολίτες με πρακτικές διαμεσολάβησης προσπαθεί να επιλύσει χρησιμοποιώντας τα νομοθετικά « εργαλεία » που έχει στη διάθεση του τα όποια προβλήματα ανακύπτουν.

Ο Θεσμός του Σ.τ.Π. στηρίζεται στην αρχή της πειθούς, δρα ανεξάρτητα σε αντιδιαστολή με το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών της Δημόσιας Διοίκησης που ελέγχεται από το κράτος. Το ερώτημα είναι κατά πόσο το φάσμα της Δημόσιας Διοίκησης είναι έτοιμο να δεχτεί και να αξιοποιήσει ουσιαστικά τις προτάσεις της αρχής.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση των προβλημάτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που δημιουργούνται από την επαφή με τους πολίτες έτσι όπως αναδεικνύονται μέσα από τις ετήσιες εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη.

Πολύτιμα και ουσιαστικά εργαλεία της μελέτης αποτέλεσαν οι εκθέσεις του συνηγόρου του Πολίτη που δημοσιεύονται κάθε χρόνο και περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες του και χρήσιμα συμπεράσματα καθώς και οι ειδικές εκθέσεις και οι συνεντεύξεις με το προσωπικό της αρχής οι οποίοι στάθηκαν συμπαραστάτες στη προσπάθεια αυτή.

Στη μελέτη χρησιμοποιείται και διαγραμματική απεικόνιση των συμπερασμάτων της έρευνας, η οποία εξάγεται βάση δικής μου επεξεργασίας από τα στοιχεία των εκθέσεων.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να αναφέρω ότι ο Σ.τ.Π. κάθε χρόνο εκτός από τις εισερχόμενες αναφορές κάθε έτους ερευνά και υποθέσεις που εκκρεμούν από τα προηγούμενα έτη ή επανεξετάζει υποθέσεις παρελθόντων ετών κάτι που καθιστά δύσκολο το ξεχώρισμα των αναφορών στην διαγραμματική απεικόνιση.

Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της παρούσας εργασίας αποτελούν προϊόν επεξεργασίας των Εκθέσεων του Συνηγόρου του Πολίτη και συζητήσεως αυτών με την Κυρία Ροή Τζαβάρια, Υπεύθυνη Δημόσιων Σχέσεων του Συνηγόρου.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται η δομή και η λειτουργία τόσο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όσο και του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη σε δυο ξεχωριστά κεφάλαια. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι αναφορές της Αρχής το χρονικό διάστημα 2000 – 2004 με την χρήση πινάκων και διαγραμμάτων. Τέλος αναφέρονται χαρακτηριστικά παραδείγματα προβλημάτων που έχουν καταγγελθεί στην Αρχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί τη βαθμίδα Διοίκησης η οποία βρίσκεται πιο κοντά στο πολίτη καθώς γίνεται αρωγός και κοινωνός της καθημερινής του πραγματικότητας.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί ένα θεσμό με διοικητικό ,πολιτικό και αναπτυξιακό πρόσωπο. Έχει πολιτική μορφή γιατί απαρτίζεται από εκλεγμένα θεσμικά όργανα με ουσιαστικές και τυπικές εξουσίες τα οποία προβαίνουν στην υλοποίηση των αποφάσεων που λαμβάνουν για όλες τις εκφάνσεις της τοπικής ζωής ,τόσο σε επίπεδο οικονομικό ,κοινωνικό όσο και σε πολιτιστικό. Διακρίνεται από διοικητική αυτοτέλεια καθώς διαθέτει την οργανωτική δομή για την υλοποίηση των αποφάσεων που λαμβάνει. Σημαντικότερη είναι και η συμβολή του στην ανάπτυξη της τοπικής πραγματικότητας μέσα από τα έργα που αναλαμβάνει και τις υπηρεσίες που προσφέρει.

1.1 Ιστορική αναδρομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα

Μετά τη απελευθέρωση της χώρας από την οθωμανική κυριαρχία, η χώρα αποτιμώντας τις δυσμενείς καταστάσεις στις οποίες είχε περιέλθει, προσπάθησε να ανασυντάξει τις δυνάμεις της. Το χρονικό διάστημα από το 1828 έως το 1831 ο Ιωάννης Καποδίστριας ως προσωρινός Κυβερνήτης, του ελεύθερου πλέον κράτους και παρά τα πενιχρά οικονομικά μέσα που διέθετε, κατόρθωσε να θεμελιώσει ένα διοικητικό σύστημα που διακρινόταν στην Κεντρική διοίκηση που περιελάμβανε το Υπουργικό Συμβούλιο και τα Υπουργεία, την Περιφερειακή διοίκηση που περιελάμβανε τα Τμήματα και την Τοπική αυτοδιοίκηση που στελεχωνόταν από επαρχιακές δημογεροντίες και δημογεροντίες πόλεων, κωμοπόλεων και χωριών. Το σύστημα αυτό έγινε αντικείμενο πλήθος αντιδράσεων καθώς παρουσίαζε ένα συγκεντρωτικό χαρακτήρα με ελάχιστες εκχωρημένες αποφασιστικές αρμοδιότητες στην τοπική και στη περιφερειακή διοίκηση. Η όξυνση που δημιουργήθηκε και από τα άτομα που είχαν αποκλεισθεί από τα κέντρα εξουσίας οδήγησε στη δολοφονία του Καποδίστρια.

Κατά την περίοδο της Αντιβασιλείας του Όθωνα το 1833 το διοικητικό σύστημα παρουσίαζε την ίδια μορφή. Το σύστημα αυτό διατηρήθηκε μέχρι τη μεταβολή του συστήματος σε βασιλευόμενη δημοκρατία το 1864. Μέχρι την καθιέρωση του Κοινοβουλευτισμού το 1875 οι Δήμαρχοι διορίζονταν από τον βασιλιά τους οποίος τους επέλεγε από κατάλογο τριών προσώπων που κατάρτιζε σώμα από τους δημοτικούς συμβούλους και ίσο αριθμό μελών από τους φορολογούμενους πολίτες, ενώ η εκλογή των δημοτικών συμβούλων γινόταν μέσα από άμεση ψηφοφορία, μετά την καθιέρωση του κοινοβουλευτισμού το ίδιο ίσχυσε και για τους δημάρχους.

Μια άλλη προσπάθεια οργάνωσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πραγματοποιήθηκε από τον Ελευθέριο Βενιζέλο με το Ν. ΔΝΖ/1912, ο οποίος προέβλεπε τη «Σύσταση νέων Δήμων και Κοινοτήτων» με βάση πληθυσμιακά κριτήρια. Ο νομος δεν απεδωσε τα επιθυμητα αποτελεσματα ιδιως στο κομματι που αφορούσε τις συνενώσεις ισχών και μικρών κοινοτήτων.

Από το 1912 έως το 1997 πλήθος μεταρρυθμίσεων προσπάθησαν να μετατρέψουν την Τ.Α., σε ένα πλήρες αυτοδιοικούμενο όργανο στα πλαίσια της Κεντρικής διοίκησης χωρίς τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Το 1994 ιδρύθηκαν οι Ο.Τ.Α. Β΄ βαθμού, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, η Διοικητική Περιφέρεια των οποίων είναι ο νομός και τα όργανά τους εκλέγονται με μυστική ψηφοφορία. Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις δεν ασκούν εποπτεία επί των δήμων και των κοινοτήτων. Από το 1997 προβλέπεται ένας βαθμός αποκέντρωσης στη περιφερειακή διοίκηση με όργανο τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.

Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος ψηφίστηκε ο Ν. 2539/1997 για την Τ.Α. Α΄ βαθμού που έχει το συμβολικό τίτλο του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδος Ιωάννης Καποδίστριας με τη δημιουργία νέων δήμων στους οποίους συνενώθηκαν περισσότερες κοινότητες. Ο αριθμός των 370 δήμων και 5.200 κοινοτήτων που προυπήρχαν με την εφαρμογή του νόμου άγγιξαν τον αριθμό των 900 δήμων και 133 κοινοτήτων. Ως δήμος ορίζονται οι πρωτεύουσες των Νομών και οι πόλεις που έχουν πάνω από 10000 κατοίκους.

Στη αρχη της εφαρμογής του το πρόγραμμα «Ιωάννης Καποδίστριας» συνάντησε πολλές δυσκολίες εξαιτίας των κατοίκων των επιμέρους κοινοτήτων που πίστευαν ότι οι κοινότητές τους θα εξαφανιστούν και μαζί με αυτές θα εξαφανιζόταν και η ιστορία τους. Στην ουσία όμως οι κοινότητες δεν

εξαφανίστηκαν αλλά άλλαξαν μορφή, ρόλο και αναβαθμίστηκαν, έγιναν μέλη ενός ισχυρού δήμου, με συνέπεια τα χωριά να παίρνουν δυναμη και να ζαναγραφουν την ιστορία τους.

Η διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων ανήκει στην αρμοδιότητα των Δήμων και Κοινοτήτων, κύρια μέριμνα των οποίων αποτελεί η προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων των κατοίκων για την εκτέλεση των οποίων απολαμβάνει δημοσιονομική και οικονομική αυτοτέλεια¹.

Στη σύγχρονη εποχή δίνεται ιδιαίτερο βάρος στις σχέσεις των διοικούμενων με τους φορείς της διοίκησης. Γι αυτό το λόγο υπάρχουν αρχές ελέγχου, ανεξάρτητες ή μη, οι οποίες εργάζονται προς τη κατεύθυνση της δημιουργίας ολοένα καλύτερου επιπέδου συνδιαλλαγής μεταξύ των δύο αυτών μερών.

1.2 Η δομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα

Η διοίκηση του Ελληνικού Κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα σε 13 περιφέρειες, 900 δήμους και 133 κοινότητες.

Με τον όρο αποκέντρωση νοείται το μοίρασμα της εξουσίας μεταξύ του Κράτους και ενός συστήματος Αυτοδιοίκησης με περιορισμό της Κυβέρνησης σε επιτελικό ρόλο, σε αντιδιαστολή με το αποσυγκεντρωτικό σύστημα όπου γίνεται αποσυγκέντρωση της εξουσίας γεωγραφικά ή καθ ύλη στην περιφέρεια σε όργανα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου π.χ σε γραμματείς περιφερειών, τα οποία μέσα από τις πράξεις τους εκφράζουν την Κυβερνητική πολιτική².

Το επόμενο σχέδιο απεικονίζει την δομή της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης.

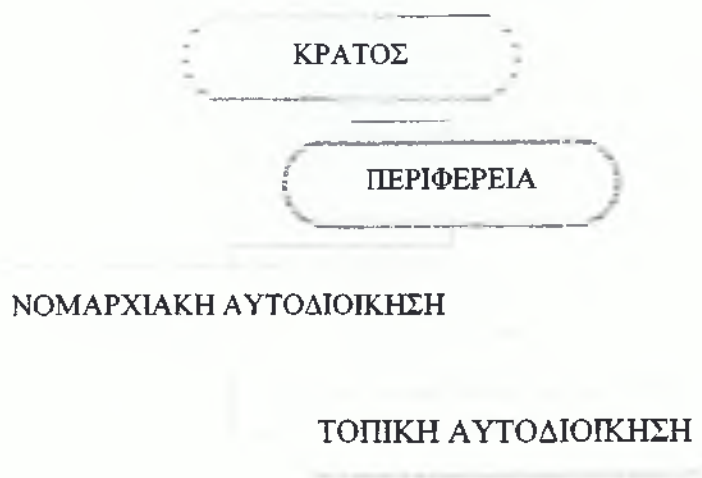
---

¹ Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα

² Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα

Σχήμα 1.1

Η Δομή της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης

* Πηγή : Ιδία επεξεργασία στοιχείων από Διοικητικό Δίκαιο, Ευθυμία Μάνου - Πανταζοπούλου

Με την υλοποίηση του Νόμου 2539/1997, γνωστό ως Νόμος Καποδίστρια οι Δήμοι και οι Κοινότητες μειώθηκαν σε ποσοστό 82%.

Ο επόμενος πίνακας δείχνει την διαφορά που υπάρχει στους Δήμους και τις Κοινότητες με την εφαρμογή του Νόμου Καποδίστρια.

Πίνακας 1.1

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες πριν και μετά τον Νόμο Καποδίστρια

	ΠΡΙΝ Ν.Κ.	ΜΕΤΑ Ν.Κ.
ΔΗΜΟΙ	457	900
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	5.318	133
ΣΥΝΟΛΟ	5.775	1.033

* Ιδία επεξεργασία στοιχείων από Διοικητικό Δίκαιο, Ευθυμία Μάνου - Πανταζοπούλου

1.3 Η Οργανωτική διάρθρωση της Α΄ βαθμίδας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση Α΄ βαθμού απαρτίζεται από τους Δήμους και τις κοινότητες. Δήμοι νοούνται οι πρωτεύουσες των νομών και οι πόλεις που έχουν

πληθυσμό πάνω από 10000 κατοίκους. Μια κοινότητα για να υφίσταται θα πρέπει να έχει πληθυσμό πάνω από 10000 κατοίκους και οικονομική δυνατότητα ,δηλαδή να έχει στη διάθεση του έσοδα που θα εξασφαλίζουν την βιωσιμότητα του ,εφόσον το ζητήσουν τα ¾ των εκλογέων κατοίκων της κοινότητας.

Όργανα του Δήμου αποτελούν ο Δήμαρχος, το Δημοτικό Συμβούλιο και η Δημαρχιακή Επιτροπή.

Το επόμενο σχήμα δείχνει την δομή του Δήμου.

Σχήμα 1.2

Η Δομή του Δήμου

* Πηγή : Ιδία επεξεργασία στοιχείων από Διοικητικό Δίκαιο, Ευθυμία Μάνου - Πανταζοπούλου

Το Δημοτικό Συμβούλιο απαρτίζεται από 11 έως 45 μέλη ,ανάλογα με τον πληθυσμό του Δήμου και τον αριθμό των συνενωθέντων σ αυτό πρώην κοινοτήτων.

Η Δημαρχιακή Επιτροπή απαρτίζεται από το Δήμαρχο ή τον Αντιδήμαρχο που έχει ορίσει ο Δήμαρχος ως Πρόεδρο και από δύο έως έξι μέλη, αριθμός που εξαρτάται από τον πληθυσμό του εκάστοτε Δήμου.

Ο Δήμαρχος αποτελεί τον εκπρόσωπο του δήμου σε οποιαδήποτε δημόσια αρχή κρίνεται απαραίτητο, εκτελεί τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και της Δημαρχιακής Επιτροπής, προϊστάται των υπηρεσιών του Δήμου και του

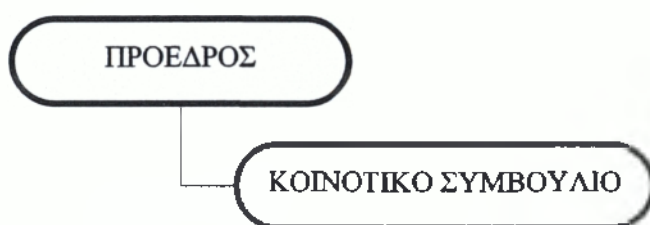
εργαζόμενου προσωπικού, υπογράφει τις συμβάσεις που αναλαμβάνει ο Δήμος, καθώς εκτελεί και αρμοδιότητες που πηγάζουν από τα νομοθετικά κείμενα.

Τα όργανα της Κοινότητας είναι το Κοινοτικό Συμβούλιο και ο Πρόεδρος.

Το επόμενο σχέδιο δείχνει την δομή της Κοινότητας.

Σχήμα 1.3

Η Δομή της Κοινότητας

* Πηγή : Ιδία επεξεργασία στοιχείων από Διοικητικό Δίκαιο, Ευθυμία Μάνου - Πανταζοπούλου

Το Κοινοτικό Συμβούλιο απαρτίζεται από επτά μέλη. Η εκλογή των παραπάνω οργάνων συντελείται κάθε 4 χρόνια με μυστική ψηφοφορία.

Το ανώτατο συλλογικό όργανο του Δήμου και της Κοινότητας αντίστοιχα αποτελεί το Δημοτικό και Κοινοτικό συμβούλιο αντίστοιχα. Το όργανο αυτό έπειτα από ψηφοφορία των μελών του αποφασίζει ενδεικτικά για τον ετήσιο προϋπολογισμό και απολογισμό του Δήμου ή της Κοινότητας, καθώς και όλων των Νομικών Προσώπων που βρίσκονται στη δικαιοδοσία του Δήμου, για την επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων, για την εκμίσθωση, αγορά ή πώληση ακινήτων, για τη σύναψη δανείων και τους όρους εκτέλεσης των έργων, καθώς και για αποφάσεις που αφορούν την ανάπτυξη και την αξιοποίηση του Δήμου ή της Κοινότητας αντίστοιχα³.

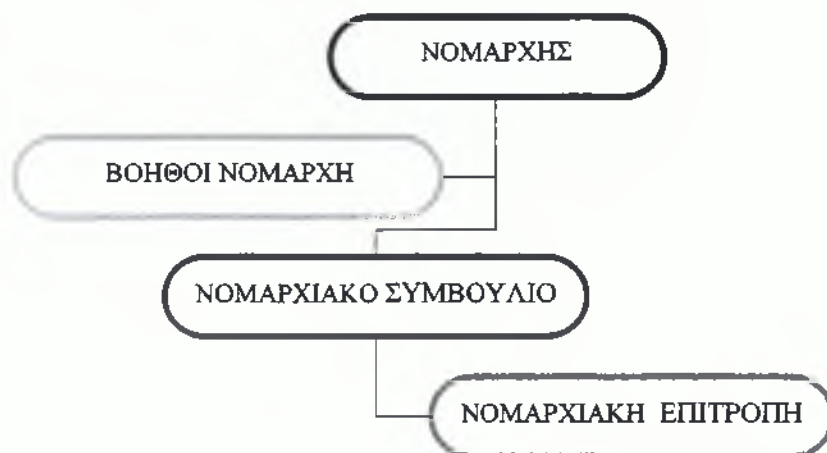
Η Δημαρχιακή Επιτροπή συντάσσει τον προϋπολογισμό του Δήμου, προελέγχει τον απολογισμό, μελετά την ανάγκη συνάψεως δανείων, καταρτίζει τους όρους και εισηγείται σχετικά στο Δημοτικό Συμβούλιο, αποτελεί λοιπόν ένα νευραλγικό όργανο του Δήμου.

³ Στοιχεία Διοικητικού Δικαίου, Ευθυμία Μάνου - Πανταζοπούλου

Σχήμα 1.4

Η Δομή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

* Πηγή : Ιδία επεξεργασία στοιχείων από Διοικητικό Δίκαιο, Ευθυμία Μάνου - Πανταζοπούλου

Ενδεικτικά οι αρμοδιότητες του Νομαρχιακού Συμβουλίου είναι η επιβολή φόρων, τελών, εισφορών και δικαιωμάτων, η απαλλοτρίωση ακινήτων, η αγορά και μίσθωση κινητών και ακινήτων, η μελέτη, η κατασκευή και η συντήρηση έργων, η συγκρότηση συλλογικών οργάνων.

Ένα ακόμα συλλογικό όργανο αποτελεί η Νομαρχιακή Επιτροπή. Η Νομαρχιακή Επιτροπή απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και από μέλη ο αριθμός των οποίων εξαρτάται από τον αριθμό των μελών που απαρτίζουν το Νομαρχιακό Συμβούλιο. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής είναι η σύνταξη του προϋπολογισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, η επεξεργασία του απολογισμού και η σύνταξη σχετικής έκθεσης για εισήγηση στο νομαρχιακό συμβούλιο, η κατάρτιση των όρων για τη σύναψη δανείων καθώς και οι αρμοδιότητες που τις εκχωρούνται από το Νομαρχιακό Συμβούλιο.

Ο Νομάρχης είναι ο εκπρόσωπος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και προϊστάται όλων των υπηρεσιών που υπάγονται σ αυτή.

Ο Νομάρχης ανάμεσα σε άλλες αρμοδιότητες εκπροσωπεί τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ενώπιον όλων των φορέων που κρίνεται απαραίτητο, εκτελεί τις

αποφάσεις του Νομαρχιακού Συμβουλίου και της Νομαρχιακής Επιτροπής, προΐστανται του προσωπικού της, υπογράφει τις συμβάσεις⁴.

Όλες οι πράξεις των φορέων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης αποστέλλονται στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας προκειμένου να ελεγχθούν ως προς τη νομιμότητα τους.

1.5 Αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η Διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με απώτερο σκοπό την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανέλιξη των συνθηκών ζωής και διαβίωσης των πολιτών, στηριζόμενη πάντα και στην αρχή της αειφορίας, δηλαδή οι πράξεις στις οποίες προβαίνουν οι αρχές να μην έχουν εξωτερικές αντιοικονομίες για τις επερχόμενες γενιές και σύμφωνα πάντα με την αρχή της νομιμότητας.

Στην αρμοδιότητα των Δήμων και των Κοινοτήτων υπάγονται η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία συστημάτων ύδρευσης, αποχέτευσης, πλατειών, έργων ηλεκτροφωτισμού, χώρων πρασίνου, δημοτικών λαϊκών αγορών, η λειτουργία των εμποροπανηγύρεων, η καθαριότητα η ίδρυση και η λειτουργία παιδικών σταθμών, η ίδρυση και η λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, η μελέτη, διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης, η προστασία η αξιοποίηση και εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων, η κατασκευή, επισκευή, συντήρηση και διαχείριση σχολικών κτιρίων.

Η δράση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα πρέπει να στηρίζεται στη τήρηση των γενικών αρχών δικαίου, οι οποίοι είναι η αρχή της χρηστής διοίκησης, η αρχή της ισότητας και της αμεροληψίας, η αρχή της διαφάνειας, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της καλής πίστης, της αναλογικότητας και της επιεικίας.

---

⁴ Στοιχεία Διοικητικού Δικαίου, Ευθυμία Μάνου - Πανταζοπούλου

1.6 Έλεγχος των ενεργειών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η Κεντρική Εξουσία ασκεί εποπτεία επί των πράξεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με το Σύνταγμα (άρθρο 102.παρ 5). Η εποπτεία ασκείται με τη μορφή του ελέγχου της νομιμότητας πάνω στις αποφάσεις και στις ενέργειες που προβαίνει η Τ.Α. και όχι σε έλεγχο σκοπιμότητας.

Οι αποφάσεις των Δημοτικών και Κοινοτικών Συμβουλίων αποστέλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας μέσα σε προθεσμία δέκα ημερών όπου ελέγχονται ως προς τη νομιμότητα τους. Σε περίπτωση που θεωρηθούν παράνομες μέσα στις επόμενες δεκαπέντε ημέρες παραπέμπονται στην Επιτροπή Ελέγχου η οποία στελεχώνεται από ένα μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ως Πρόεδρο και δύο μόνιμους υπαλλήλους της Περιφέρειας.

Στις αποφάσεις του Β΄ βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης υφίσταται διαφοροποίηση αν το όργανο που ελέγχεται είναι συλλογικό ή ατομικό. Σε περίπτωση που είναι συλλογικό ο έλεγχος γίνεται μέσω της Επιτροπής Ελέγχου της Περιφέρειας, ενώ σε περίπτωση που είναι ατομικό η απόφαση λαμβάνεται από τον ίδιο τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Οι αποφάσεις της Επιτροπής μπορούν να ακυρωθούν ενώπιον των αρμόδιων Διοικητικών Δικαστηρίων.

Ο πολίτης που θίγεται από τις αποφάσεις και τις ενέργειες της Τ.Α. μπορεί να διεκδικήσει τα συμφέροντα του προσφεύγοντας στις παραπάνω Επιτροπές Ελέγχου, όπως επίσης και στο Συμβούλιο της Επικρατείας όπου μπορεί να διεκδικήσει αναστολή ή ακύρωση της ενέργειας της διοίκησης⁵.

Η Ανεξάρτητη Αρχή του Συνηγόρου του Πολίτη, που αποτελεί ιδιαίτερο αντικείμενο αυτής της μελέτης, δέχεται τις αναφορές των πολιτών και με τα νομοθετικά εργαλεία που έχει στη διάθεση του, προσπαθεί με κάθε πρόσφορο μέσο να συμπαρασταθεί στο πολίτη.

---

⁵ Στοιχεία Διοικητικού Δικαίου, Ευθυμία Μάνου - Πανταζοπούλου

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Η ίδρυση του Συνηγόρου του Πολίτη αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των πρωτοβουλιών εκείνων της πολιτείας που έχουν στόχο να συμβάλλουν στην ποιοτική αναδιάταξη και την αναριοθέτηση της σχέσης κράτους πολίτη προς όφελος του τελευταίου, στην ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών, στον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης και κατ' επέκταση στην αναβάθμιση της ποιότητας της Δημοκρατίας στη Χώρα.

Η ποικιλία των υποθέσεων που καθημερινά ερευνά η Αρχή είναι ανεξάντλητη, καθώς η αρμοδιότητά της καλύπτει σχεδόν ολόκληρο το φάσμα της Δημόσιας Διοικητικής Δράσης, δεδομένου μάλιστα ότι σε όλα τα θέματα εμπλέκονται, άλλοτε από κοινού και άλλοτε χωριστά, η Κεντρική και η Περιφερειακή Διοίκηση καθώς φυσικά και η Τ.Α., η αρχή βρίσκεται σε προνομιακή θέση εποπτείας και ελέγχου της κακοδιοίκησης σε επίπεδο θεματικό αλλά και κάθετο. Ούτε η Βουλή δεν διαθέτει την ίδια ευρύτητα εποπτείας, καθώς οι Αρχές της Τ.Α. εκφεύγουν του άμεσου Κοινοβουλευτικού Ελέγχου.

2.1 Ο Θεσμός του " ombudsman " σε διεθνή κλίμακα

Ο όρος " ombudsman " έχει σουηδική προέλευση και μεταφράζεται ως εκπρόσωπος, αντιπρόσωπος. Ο "ombudsman" είναι ένα πρόσωπο το οποίο οφείλει να δραστηριοποιείται και να ενεργεί με απώτερο σκοπό να προστατεύει τους πολίτες από πιθανές αυθαιρεσίες της δημόσιας διοίκησης. Ο θεσμός αυτός πρωτοεμφανίστηκε στη Σουηδία το 1776 ενώ κατοχυρώθηκε Συνταγματικά το 1809. Η Φιλανδία αποτέλεσε ένα ακόμη κράτος το οποίο "αγκάλιασε" αυτό το θεσμό με το Σύνταγμα του 1919.

Μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου πολλές χώρες συμπεριέλαβαν στα Συνταγματικά τους κείμενα το θεσμό του Αντιπροσώπου, στις μέρες μας φτάνουν στις 82.

Κάθε χώρα προσαρμόζει το θεσμό σύμφωνα με τις συνθήκες που επικρατούν στη χώρα της και με τις συνθήκες που δεσπάζουν στην εκάστοτε χρονική περίοδο. Για παράδειγμα, βασική αποστολή του θεσμού στις χώρες της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής αποτελεί η προστασία και η περιφρούρηση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, καθώς αυτά τα θέματα ταλανίζουν τη δομή των συγκεκριμένων κοινωνιών.

Τα τελευταία χρόνια η Σλοβενία, η Κροατία, η Βοσνία, η Πολωνία, η Ρωσία, η Λετονία, η Λιθουανία και η Νέα Γιουγκοσλαβία, δηλαδή όλες οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, έχουν συμπεριλάβει στα νομοθετικά τους κείμενα την Ανεξάρτητη, Διαμεσολαβητική Αρχή κατά της Κρατικής αυθαιρεσίας⁶.

Οι ρίζες της Συνηγορίας εντοπίζονται στη κλασική Αθήνα με την ύπαρξη των Δημόσιων Συνηγόρων ή Κατηγόρων σε περιπτώσεις ανεξέλεγκτης χρήσης της εξουσίας από τους Δημόσιους Αξιωματούχους. Ο Συνήγορος των κλασικών χρόνων οριζόταν από την Εκκλησία του Δήμου ή τη Βουλή ως υποστηρικτής της κατηγορίας στη δίκη.

2.2 Ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης η αναγνώριση της αξίας του Θεσμού του ombudsman αποδείχτηκε με την συνθήκη του Μάαστριχ το 1992, σύμφωνα με την οποία προβλεπόταν η δημιουργία της θέσης του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή. Ο Διαμεσολαβητής λειτουργεί ως ενδιάμεσος μεταξύ του πολίτη και των αρχών της Ένωσης, με αρμοδιότητα να λαμβάνει και να ερευνά καταγγελίες πολιτών, επιχειρήσεων και οργανώσεων της Ένωσης και οποιουδήποτε κατοικεί ή έχει την καταστατική του έδρα σε χώρα της Ένωσης. Ο διαμεσολαβητής εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με πενταετή θητεία που μπορεί να ανανεωθεί, η θητεία του αντιστοιχεί στη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου.

Ο ρόλος του είναι να συντελεί στην αποκάλυψη κρουσμάτων κακής Διοίκησης στην δράση των Ευρωπαϊκών Οργάνων ή Οργανισμών. Φαινόμενο κακής διοίκησης αποτελεί η ανεπιτυχής ενέργεια ή παράλειψη της νόμιμης ενέργειας που προβλέπονται από τα νομοθετικά κείμενα και τα οποία

---

⁶ www.synigoros.gr

παρακάμπτει το εκάστοτο όργανο της ένωσης. Η άδικη μεταχείριση, οι διακρίσεις, η κατάχρηση εξουσίας, η παράλειψη ή άρνηση ενημέρωσης, η αδικαιολόγητη καθυστέρηση, οι παράτυπες διαδικασίες αποτελούν φαινόμενα κακοδιοίκησης.

Μόλις ο διαμεσολαβητής βρεθεί αντιμέτωπος με θέματα κακοδιοίκησης προβαίνει σε συστάσεις προς τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και διαβιβάζει το εκάστοτε θέμα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ώστε να αναλαμβάνει οποιαδήποτε πολιτική δράση απαιτείται. Τα καθήκοντα του διέπονται από πλήρη ανεξαρτησία και αμεροληψία, απαλλαγμένος από υποδείξεις κυβερνήσεων και οργανισμών.

Κατά τη διάρκεια της θητείας του οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα έχει ανασταλεί μέχρι τη λήξη της θητείας του.

Για να απευθυνθεί κάποιος ενδιαφερόμενος στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, πρέπει να υποβάλλει την καταγγελία του, εκθέτοντας το φαινόμενο κακοδιοίκησης με το οποίο έχει βρεθεί αντιμέτωπος. Η καταγγελία αυτή πρέπει να υποβληθεί στο Διαμεσολαβητή εντός δύο ετών από την ημερομηνία κατά την οποία συντελέστηκε η πράξη κακής διοίκησης από το εν λόγω όργανο. Για να αξιοποιηθεί η καταγγελία πρέπει να έχει συντελεστεί επαφή με το εν λόγω όργανο μέσω των συνηθών διοικητικών οδών και να μην έχει βρεθεί λύση, τα καταγγελλόμενα γεγονότα που εκκρεμούν ενώπιον των δικαστηρίων δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του.

Όταν ο διαμεσολαβητής διαπιστώσει περίπτωση κακής διοίκησης ενημερώνει το οικείο όργανο και απευθύνει σχέδιο συστάσεων. Το όργανο διαθέτει προθεσμία τριών μηνών για να εκθέσει λεπτομερώς τη γνώμη του για το θέμα, στη συνέχεια διαβιβάζει έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και προς το οικείο όργανο, ενώ παράλληλα ενημερώνει τον καταγγέλοντα για τα αποτελέσματα των ερευνών του⁷.

2.3 Ο Θεσμός του ombudsman στην Ελληνική πραγματικότητα

Με τη συνθήκη του Μάαστριχ το 1992, καθιερώθηκε η ύπαρξη του ευρωπαϊού διαμεσολαβητή ο οποίος εξετάζει τις καταγγελίες περιπτώσεων κακής

---

⁷ www.synigoros.gr

διοίκησης από πλευράς των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δεν επιλαμβάνεται καταγγελίες οι οποίες αφορούν τη δημόσια, περιφερειακή ή τοπική διοίκηση των κρατών – μελών. Στις 12-7-1995 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέλεξε τον πρώτο Ευρωπαϊκό Διαμεσολαβητή, ο οποίος ζήτησε συνεργασία με τα αντίστοιχα θεσμικά όργανα του κάθε κράτους – μέλους. Το δεδομένο αυτό σε συνάρτηση και με την ανάγκη για την δημιουργία ενός ανεξάρτητου οργάνου ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης οδήγησε στη θέσπιση του Έλληνα Συνηγόρου.

2.4 Το θεσμικό πλαίσιο του Συνηγόρου του Πολίτη

Η ίδρυση της διαμεσολαβητικής αρχής του Συνηγόρου του Πολίτη συντελέστηκε με το Νόμο υπ' αριθμό 2477 του 1997, ο οποίος μέσα από τα άρθρα του ορίζει την αποστολή της αρχής, την εκλογή των μελών που την απαρτίζουν, την οργανωτικής της δομής, τις αρμοδιότητες της και τις διαδικασίες της έρευνας που συντελούνται για την διεκπεραίωση των αναφορών που αναλαμβάνει.

Στο Νόμο 2623 του 1998 ορίζονται θέματα που αφορούν το ανθρώπινο δυναμικό που στελεχώνει την αρχή.

Με το Π.Δ. του 1999 καθορίζεται ο κανονισμός λειτουργίας της ανεξάρτητης αρχής. Η αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001, ορίζει ρητά την ύπαρξη της αρχής και στη συνέχεια ο Νόμος 3051 του 2002 κατοχυρώνει ρυθμίσεις για τις συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές.

Μετά τη συνταγματική κατοχύρωση της ύπαρξης και της λειτουργίας του Συνήγορου του Πολίτη ως ανεξάρτητης αρχής με τη συγκεκριμένη ονομασία (άρθρο 103, παράγρ.9 του Συντάγματος) και το νέο θεσμικό πλαίσιο που τέθηκε με ενιαίο τρόπο για τις πέντε Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, από τις διατάξεις του άρθρου 101^Α του Συντάγματος Ν.3051/2002 εξειδικεύει αυτό το νέο θεσμικό πλαίσιο και ορίζει με ενιαίο τρόπο τα προσόντα, τη θητεία και τις προϋποθέσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των μελών των ανεξαρτήτων αρχών⁸.

---

⁸ Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

Η λειτουργία της αρχής σήμερα διέπεται από τις διατάξεις του νόμου 3094/2003.

2.5 Αποστολή και Στελέχωση της Αρχής

Η ανεξάρτητη αρχή του Συνηγόρου του πολίτη έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ν.Π.Ι.Δ., τα οποία με βάση ορισμένα κριτήρια εντάσσονται λειτουργικά στη δημόσια διοίκηση και ελέγχονται από το Κράτος, με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακαδιοίκησης και κατ'επέκταση της διαφθοράς καθώς και την τήρηση της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης. Επίσης έχει ως αντικείμενο μέριμνας την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Το έργο της αρχής οργανώνεται σε έξι κύκλους δραστηριότητας :

- A) Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- B) Κοινωνικής Προστασίας
- Γ) Ποιότητας Ζωής
- Δ) Σχέσεων Κράτους Πολίτη
- E) Δικαιωμάτων του Παιδιού
- ΣΤ) Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Ο Συνήγορος του Πολίτη προΐσταται της Αρχής, χαράζει την πολιτική της, κατευθύνει και συντονίζει το έργο της και συνεπικουρούμενος από τους έξι βοηθούς Συνηγόρους έχει ως στόχο την εκπλήρωση της αποστολής της αρχής. Ως Διαμεσολαβητής διατυπώνει συστάσεις και προτάσεις προς τη Δημόσια Διοίκηση, δεν επιβάλλει κυρώσεις ούτε ακυρώνει τις παράνομες πράξεις της διοίκησης.

Η θέση του Συνηγόρου του Πολίτη και των βοηθών Συνηγόρων καλύπτονται από άτομα που διαθέτουν υψηλή επιστημονική γνώση και κατάρτιση και απολαύουν ευρείας κοινωνικής αποδοχής.

Ο Συνήγορος του Πολίτη διορίζεται και παύεται από το Υπουργικό Συμβούλιο ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, οι αποφάσεις αυτές κατοχυρώνονται με προεδρικό διάταγμα. Οι βοηθοί Συνήγοροι εκλέγονται ύστερα από πρόταση του υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και αποκέντρωσης και ύστερα από πρόταση που θέτει ο ίδιος ο Συνήγορος.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζει ως αναπληρωτή του ένα εκ των βοηθών Συνηγόρων, αναπλήρωση νοείται σε περίπτωση απουσίας ή μη δυνατότητας εκτέλεσης των καθηκόντων του για ορισμένο μικρό χρονικό διάστημα. Ο Συνήγορος του Πολίτη παύεται για σωματική ή πνευματική ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων του, η λήξη της θητείας του Συνηγόρου του πολίτη έχει ως αποτέλεσμα και τη λήξη της θητείας των βοηθών Συνηγόρων, οι οποίοι εκτελούν τα καθήκοντα τους ως το διορισμό των νέων βοηθών και με χρονικό ορίζοντα τριών μηνών μετά την εκλογή του νέου Συνηγόρου.

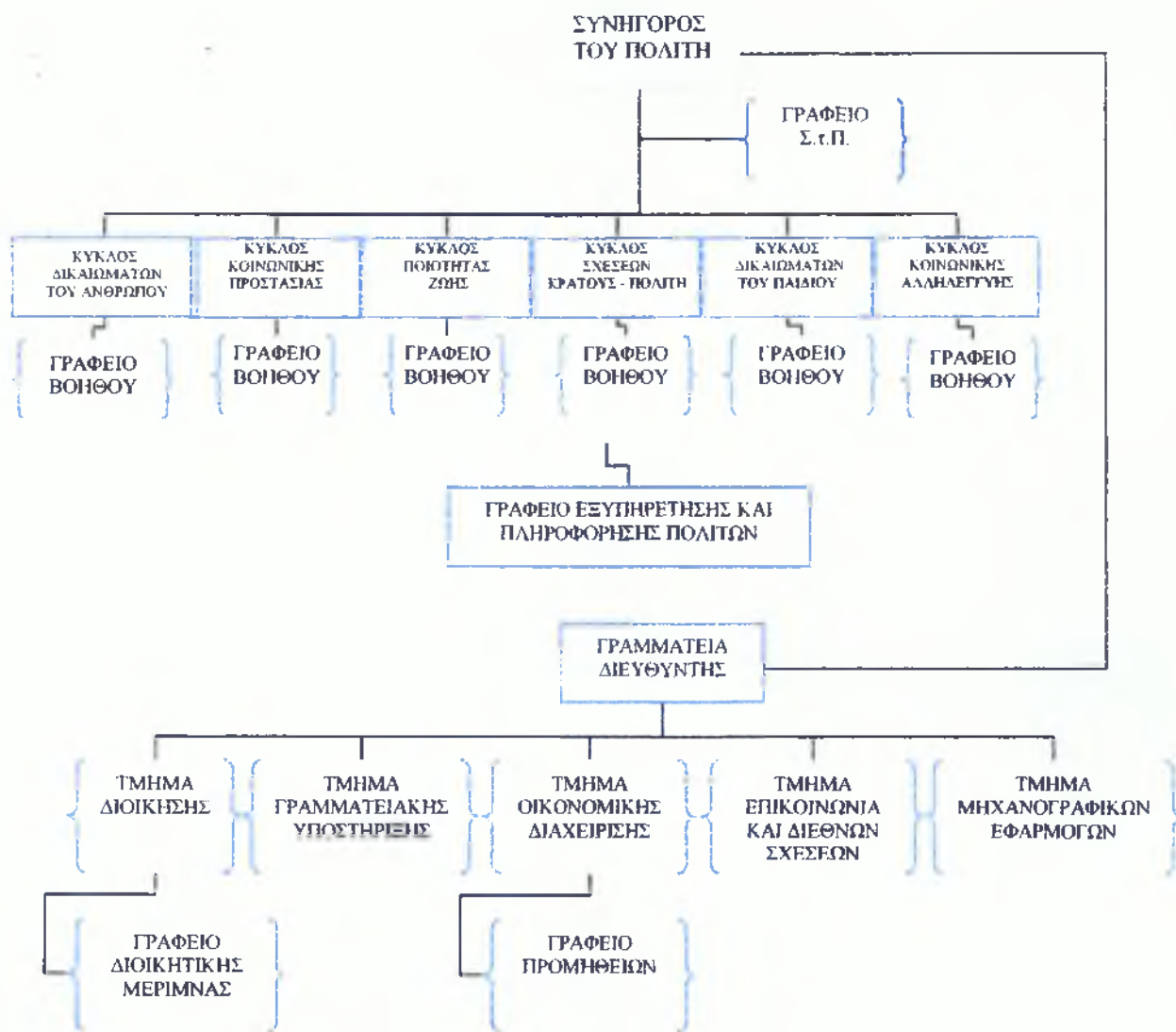
Η θητεία του Συνηγόρου του Πολίτη είναι δετής και κατά τη διάρκεια της αναστέλλεται η οποιαδήποτε άλλη ενασχόληση δημοσίου λειτουργήματος και σε οποιαδήποτε θέση στο δημόσιο, σε Ν.Π.Δ.Δ. και σε νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημοσίου τομέα, αμειβόμενα ή μη. Στους βοηθούς Συνηγόρους επιτρέπεται μόνο η άσκηση καθηκόντων μέλους διδακτικού προσωπικού Α.Ε.Ι. με καθεστώς μερικής απασχόλησης⁹.

Ο Συνήγορος του Πολίτη και οι βοηθοί Συνήγοροι δεν ευθύνονται και δεν διώκονται για πράξη ή για γνώμη που διατύπωσαν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Δίωξη νοείται μόνο σε περιπτώσεις εγκλήσεως για συκοφαντική δυσφήμιση, εξύβριση ή παραβίαση απορρήτου.

Το ακόλουθο διάγραμμα δείχνει την οργανωτική δομή του Σ.τ.Π.

Διάγραμμα 2.1

Η οργανωτική δομή του Σ.τ.Π.

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

⁹ Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 2.1 ο Συνήγορος του πολίτη προΐσταται της Αρχής, την ευθύνη του οποίου για την γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη καθώς και για τις επικοινωνιακές του δραστηριότητες έχει το Γραφείο του συνηγόρου του Πολίτη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει πέντε Βοηθούς οι οποίοι εποπτεύουν από ένα Κύκλο της Αρχής, σε κάθε κύκλο λειτουργεί και ένα Γραφείο Βοηθού Συνηγόρου για την γραμματειακή, διοικητική και επικοινωνιακή υποστήριξη των Βοηθών.

Σε επίπεδο Διεύθυνσης λειτουργεί η Γραμματεία της Αρχής η οποία αποτελείται από πέντε τμήματα και δύο γραφεία :

Το Τμήμα Διοίκησης και το υπαγόμενο σε αυτό Γραφείο Διοικητικής Μέριμνας ασχολούνται με θέματα υπηρεσιακής κατάστασης και γενικότερης διοικητικής μέριμνας.

Το Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης και το υπαγόμενο σε αυτό Γραφείο Προμηθειών καλύπτουν όλο το φάσμα των οικονομικών δραστηριοτήτων της Αρχής, συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας υλικών.

Το Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης μεριμνά για την πρωτοκόλληση και την κατανομή των αναφορών στους Κύκλους, τη διακίνηση της αλληλογραφίας και την προώθηση σειράς διαδικαστικών θεμάτων.

Το Τμήμα Μηχανογραφικών Εφαρμογών έχει την ευθύνη της μηχανογραφικής υποστήριξης και συντήρησης του συνόλου του ηλεκτρονικού συστήματος.

Το Τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων φροντίζει για την επικοινωνιακή πολιτική και δραστηριότητα της Αρχής σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και για την λειτουργία της βιβλιοθήκης¹⁰.

Στο τέλος του χρόνου που ερευνά η παρούσα εργασία η Αρχή αποτελούταν από 182 άτομα, συμπεριλαμβανομένου του Συνηγόρου του Πολίτη και των πέντε Βοηθών, από τα οποία τα 58 ήταν άνδρες και τα 124 γυναίκες.

Σύμφωνα με τον κανονισμό που διέπει την Αρχή (μέχρι το 2003), το προσωπικό θα πρέπει να αποτελείται από 189 άτομα συν τον Συνήγορο του Πολίτη και τους πέντε Βοηθούς Συνηγόρου, δηλαδή από 195 άτομα.

---

¹⁰ Ετήσια Έκθεση 2004, Συνήγορος του Πολίτη

Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει τον αριθμό των ατόμων που προβλέπει ο κανονισμός με τις αντίστοιχες ιδιότητες και τον αριθμό των ατόμων που υπάρχουν στην Αρχή.

Πίνακας 2.1

Στελέχωση της Αρχής

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ
Ειδικοί Επιστήμονες (με απόσπαση)	25	20
Ειδικοί Επιστήμονες (με σύμβαση Ι.Δ.Α.Χ.)	78	66
Βοηθοί Επιστήμονες (με σύμβαση Ι.Δ.Α.Χ.)	50	48
Γραμματεία Συνηγόρου και Βοηθών Συνηγόρων	8	8
Διευθύντρια Γραμματείας	1	1
Γραμματεία	30	28
ΣΥΝΟΛΟ	192	171

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

Όπως φαίνεται και στον πίνακα ο Κανονισμός προβλέπει 25 ειδικούς επιστήμονες με απόσπαση από άλλες δημόσιες υπηρεσίες, κίνηση που επιτελέστηκε για την καλύτερη στελέχωση και λειτουργία της Αρχής, ενώ η Αρχή στις 31.12.2004 αποτελούνταν από 20.

Από τους 78 Ειδικούς επιστήμονες με σύμβαση Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου, η Αρχή διαθέτει τους 66.

Οι Βοηθοί Επιστήμονες με σύμβαση Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου βάση Κανονισμού ενώ έπρεπε να ήταν 50 είναι 48.

Η Γραμματεία Συνηγόρου και οι Γραμματείες των Βοηθών Συνηγόρων στελεχώνονται από τα άτομα που προβλέπει ο Κανονισμός ,δηλαδή από 8,όπως επίσης και η μία θέση της Διευθύντριας της Γραμματείας που λειτουργεί σε επίπεδο διεύθυνσης.

Τέλος υπάρχουν δυο κενές θέσεις στην Γραμματεία, είναι 28 θέσεις καλυμμένες και προβλέπονται 30.

Ο συνήγορος του πολίτη είναι μια σχετικά καινούργια Αρχή στην Χώρα μας και είναι φυσικό να υπάρχουν κάποιες αριθμητικές ελλείψεις ,οι οποίες όμως χρόνο με το χρόνο γίνονται προσπάθειες εξάλειψής τους.

Από τα 177 άτομα που αποτελούσαν την Αρχή στις 31.12.2004 συμπεριλαμβανομένων του Συνηγόρου του Πολίτη και των πέντε Βοηθών

Συνηγόρου, τα 134 αποτελούν το επιστημονικό προσωπικό και τα 34 ασχολούνται με την διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη.

Ο επόμενος πίνακας δείχνει το επίπεδο σπουδών του επιστημονικού προσωπικού.

Πίνακας 2.2

Το Επίπεδο σπουδών του επιστημονικού προσωπικού

Τίτλος	Άτομα
Διδακτορικό	44
Μεταπτυχιακό	66
Πτυχίο	28

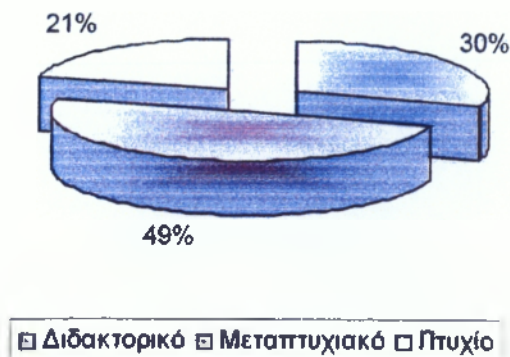
* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

Όπως φαίνεται και στο πίνακα 2.2 από τα 134 άτομα που ανήκουν στο επιστημονικό προσωπικό της αρχής τα 44 είναι Διδάκτορες ,τα 66 κατέχουν τίτλους μεταπτυχιακών σπουδών και τα 28 είναι πτυχιούχοι πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

Το επόμενο γράφημα αναλύει το επίπεδο σπουδών του επιστημονικού προσωπικού.

Γράφημα 2.1

Ανάλυση Επίπεδου σπουδών του επιστημονικού προσωπικού

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 2.2

Όπως φαίνεται και στο γράφημα 2.1 το 49% του επιστημονικού προσωπικού κατέχει τίτλους μεταπτυχιακών σπουδών, το 30% διδακτορικό και το 21% κατέχει πτυχίο από κάποια σχολή.

Το Επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό της Αρχής καλύπτει ευρύ φάσμα επιστημονικών ειδικοτήτων, ενδεικτικά αναφέρω ότι υπάρχουν ανάμεσα τους πολιτικοί επιστήμονες, παιδαγωγοί, αρχαιολόγοι, ωκεανογράφοι, διοικητικοί επιστήμονες, γεωλόγοι, οικονομολόγοι και φιλόλογοι¹¹.

Ο επόμενος πίνακας δείχνει τι επίπεδο σπουδών του Διοικητικού προσωπικού.

Πίνακας 2.3

Το Επίπεδο σπουδών του Διοικητικού Προσωπικού

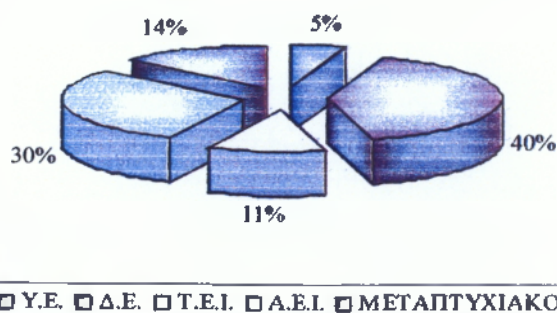
ΤΙΤΛΟΣ	ΑΤΟΜΑ
Υ.Ε.	2
Δ.Ε.	15
Τ.Ε.Ι.	4
Α.Ε.Ι.	11
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	5

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

Το επόμενο γράφημα αναλύει το επίπεδο σπουδών του διοικητικού προσωπικού.

Γράφημα 2.2

Ανάλυση Επίπεδου σπουδών του διοικητικού προσωπικού

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 2.2

¹¹ Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

Όπως φαίνεται και στο γράφημα 2.2 και στον πίνακα 2.3 το 40% του Διοικητικού προσωπικού είναι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης , ποσοστό που αντιστοιχεί σε 15 άτομα, το 30% είναι πτυχιούχοι κάποιας Ανώτατης Σχολής, δηλαδή 11 άτομα, ενώ 4 άτομα, το 11%, είναι πτυχιούχοι Τεχνολογικού Ιδρύματος. Το 14% του διοικητικού προσωπικού, δηλαδή 5 από τα 37 άτομα, κατέχει τίτλους μεταπτυχιακών σπουδών και τέλος το 5%, 2 άτομα, έχουν μόνο υποχρεωτική εκπαίδευση.

Από την ανωτέρω ανάλυση των πινάκων και των γραφημάτων βλέπουμε ότι η Αρχή ,αν εξαιρεθούν οι αριθμητικές ελλείψεις της ,οι οποίες δεν φαίνονται τραγικές από το γεγονός ότι βρίσκεται ακόμα στα πρώτα στάδια της παρόλο που έχει καθιερωθεί ,έχει στελεχωθεί κατάλληλα για το έργο που έχει αναλάβει.

2.6 Αρμοδιότητες της αρχής

Στο πεδίο αρμοδιότητας της αρχής αποτελούν θέματα που αναφέρονται σε υπηρεσίες του Δημοσίου ,των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου στα οποία ορίζεται άμεσα ή έμμεσα με διοικητική πράξη ο Δημόσιος Φορέας ως μέτοχος.

Όσον αφορά το ρόλο του για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού επιλαμβάνεται και θέματα που ανάγονται σε ιδιώτες ,φυσικά ή νομικά πρόσωπα ,εφόσον τεθεί θέμα προσβολής των δικαιωμάτων του παιδιού.

Στο πεδίο των αρμοδιοτήτων του δεν υπάγονται οι Υπουργοί και οι Υφυπουργοί για πράξεις τους ως προς τη διαχείριση της πολιτικής λειτουργίας, τα Θρησκευτικά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου ,οι Δικαστικές Αρχές ,οι Στρατιωτικές Υπηρεσίες ως προς τα θέματα που αφορούν την Εθνική Άμυνα και ασφάλεια, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών για θέματα που αφορούν την εξωτερική πολιτική του Κράτους και οι ανεξάρτητες αρχές ως προς τη κύρια λειτουργία τους.

Η ανεξάρτητη αρχή δεν είναι επίσης αρμόδια για υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των δικαστηρίων, αν έχουν περάσει περισσότερο από 6 μήνες από τότε που ο πολίτης πληροφορήθηκε την παραπάνω πράξη ή παράλειψη της δημόσιας

διοίκησης που τον αφορά. Ο Σ.τ.Π δεν αποτελεί μια αρχή η οποία προσφέρει παροχή πληροφοριών και νομικών συμβουλών¹².

2.7 Κύκλοι δραστηριοτήτων της Αρχής

Το έργο της Αρχής διακρίνεται σε έξι κύκλους δραστηριοτήτων ,με διαφορετικό θεματικό αντικείμενο ο καθένας οι οποίοι εποπτεύονται από αντίστοιχο βοηθό Συνήγορο.

Οι Κύκλοι Ε και ΣΤ, δηλαδή των Δικαιωμάτων του παιδιού και της Κοινωνικής Αλληλεγγύης ενσωματώθηκαν στην Αρχή του 2003 και 2004 αντίστοιχα και για αυτό το λόγο δεν θα αναφερθούν στις αναλύσεις που θα γίνουν στο επόμενο κεφάλαιο.

Οι κύκλοι αυτοί είναι :

A) Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

ο οποίος έχει ως αντικείμενο ζητήματα προσβολής ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από το σύνταγμα ή από διεθνείς συμβάσεις που έχουν ενσωματωθεί στο εσωτερικό δίκαιο.

Ειδικότερα οι υποθέσεις που χειρίζεται ο Κύκλος σχετίζονται με ζητήματα προστασίας της προσωπικότητας και του ιδιωτικού βίου, με προσβολές της προσωπικής ελευθερίας από αστυνομικές ή σωφρονιστικές αρχές, με όψεις της ελευθερίας των θρησκευτικών πεποιθήσεων και της θρησκευτικής λατρείας, με προσβολές των δικαιωμάτων των μεταναστών, με ζητήματα ισότιμης μεταχείρισης ως προς την πρόσβαση στη δημόσια εκπαίδευση, με προβλήματα κατοχύρωσης επαγγελματικών δικαιωμάτων, με προσβολές του δικαιώματος αναφοράς, καθώς και με προβλήματα αποτελεσματικότητας της δικαστικής προστασίας λόγω μη εφαρμογής τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων από τη διοίκηση.

---

¹² Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

Β) Κοινωνικής Προστασίας,

ο οποίος καταπιάνεται με θέματα κοινωνικής πολιτικής, ασφάλισης, υγείας, πρόνοιας, προστασίας των ηλικιωμένων και του παιδιού, των ατόμων με ειδικές ανάγκες των ευάλωτων δηλαδή κοινωνικών ομάδων.

Γ) Ποιότητας Ζωής,

αντικείμενο μέριμνας του κύκλου αποτελούν τα θέματα περιβάλλοντος, πολεοδομίας, χωροταξίας, δημοσίων έργων και πολιτισμού.

Δ) Σχέσεων Κράτους- Πολίτη,

αντικείμενο του κύκλου αποτελούν τα θέματα πληροφόρησης και επικοινωνίας ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών και κακοδιοίκησης στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και τους φορείς που έχουν αρμοδιότητα για τις μεταφορές, τις επικοινωνίες, την εργασία, τη βιομηχανία, την ενέργεια, τη φορολογία και γενικότερα τα δημοσιονομικά θέματα καθώς και τα τελωνεία, το εμπόριο, τις κρατικές προμήθειες, τη γεωργία, την αγροτική πολιτική και τη παιδεία.

Ε) Δικαιωμάτων του παιδιού,

αντικείμενο του κύκλου αποτελούν θέματα προσβολής των δικαιωμάτων του παιδιού, κατοχυρωμένα σε συνταγματικές διατάξεις αλλά και διεθνείς συμβάσεις, τόσο από φορείς δημόσιας εξουσίας όσο και από ιδιώτες.

ΣΤ) Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Ο κύκλος διαμεσολαβεί σε υποθέσεις που αφορούν το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, την Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς και τα Ταμεία, τα Νοσοκομεία, τα Ψυχιατρεία, τα Κέντρα Υγείας, τα Περιφερειακά και Αγροτικά Ιατρεία, το ΕΚΑΒ.

Η διαμεσολαβητική αρχή του Σ.τ.Π πραγματοποιεί και παράλληλες δραστηριότητες οι οποίες απορρέουν από τη λειτουργία του και οι οποίες περιλαμβάνουν δραστηριότητες της Αρχής εκτός Αττικής, συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια και γενικά συναντήσεις με εκπροσώπους διαφόρων φορέων και υπηρεσιών. Με αυτές της ενέργειες καθιστάτε περισσότερο σαφές τόσο στους πολίτες όσο και στη δημόσια διοίκηση ο ρόλος της αρχής, γεγονός που βοηθάει

στη διαμεσολαβητική προσπάθεια της αρχής και τη παροχή καλύτερων υπηρεσιών από τη δημόσια διοίκηση στους διοικούμενους πολίτες.

Επίσης συντάσσει ειδικές εκθέσεις όπου κρίνεται απαραίτητο όπως το 2000 που εξέδωσε την ειδική έκθεση για τους Ο.Τ.Α. όπου θίγονται κατά κύριο λόγο θέματα αστικού και φυσικού περιβάλλοντος και οι σχέσεις μεταξύ των πολιτών και των Ο.Τ.Α. και τα προβλήματα που ανακύπτουν από τη μεταξύ τους σχέση. Στη έκθεση η οποία εκδόθηκε το έτος 2000 επισημαίνεται η κακοδιοίκηση της αυτοδιοίκησης και τα αίτια που την προκαλούν ενώ προτείνονται προτάσεις για την άρση αυτών των δυσχερειών¹³.

Η αρχή αξιοποιώντας τις θεσμικές δυνατότητες που απορρέουν από τον ιδρυτικό της νόμο προχωρεί στη σύνταξη και στη δημοσιοποίηση ειδικών εκθέσεων και πορισμάτων προς τους αρμόδιους φορείς. Όπου κρίνεται απαραίτητο διενεργεί και αυτεπάγγελτες έρευνες .

2.8 Οι Αναφορές της Αρχής

Για να ξεκινήσει η εμπλοκή της αρχής με την εκάστοτε υπόθεση η οποία εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιοτήτων της αρχής θα πρέπει η αναφορά του πολίτη να είναι έγγραφη και ενυπόγραφη, η οποία συντάσσεται είτε σε απλό χαρτί είτε σε ειδικό έντυπο το οποίο χορηγείται από το προσωπικό του γραφείου εξυπηρέτησης πολιτών, λαμβάνοντας υπόψη και τη περίπτωση των αναλφάκτων πολιτών καθώς η αναφορά μπορεί να συμπληρωθεί από μέλος της αρχής.

Η αναφορά θα πρέπει να περιέχει :

Α) τα στοιχεία της ταυτότητας του ενδιαφερόμενου, η αρχή πρεσβεύει την αρχή της εχεμύθειας και τα στοιχεία της ταυτότητας αποκαλύπτονται αν δεν το επιθυμεί ο πολίτης μόνο σε περίπτωση που είναι απολύτως απαραίτητο και κατόπιν συνεννοήσεως.

---

¹³ Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

Β) Τα στοιχεία επικοινωνίας του πολίτη, όπως ταχυδρομική διεύθυνση και τηλέφωνο.

Γ) Τα στοιχεία της εμπλεκόμενης δημόσιας υπηρεσίας, καθώς και του αρμόδιου υπαλλήλου που έχει χειριστεί την υπόθεση.

Δ) Μια ακριβή περιγραφή της υπόθεσης καθώς και τα σχετικά έγγραφα που αποδεικνύουν τα γεγονότα.

Ε) Μια περιγραφή των ενεργειών που έχει ήδη ακολουθήσει κατά της διοίκησης. Η άσκηση διοικητικών προσφυγών δεν αποτελεί εμπόδιο στη παρέμβαση της αρχής, μόνο σε περίπτωση που ο πολίτης έχει ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή προς το αρμόδιο όργανο και δέν έχει παρέλθει η προθεσμία τριών μηνών ώστε να βγει η απόφαση.

Ζ) Μια δήλωση για το αν εκκρεμεί η υπόθεση ενώπιον των δικαστηρίων. Σύμφωνα με τα νομοθετικά κείμενα σε μια τέτοια περίπτωση, αποκλείεται η παρέμβαση της αρχής¹⁴.

Η αναφορά υποβάλλεται είτε αυτοπροσώπως στα γραφεία του Σ.τ.Π ,Χατζηγιάννη Μέξη 5 Τ.Κ 11528, Αθήνα είτε με το ταχυδρομείο ακόμα και με φάξ.

2.9 Στάδια διερεύνησης της αναφοράς

Η αναφορά παίρνει αριθμό πρωτοκόλλου και ανατίθεται σε χειριστή επιστήμονα, στη συνέχεια ελέγχεται ως προς τη αρμοδιότητα της αρχής. Κατά το στάδιο της διερεύνησης η αρχή έρχεται σε επαφή τόσο με την εμπλεκόμενη δημόσια υπηρεσία όσο και με το πολίτη. Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας ,αν η φύση της υπόθεσης το απαιτεί συντάσσεται πόρισμα που κοινοποιείται στον αρμόδιο υπουργό και τις υπηρεσίες, καθώς η αρχή αξιοποιεί όλα τα νομοθετικά

---

¹⁴ Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

εργαλεία που έχει στη διάθεση της για την επίλυση της δυσλειτουργίας που ταλανίζει τον πολίτη¹⁵.

Ο πολίτης με έγγραφο της αρχής ενημερώνεται για τον αριθμό πρωτοκόλλου της υπόθεσης καθώς και για το όνομα του χειριστή επιστήμονα από τον οποίο τηλεφωνικώς, εγγράφως ή κατόπιν προσωπικής συνάντησης ενημερώνεται για την υπόθεση που τον αφορά.

2.10 Αποδοχή πολιτών- ροή αναφορών στην αρχή

Η διαμεσολαβητική αρχή ως ένας εξωδικαστικός μηχανισμός ελέγχου και λογοδοσίας, ικανός να παράσχει στον πολίτη και τον συναλλασσόμενο με τη διοίκηση επιλογές ως προς διευθέτησης του θέματος που τον αφορά έχει ξεκινήσει τη λειτουργία του την 1^η οκτώβρη του 1998.

Ο αριθμός των αναφορών που καταφτάνουν στα γραφεία της αρχής είναι διαρκώς αυξημένος, γεγονός που αναδεικνύει την ανταπόκριση των πολιτών στο έργο της αρχής, όπως φαίνεται στον πίνακα 2.4

Πίνακας 2.4

Αριθμός αναφορών στην Αρχή τα έτη 1998 - 2004

ΕΤΟΣ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Ε.1998	1.430
Ε.1999	7.284
Ε.2000	10.107
Ε.2001	11.282
Ε.2002	11.762
Ε.2003	10.850
Ε.2004	10.571

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, 1998 - 2004

Όπως φαίνεται και στο πίνακα 3.4 υπάρχει σημαντική αύξηση στην ροή των αναφορών από το 1998 μέχρι και το 2004.

Το 1998 η Αρχή δέχτηκε 1.430 αναφορές, το 1999 δέχτηκε 7.284 αναφορές, η ροή αυξήθηκε κατά 80,36%. Το 2000 υπήρξε μια αύξηση των

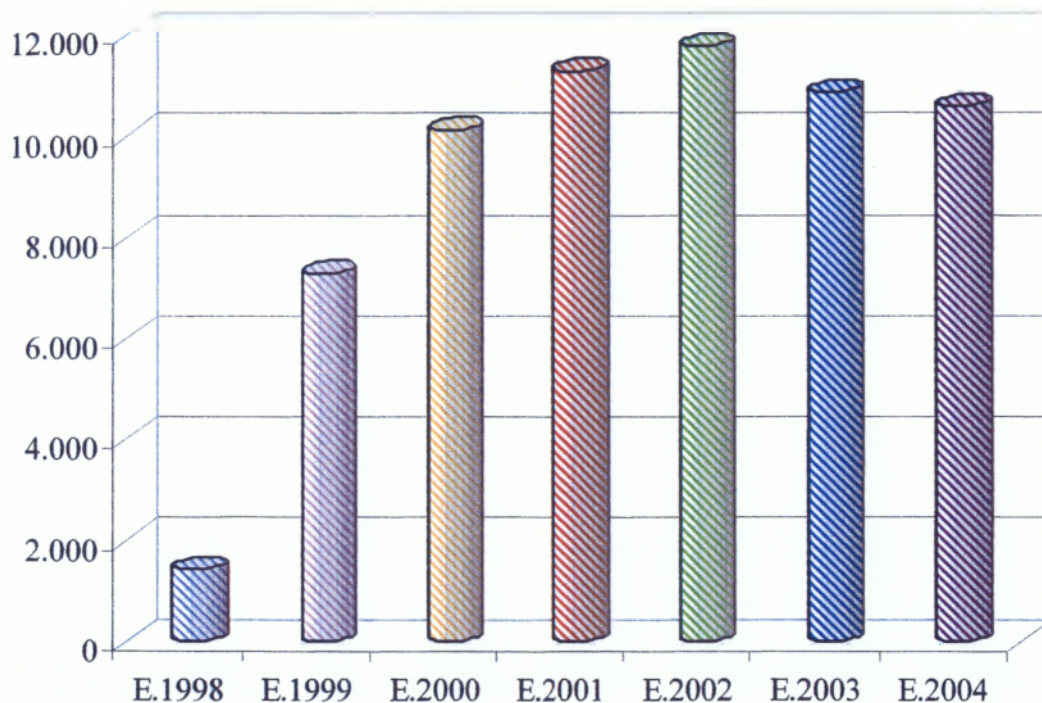
¹⁵ Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

αναφορών κατά 27,93%, κατατέθηκαν δηλαδή 10.107 αναφορές. Το 2001 κατατέθηκαν 11.282 αναφορές, αύξηση των αναφορών κατά 10,41%. Το 2002 υπήρξε μια μικρή αύξηση που άγγιξε μόλις το 4,08% δηλαδή 11.762 αναφορές και το 2003 κατατέθηκαν 10.850, υπήρξε δηλαδή μια μείωση των αναφορών κατά 7,75%. Κατά το τελευταίο έτος της ερευνάς μας το 2004 η Αρχή δέχθηκε 10.571 νέες αναφορές, είναι η δεύτερη χρονιά κατά την οποία σημειώθηκε μια πολύ μικρή μείωση του αριθμού των νέων αναφορών σε ποσοστό της τάξεως του 2.6%

Το επόμενο γράφημα απεικονίζει τις αναφορές που δέχτηκε η Αρχή από το ξεκίνημα της λειτουργίας της, το 1998, μέχρι και το 2004.

Γράφημα 2.3

Αριθμός αναφορών στην Αρχή τα έτη 1998 - 2004

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 2.4

Στο γράφημα 2.3 φαίνεται καλύτερα η διαφορά στην ροή των αναφορών ανάμεσα στα έτη.

Το 1999 κατατέθηκαν στην Αρχή 5.854 περισσότερες αναφορές από το 1998. Το 2000 υπήρξαν 2.823 περισσότερες αναφορές, το 2001 κατατέθηκαν 1.175 περισσότερες αναφορές από το έτος 2000. Το 2002 κατατέθηκαν 480

περισσότερες αναφορές και το 2003 κατατέθηκαν 912 λιγότερες αναφορές από ότι το 2002 ενώ το 2004 κατατέθηκαν 279 λιγότερες αναφορές.

Ύστερα από μια πολυετή περίοδο συνεχούς αύξηση των αναφορών ,ο θεσμός φαίνεται να εισέρχεται σε μια φάση ωριμότητας η οποία σηματοδοτείται από τη σταθεροποίηση του όγκου δραστηριότητας ,όπως έχει συμβεί και σε ομόλογους θεσμούς άλλων χωρών.

Η διατήρηση της δραστηριότητας σε υψηλά επίπεδα (10.000-11.000) αναφορές το χρόνο καταδεικνύει μια μακροχρόνια εμπιστοσύνη του κοινού προς την Αρχή.

Η ραγδαία αύξηση στην ροή των αναφορών πιθανόν να προκλήθηκε από την ενημέρωση των πολιτών για έναν καινούργιο θεσμό κατά της διαφθοράς που στέκεται συμπαραστάτης στο πλευρό των διοικούμενων πολιτών. Στην συνέχεια μειώθηκε το ποσοστό αύξησης ως αποτέλεσμα ενσωμάτωση της Αρχής στην ζωή των πολιτών. Τέλος η μείωση της ροής των αναφορών δεν αναιρεί την αποτελεσματικότητα της Αρχής αλλά πιθανόν αποτελεί τυχαίο γεγονός.

Πάραυτα σε αυτό το σημείο δεν μπορούμε να αναφέρουμε επιπλέον επαρκή συμπεράσματα για την γενικότερη εντύπωση της Αρχής όχι μόνο προς τους πολίτες αλλά και προς τους φορείς καθώς η ερευνά περιορίζεται στα πλαίσια του χρονικού διαστήματος 2000 – 2004.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΚΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη αποτελεί έναν εξωτερικό μηχανισμό ελέγχου στο πλευρό του πολίτη, μέσα από τις αναφορές του ανακύπτουν τα προβλήματα που καλύπτουν το φάσμα της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης.

Από τους έξι Κύκλους Δραστηριότητας της Αρχής τρεις εμπλέκονται με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι Κύκλοι Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Κοινωνικής Προστασίας και Σχέσεων Κράτους – Πολίτη. Στην συνέχεια παρουσιάζονται οι εκθέσεις της Αρχής το διάστημα 2000 – 2004.

3.1 Γενική θεώρηση του έτους 2000

Κατά το έτος 2000, η Αρχή δέχθηκε 10.107 νέες αναφορές πολιτών, ενώ χειρίστηκε συνολικά 12.811 υποθέσεις, στις τελευταίες περιλαμβάνονται 2.704 υποθέσεις που είχαν υποβληθεί τα προηγούμενα έτη και δεν είχαν διεκπεραιωθεί.

Ο επόμενος πίνακας δείχνει τον αριθμό των αναφορών που χειρίστηκε η Αρχή τα δύο αυτά έτη.

Πίνακας 3.1

Αριθμός αναφορών τα έτη 1999 - 2000

ΕΤΟΣ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
1999	8.223
2000	12.811

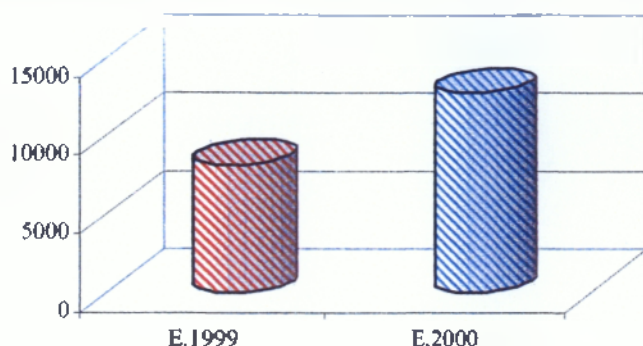
* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

Το έτος 1999 η Αρχή χειρίστηκε 8.223 αναφορές και το 2000 12.811, παρατηρείται μια αύξηση της τάξεως του ποσοστού του 21,10%.

Το επόμενο γράφημα απεικονίζει τα δεδομένα του πίνακα 3.1

Γράφημα 3.1

Αριθμός αναφορών τα έτη 1999 – 2000

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.1

Στο γράφημα 3.1 βλέπουμε την διαφορά στον αριθμό των αναφορών που χειρίστηκε η Αρχή μεταξύ των δύο ετών, υπάρχει μια σημαντική αύξηση, δηλαδή 2.704 περισσότερες αναφορές.

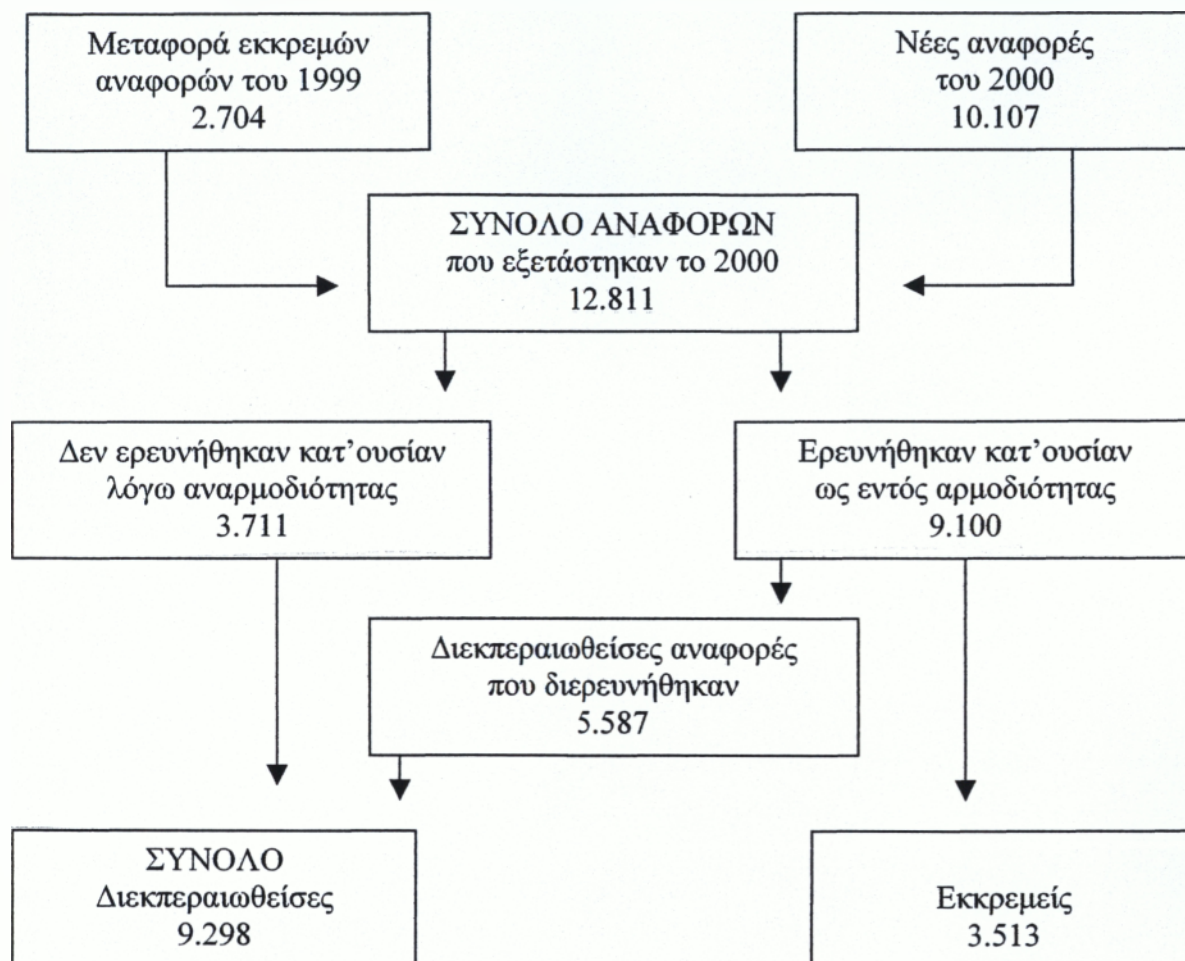
Από το σύνολο των αναφορών που χειρίστηκε η Αρχή κατά το έτος 2000 οι 3.711 δεν ερευνήθηκαν λόγω αναρμοδιότητας, από τις υπόλοιπες 9.100 οι 5.587 διεκπεραιώθηκαν και οι 3.711 αναφορές παρέμειναν εκκρεμείς για διάφορους λόγους, είτε γιατί αναμένανε απάντηση είτε γιατί βρίσκονταν ακόμα στα προκαταρκτικά στάδια και μεταφέρθηκαν στον επόμενο χρόνο.

Το 2000 από το σύνολο των αναφορών το 73% εξετάστηκε και διεκπεραιώθηκε ενώ μόλις το 27% παρέμεινε εκκρεμείς. Μέσα στο 73% των υποθέσεων που διεκπεραιώθηκαν το 29% αντιστοιχεί σε υποθέσεις εκτός αρμοδιότητας λόγω αναρμοδιότητας εκ του νόμου επί το πλείστον και στην συνέχεια για τυπικούς λόγους όπως η αοριστία στην αναφορά.

Στο επόμενο σχεδιάγραμμα φαίνεται καλύτερα η ροή των αναφορών.

Σχεδιάγραμμα 3.1

Η πορεία των αναφορών

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

Από τις 5.587 υποθέσεις που χειρίστηκε η Αρχή οι 3.110 αποδείχτηκαν βάσιμες, ποσοστό που φτάνει μόλις το 55,7%.

Το επόμενο διάγραμμα εμφανίζει τα ποσοστά της πορείας που πήραν αυτές οι υποθέσεις σε τρεις κατηγορίες , όπου :

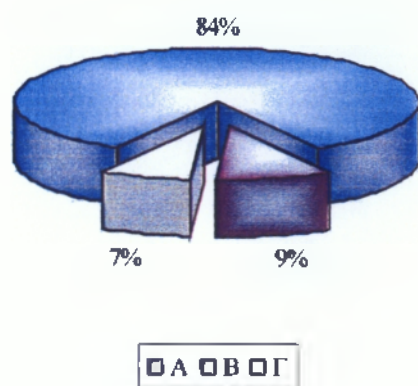
A : Αποδοχή των προτάσεων της Αρχής

B : Μη αποδοχή των προτάσεων της Αρχής

Γ : Επίλυση χωρίς ενέργειες της Αρχής

Γράφημα 3.2

Έκβαση Βάσιμων Αναφορών

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

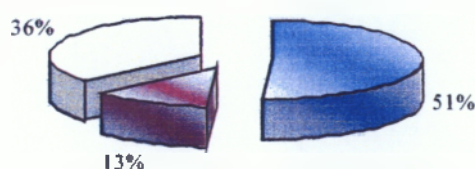
Όπως φαίνεται και στο γράφημα 3.2 το 84% περίπου των υποθέσεων επιλύθηκε με αποδοχή των προτάσεων της Αρχής, το 9% με μη αποδοχή των προτάσεων της Αρχής και τέλος το 7% επιλύθηκε χωρίς ενέργειες από μέρους της Αρχής.

Η διερεύνηση των βάσιμων αναφορών ανέδειξε κάποια προβλήματα διοικητικής δράσης.

Το επόμενο διάγραμμα δείχνει την κατανομή των προβλημάτων διοικητικής δράσης σε τρεις κατηγορίες.

Γράφημα 3.3

Προβλήματα Διοικητικής Δράσης

■ Κακοδιοίκηση ■ Παραβίαση της Α.Ν. □ Παραβίαση της Α.Χ.Δ.

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

Οι τρεις κατηγορίες των προβλημάτων είναι όπως φαίνεται και στο γράφημα 3.3 η « κακοδιοίκηση », η οποία αναφέρεται σε καθυστερήσεις και ασαφής και ανεπαρκής πληροφόρηση και καταλαμβάνει 51,14% του συνόλου των αναφορών. Στη συνέχεια η παραβίαση της Αρχής της Νομιμότητας, δηλαδή παράνομες ή παράτυπες διαδικασίες, μη εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων κ.τ.λ., που καταλαμβάνει το 36,06% και τέλος η παραβίαση της Αρχής της Χρηστής Διοίκησης, συμπεριλαμβάνει πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις ή ελλιπής ή ανύπαρκτη προστασία συλλογικών αγαθών και καταλαμβάνει το υπόλοιπο 12,8% του συνόλου των βάσιμων υποθέσεων.

Οι 12.811 αναφορές των πολιτών που χειρίστηκε η αρχή κατά το έτος 2000 κατανεμήθηκαν όπως φαίνεται στο πίνακα 3.2

Πίνακας 3.2

Αριθμός αναφορών ανά κύκλο το 2000

ΚΥΚΛΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΑΦΟΡΩΝ
Κύκλος 1: Δικαιωμάτων του ανθρώπου	1.543
Κύκλος 2 :Κοινωνικής προστασίας	3.799
Κύκλος 3 : Ποιότητας ζωής	3.454
Κύκλος 4: Σχέσεων κράτους -πολίτη	4.015

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

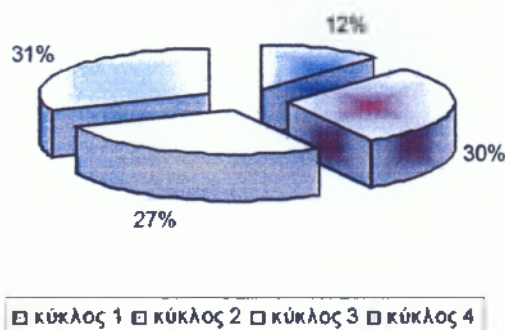
Όπως βλέπουμε και στον πίνακα 3.2 στον Κύκλο Σχέσεων Κράτους – Πολίτη ανατέθηκε ο μεγαλύτερος όγκος των αναφορών, 4.015 αναφορές. Ο αμέσως μικρότερος όγκος κατατέθηκε στον Κύκλο Κοινωνικής Προστασίας, 3.799 αναφορές. Ακολουθεί ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής με 3.454 αναφορές. Και τέλος ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με 1.543 αναφορές.

Το ακόλουθο διάγραμμα εμφανίζει σε ποσοστά τα δεδομένα του πίνακα 3.2.

Γράφημα 3.4

Κατανομή των αναφορών το 2000

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.2

Από την ανάλυση του γραφήματος 3.4 παίρνουμε σε ποσοστά τα ίδια δεδομένα από την ανάλυση του πίνακα 3.2.

Πρώτος σε αναφορές έρχεται ο Κύκλος 4, Σχέσεων Κράτους – Πολίτη, με ποσοστό 31%, ακολουθεί ο Κύκλος 2, Κοινωνικής Προστασίας, με ποσοστό 30 %. Ο Κύκλος 3, Ποιότητας Ζωής έρχεται τρίτος με ποσοστό 27% και τέλος ο Κύκλος 1, Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με ποσοστό 12%.

Από την ανάλυση του γραφήματος 3.4 βλέπουμε ότι οι περισσότερες αναφορές κατατίθενται στους Κύκλους που έχουν άμεση σχέση με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για το έτος 2000.

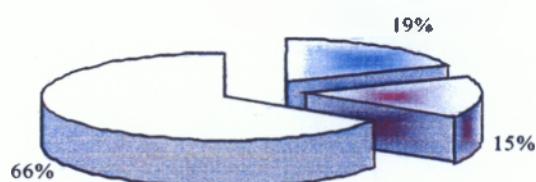
3.1.1 Εμπλοκή Ο.Τ.Α. το έτος 2000

Το 2000 η Αρχή δέχθηκε και από τους τρεις Κύκλους που σχετίζονται με τους Ο.Τ.Α. συνολικά 9.012 αναφορές από τις οποίες τους Ο.Τ.Α. κατά κύριο λόγο αφορούσαν οι 4.343. ποσοστό που φτάνει το 34%

Το ποσοστό που αφορά τους Ο.Τ.Α. το 2000 εμφανίζεται στο επόμενο γράφημα.

Γράφημα 3.5

Ποσοστό των Ο.Τ.Α. το 2000

□ Ο.Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ □ Ο.Τ.Α. Β' ΒΑΘΜΟΥ □ ΛΟΙΠΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα οι Ο.Τ.Α. καταλαμβάνουν συνολικά το 34% των υποθέσεων που κατατέθηκαν στην Αρχή το 2000. Από το 34% των Ο.Τ.Α. το 19% αφορά τους Δήμους και τις Κοινότητες και το 15% τις Νομαρχίες.

3.2 Γενική θεώρηση του έτους 2001

Κατά το έτος 2001, η Αρχή δέχθηκε 11.282 νέες αναφορές πολιτών, ενώ χειρίστηκε συνολικά 15.018 υποθέσεις, στις τελευταίες περιλαμβάνονται 3.736 υποθέσεις που είχαν υποβληθεί τα προηγούμενα έτη και παρέμεναν σε εκκρεμότητα.

Ο επόμενος πίνακας δείχνει τον αριθμό των αναφορών που χειρίστηκε η Αρχή τα δύο αυτά έτη.

Πίνακας 3.3

Αριθμός αναφορών τα έτη 2000 - 2001

ΕΤΟΣ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
2000	12.811
2001	15.018

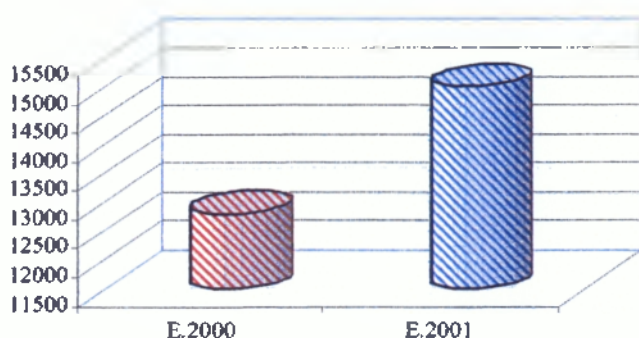
* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2001

Όπως φαίνεται και στον πίνακα το 2001 η Αρχή χειρίστηκε 2.207 περισσότερες υποθέσεις από το 2000.

Το επόμενο διάγραμμα εμφανίζει σε ποσοστά τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα.

Γράφημα 3.6

Αριθμός αναφορών τα έτη 2000 – 2001

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.3

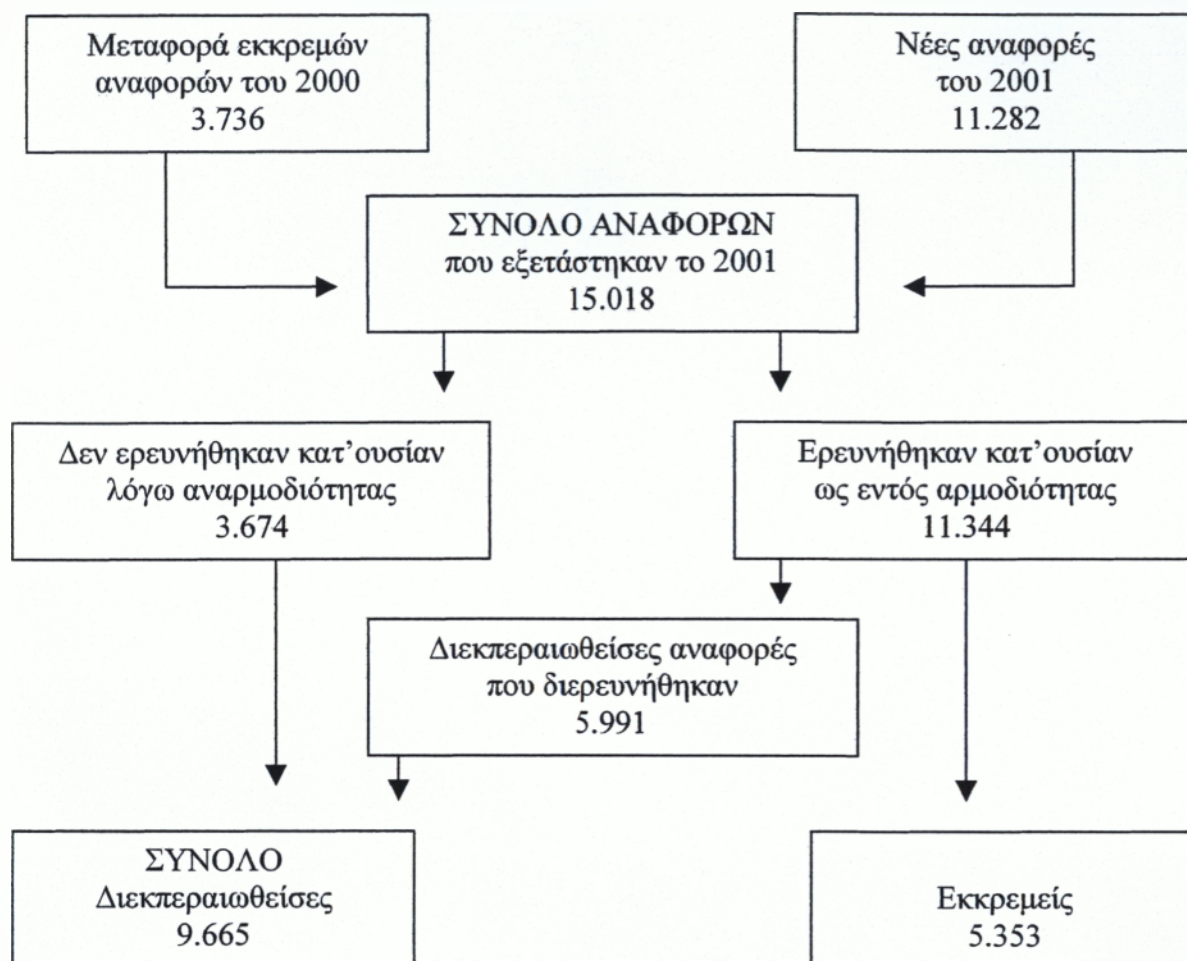
Όπως φαίνεται και στο γράφημα έχουμε στην ροή των αναφορών μια αύξηση της τάξεως του 14,7%.

Από τις 15.018 αναφορές που χειρίστηκε ο κύκλος το 2001, οι 3.674 τέθηκαν στο αρχείο λόγω αναρμοδιότητας εκ του Νόμου, οι 5.353 παρέμειναν εκκρεμείς και μεταφέρθηκαν στον επόμενο χρόνο, ενώ από τις 11.344 αναφορές διεκπεραιώθηκαν και έκλεισαν οι 5.991.

Το επόμενο σχεδιάγραμμα δείχνει καλύτερα την έκβαση των αναφορών το 2001.

Σχεδιάγραμμα 3.3

Έκβαση αναφορών

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2001

Το 2001 βλέπουμε ότι οι αναφορές αυξήθηκαν σε σχέση με το 2000 σε όλα τα « στάδια » έκβασης. Το 2001 οι υποθέσεις που έκλεισαν είναι περισσότερες από τις αντίστοιχες υποθέσεις του 2000, 404. ενώ το 2001 έχουμε μεγαλύτερο ποσοστό διεκπαιρωθέντων αναφορών είναι μεγαλύτερο έχουμε σχεδόν τις διπλάσιες εκκρεμείς αναφορές, από 3.513 σε 5.353.

Το 2001 έχουμε μια μικρή μείωση των υποθέσεων που τέθηκαν στο αρχείο λόγω αναρμοδιότητας εκ του Νόμου, από 29% μειώθηκε σε 24,46%.

Από τις αναφορές που διερευνήθηκαν, δηλαδή από τις 5.991 βάσιμες αποδείχθηκε το 52%, δηλαδή 3.110, οι υπόλοιπες τέθηκαν στο αρχείο για διάφορους λόγους και σε 515 υποθέσεις διακόπηκε η έρευνα.

Το επόμενο διάγραμμα εμφανίζει τα ποσοστά της πορείας που πήραν αυτές οι υποθέσεις σε τρεις κατηγορίες , όπου :

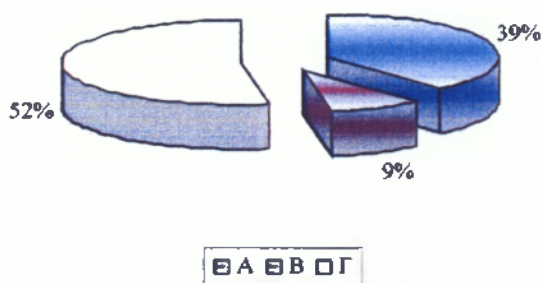
A : Αποδοχή των προτάσεων της Αρχής

B : Μη αποδοχή των προτάσεων της Αρχής

Γ : Επίλυση χωρίς ενέργειες της Αρχής

Γράφημα 3.7

Έκβαση Βάσιμων Αναφορών

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2001

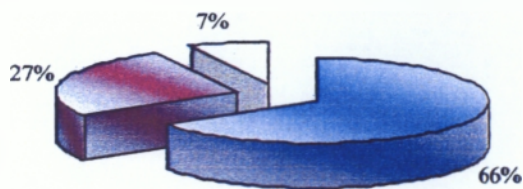
Όπως φαίνεται και στο γράφημα το 52% των υποθέσεων λύθηκε χωρίς ενέργειες από την πλευρά της Αρχής, το 39% υποθέσεων έληξε με θετική έκβαση για τον πολίτη και μόλις στο 9% των υποθέσεων οι φορείς δεν δέχθηκαν τις προτάσεις του Συνηγόρου.

Από το 2000 παρατηρούμε μεγάλες αλλαγές στην έκβαση των αναφορών. Από το σύνολο των υποθέσεων του 2000, μεγάλο ποσοστό είχε θετική έκβαση με αποδοχή των προτάσεων της Αρχής, ενώ το 2001 το ποσοστό αυτό είναι μόλις 39%, από 84%. Το 2001 οι πιο πολλές υποθέσεις, σε ποσοστό που φτάνει το 52%, έκλεισε χωρίς ιδιαίτερες ενέργειες από την μεριά του Συνηγόρου του Πολίτη, αντιθέτως το 2000 αυτό το ποσοστό ήταν μόλις 7%. Τέλος οι υποθέσεις στις οποίες δεν έγιναν δεκτές οι προτάσεις κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα, περίπου 9% του συνόλου των υποθέσεων.

Από τις υποθέσεις που ερευνήθηκαν το 2001 τα ποσοστά των προβλημάτων διοικητικής φύσεως φαίνονται στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 3.8

Προβλήματα Διοικητικής Δράσης

■ Κακοδιοίκηση ■ Παραβίαση της Α.Ν. □ Παραβίαση της Α.Χ.Δ.

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2001

Όπως φαίνεται και στο γράφημα από τις τρεις κατηγορίες διοικητικών προβλημάτων το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνει η μορφή «κακοδιοίκησης», ποσοστό που φτάνει το 66%, ακολουθεί η Παραβίαση της Νομιμότητας με ποσοστό 27% και τέλος η παραβίαση της Αρχής της Χρηστής Διοίκησης με ποσοστό 7%.

Το 2001 βλέπουμε ότι η κακοδιοίκηση αυξήθηκε αναφορικά με τις υποθέσεις που καταγγέλθηκαν, από 51% το 2000 σε 66%, όπως επίσης αυξήθηκε και το ποσοστό στην παραβίαση της Αρχής της Νομιμότητας, από μόλις 13% σε 27%. Τέλος έκπληξη αποτελεί το γεγονός της μείωσης που παρατηρείται στα ποσοστά που καταλαμβάνει η Παραβίαση της Χρηστής Διοίκησης, από 36% το 2000 σε μόλις 7% το 2001, δεδομένου και του γεγονότος ότι σε αυτή η Αρχή σημαίνει Αρχή της Επιείκειας, της Αναλογικότητας, της Καλής Εμπιστοσύνης κ.τ.λ..

Φυσικά, ως αποτέλεσμα της μείωσης αυτής, δεν μπορούμε να δεχθούμε συμπεράσματα του τύπου ότι οι φορείς αποδέχθηκαν πλήρως τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις εφαρμογές του Νόμου.

Οι 15.018 υποθέσεις που χειρίστηκε η Αρχή το 2001 κατανέμονται όπως φαίνεται στο πίνακα.

Πίνακας 3.4

Κατανομή των αναφορών στους Κύκλους

ΚΥΚΛΟΙ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Κύκλος 1: Δικαιωμάτων του ανθρώπου	1.731
Κύκλος 2: Κοινωνικής Προστασίας	4.561
Κύκλος 3: Ποιότητας Ζωής	3.593
Κύκλος 4: Σχέσεων κράτους-πολίτη	5.133

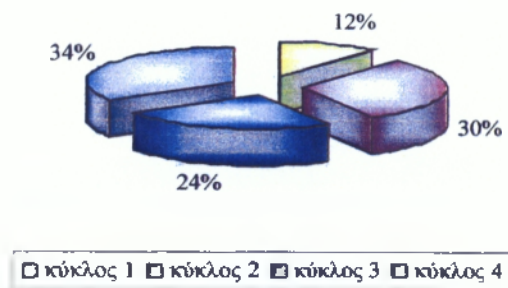
* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2001

Στο πίνακα 3.6 βλέπουμε ότι το 2001 ο κύκλος Σχέσεων Κράτους – Πολίτη δέχθηκε 5.133 αναφορές, ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας 4.561, ο Κύκλος 3 Ποιότητας Ζωής 3.593 και τέλος ο Κύκλος 1 Δικαιωμάτων του Ανθρώπου 1.731 αναφορές.

Το επόμενο γράφημα απεικονίζει τα ποσοστά των αναφορών ανά Κύκλο.

Γράφημα 3.9

Ποσοστό αναφορών ανά Κύκλο

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.4

Όπως φαίνεται και στο γράφημα ο Κύκλος 4, Σχέσεων Κράτους – Πολίτη δέχθηκε τις περισσότερες αναφορές, καταλαμβάνοντας το 34% επί του συνόλου των αναφορών, αφήνοντας τον Κύκλο Κοινωνικής Προστασίας με 30%. Ακολουθεί ο Κύκλος 3 Ποιότητας Ζωής με ποσοστό 24%. Τέλος ο Κύκλος 1 Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καταλαμβάνει την τελευταία θέση με ποσοστό 12% επί του συνόλου.

Το 2001 ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κυμαίνεται στα ίδια ποσοστά με το 2000, το ίδιο παρατηρείται και με τους υπόλοιπους Κύκλους, υπάρχει μόνο μια μικρή αύξηση, όχι παραπάνω από 3% σε κάθε Κύκλο.

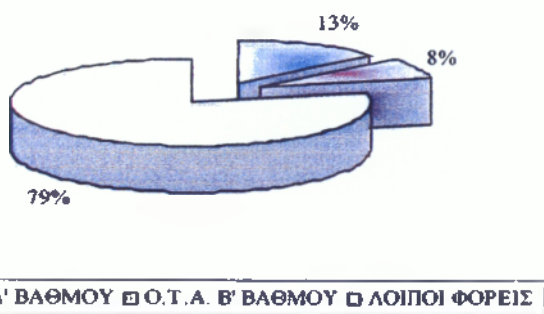
3.2.1. Θέματα Εμπλοκής των Ο.Τ.Α. το 2001

Το 2001 η Αρχή δέχθηκε και από τους τρεις Κύκλους συνολικά 10.457 αναφορές από τις οποίες Ο.Τ.Α. αφορούσαν οι 3.244. ποσοστό που φτάνει το 21%.

Το ποσοστό που αφορά τους Ο.Τ.Α. το 2001 εμφανίζεται στο επόμενο γράφημα.

Γράφημα 3.10

Ποσοστό των Ο.Τ.Α. το 2001

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2001

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα οι Ο.Τ.Α. καταλαμβάνουν συνολικά το 21% των υποθέσεων που κατατέθηκαν στην Αρχή το 2001. Από το 21% των Ο.Τ.Α. το 13% αφορά τους Δήμους και τις Κοινότητες και το 8% τις Νομαρχίες.

Σε σχέση με το 2000, το 2001 οι υποθέσεις που αφορούσαν τους Ο.Τ.Α. μειώθηκαν κατά 38%. Το ποσοστό που αντιστοιχούσε στους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού μειώθηκε κατά 31% και το αντίστοιχων των Νομαρχιών κατά 46%.

3.3 Γενική θεώρηση του έτους 2002

Κατά το έτος 2002, η Αρχή δέχθηκε 11.762 νέες αναφορές πολιτών, ενώ χειρίστηκε συνολικά 17.114 υποθέσεις, στις τελευταίες περιλαμβάνονται 5.352 υποθέσεις που είχαν υποβληθεί τα προηγούμενα έτη και παρέμεναν σε εκκρεμότητα.

Ο επόμενος πίνακας δείχνει τον αριθμό των αναφορών που χειρίστηκε η Αρχή τα δύο αυτά έτη.

Πίνακας 3.5

Αριθμός αναφορών τα έτη 2001 - 2002

ΕΤΟΣ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
2001	15.018
2002	17.114

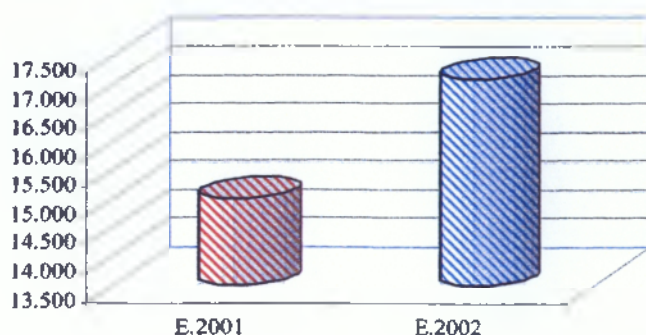
* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2002

Οι αναφορές που χειρίστηκε η Αρχή το 2002 όπως φαίνεται και στον πίνακα αυξήθηκαν κατά 2.096 αναφορές.

Το επόμενο γράφημα παρουσιάζει τον αριθμό των αναφορών τα δύο αυτά έτη.

Γράφημα 3.11

Αριθμός αναφορών τα έτη 2001 – 2002

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.5

Όπως βλέπουμε και στο γράφημα η ροή των αναφορών το 2002 αυξήθηκε κατά 14% περίπου σε σχέση με το 2001.

Από τις 17.114 αναφορές που χειρίστηκε ο κύκλος το 2002, οι 4.638 τέθηκαν στο αρχείο λόγω αναρμοδιότητας εκ του Νόμου, οι 4.968 παρέμειναν εκκρεμείς και μεταφέρθηκαν στον επόμενο χρόνο, ενώ από τις 12.476 αναφορές διεκπεραιώθηκαν και έκλεισαν οι 7.508.

Το 2002 υπάρχει μια μικρή αύξηση στις νέες αναφορές, κατά 480 σε σχέση με το 2001, αύξηση υπάρχει επίσης και στις υποθέσεις που μπήκαν στο αρχείο λόγω αναρμοδιότητας, κατά 964 αναφορές, όπως επίσης αύξηση παρουσιάζουν και οι αναφορές που διεκπεραιώθηκαν και έκλεισαν, το 2002 κατατάσσονται σε αυτήν την κατηγορία 1.517 περισσότερες αναφορές από το 2001. Τέλος οι υποθέσεις που παρέμεινα εκκρεμείς και μεταφέρθηκαν στον επόμενο χρόνο μειώθηκαν από 5.991 σε 4.968.

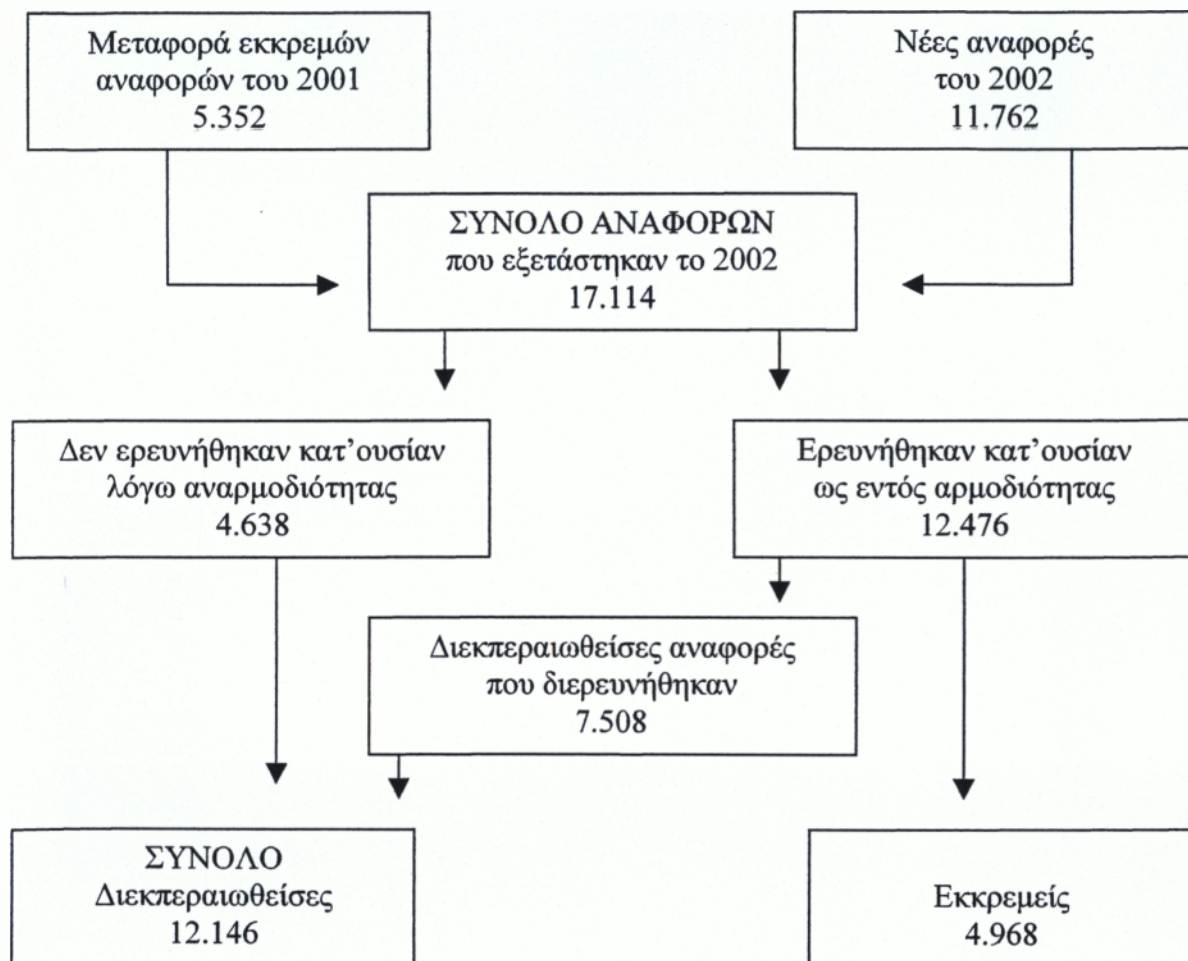
Από τις αναφορές που διερευνήθηκαν, δηλαδή από τις 7.508 βάσιμες αποδείχθηκαν οι 4.144, αβάσιμες οι 2.709 και οι υπόλοιπες 655 τέθηκαν στο αρχείο για διάφορους τυπικούς λόγους.

Βλέπουμε ότι το 2002 οι αριθμοί που αντιστοιχούν στα « στάδια » εξέλιξης των αναφορών αλλάζουν, οι βάσιμες αναφορές αυξήθηκαν κατά 31%, δηλαδή 1.004 περισσότερες αναφορές.

Στο επόμενο σχεδιάγραμμα φαίνεται καλύτερα η ροή των αναφορών του 2002.

Σχεδιάγραμμα 3.3

Ροή αναφορών το 2002

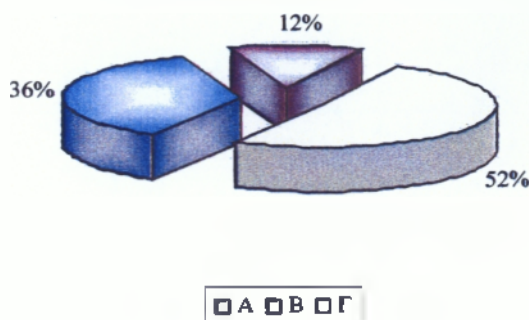
* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2002

Το επόμενο διάγραμμα εμφανίζει τα ποσοστά της πορείας που πήραν αυτές οι υποθέσεις σε τρεις κατηγορίες , όπου :

- A : Αποδοχή των προτάσεων της Αρχής
- B : Μη αποδοχή των προτάσεων της Αρχής
- Γ : Επίλυση χωρίς ενέργειες της Αρχής

Γράφημα 3.12

Έκβαση Βάσιμων Αναφορών

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2002

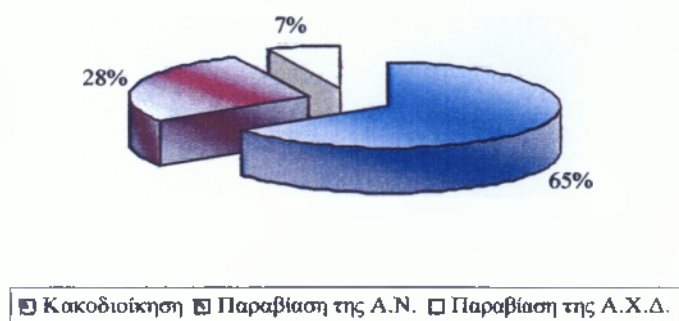
Όπως φαίνεται και στο γράφημα το 52% των υποθέσεων λύθηκε χωρίς ενέργειες από την πλευρά της Αρχής, το 36% υποθέσεων έληξε με θετική έκβαση για τον πολίτη και στο 12% των υποθέσεων οι φορείς δεν δέχθηκαν τις προτάσεις του Συνηγόρου.

Το 2002 βλέπουμε ότι στην εξέλιξη των αναφορών στην Αρχή δεν υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις από το προηγούμενο έτος. Το 52% των υποθέσεων έκλεισε και στις δύο χρονιές χωρίς την μεσολάβηση της Αρχής. Αυξήθηκε το ποσοστό των υποθέσεων που οι φορείς δεν αποδέχτηκαν τις προτάσεις του Συνηγόρου κατά 3% και μειώθηκε αντίστοιχα το ποσοστό των υποθέσεων που οι φορείς αποδέχονται τις προτάσεις.

Από τις υποθέσεις που ερευνήθηκαν το 2002 τα ποσοστά των προβλημάτων διοικητικής φύσεως φαίνονται στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 3.13

Προβλήματα Διοικητικής Δράσης

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2002

Όπως φαίνεται και στο γράφημα από τις τρεις κατηγορίες διοικητικών προβλημάτων το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνει η μορφή «κακοδιοίκησης», ποσοστό που φτάνει το 65% η Παραβίαση της Νομιμότητας με ποσοστό 28% και τέλος η παραβίαση της Αρχής της Χρηστής Διοίκησης με ποσοστό 7%.

Το 2002 βλέπουμε ότι τα προβλήματα διοικητικής δράσης παραμένουν τα ίδια με τα προβλήματα του 2001. Τα ποσοστά που αντιστοιχούν στις μορφές των προβλημάτων παραμένουν τα ίδια μεταξύ των δύο ετών, με μόνη εξαίρεση την μείωση κατά 1% του ποσοστού που αντιστοιχεί στην κακοδιοίκηση και την αντίστοιχη αύξηση του ποσοστού που αντιστοιχεί στην παραβίαση της Αρχής της Νομιμότητας.

Οι 17.114 υποθέσεις που χειρίστηκε η Αρχή το 2002 κατανέμονται όπως φαίνεται στο πίνακα.

Πίνακας 3.6

Κατανομή αναφορών στους Κύκλους

ΚΥΚΛΟΙ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Κύκλος 1: Δικαιωμάτων του ανθρώπου	2.071
Κύκλος 2: Κοινωνικής Προστασίας	5.125
Κύκλος 3: Ποιότητας Ζωής	4.080
Κύκλος 4: Σχέσεων κράτους-πολίτη	5.838

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2002

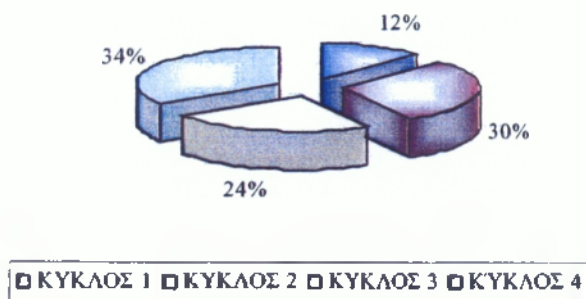
Στον παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι το 2002 οι περισσότερες αναφορές αφορούσαν τον κύκλο 4 :Σχέσεων κράτους –πολίτη με αριθμό 5838, ακολουθεί ο κύκλος 2:κοινωνικής προστασίας με αριθμό 5,125 ,στη συνέχεια ο κύκλος ποιότητας ζωής με 4,080 αναφορές και τέλος ο κύκλος δικαιωμάτων του ανθρώπου με 2071 αναφορές.

Αναφορικά με το 2001 ,το 2002 ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου παρουσιάζει αύξηση της τάξεως των 340 αναφορών, ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας παρουσιάζει επίσης αύξηση, 564 περισσότερες αναφορές,ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής επίσης αύξηση της τάξεως των 487 αναφορών και τέλος ο Κύκλος Σχέσεων Κράτους –Πολίτη εμφανίζεται με 705 αναφορές περισσότερες.

Το επόμενο γράφημα παρουσιάζει τα ποσοστά της κατανομής των αναφορών το έτος 2002.

Γράφημα 3.14

Κατανομή αναφορών στους Κύκλους

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.6

Όπως φαίνεται και στο γράφημα ο Κύκλος 4, Σχέσεων Κράτους – Πολίτη δέχθηκε τις περισσότερες αναφορές, καταλαμβάνοντας το 34% επί του συνόλου των αναφορών, αφήνοντας τον Κύκλο Κοινωνικής Προστασίας με 30%. Ακολουθεί ο Κύκλος 3 Ποιότητας Ζωής με ποσοστό 24%. Τέλος ο Κύκλος 1 Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καταλαμβάνει την τελευταία θέση με ποσοστό 12% επί του συνόλου.

Το 2002 η κατανομή των αναφορών στους Κύκλους κινήθηκε ακριβώς στα ίδια ποσοστά με την κατανομή των αναφορών του 2001. Οι αναφορές ως αριθμοί που διαχωρίστηκαν στους τέσσερις Κύκλους άλλαξαν αλλά σαν ποσοστό επί το σύνολο των αναφορών παραμείναν ίδιοι.

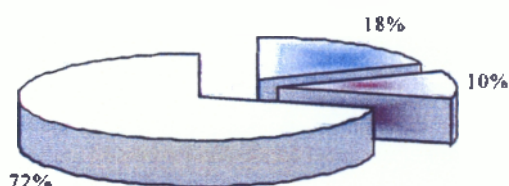
3.3.1 Εμπλοκή Ο.Τ.Α. το έτος 2002

Το 2002 η Αρχή δέχθηκε και από τους τρεις Κύκλους συνολικά 13.034 αναφορές από τις οποίες Ο.Τ.Α. αφορούσαν οι 4.895.

Το ποσοστό που αφορά τους Ο.Τ.Α. το 2001 εμφανίζεται στο επόμενο γράφημα.

Γράφημα 3.15

Ποσοστό των Ο.Τ.Α. το 2002

■ Ο.Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ ■ Ο.Τ.Α. Β' ΒΑΘΜΟΥ ■ ΛΟΙΠΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2002

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα οι Ο.Τ.Α. καταλαμβάνουν συνολικά το 28% των υποθέσεων που κατατέθηκαν στην Αρχή το 2001. Από το 28% των Ο.Τ.Α. το 18% αφορά τους Δήμους και τις Κοινότητες και το 10% τις Νομαρχίες.

Σε σχέση με το 2001, το 2002 οι υποθέσεις που αφορούσαν τους Ο.Τ.Α. αυξήθηκαν κατά 33%. Το ποσοστό που αντιστοιχούσε στους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού αυξήθηκε κατά 38% και το αντίστοιχων των Νομαρχιών κατά 20%.

3.4 Γενική θεώρηση του έτους 2003

Κατά το έτος 2003, η Αρχή δέχθηκε 10.850 νέες αναφορές πολιτών, ενώ χειρίστηκε συνολικά 16.009 υποθέσεις, στις τελευταίες περιλαμβάνονται 4.968 που παρέμεινα εκκρεμείς το 2002 και 461 υποθέσεις του 2002 που ξανάνοιξαν.

Ο επόμενος πίνακας δείχνει τον αριθμό των αναφορών που χειρίστηκε η Αρχή τα δύο αυτά έτη.

Πίνακας 3.7

Αριθμός αναφορών τα έτη 2002 - 2003

ΕΤΟΣ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
2002	17.114
2003	16.009

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2003

Όπως φαίνεται και στον πίνακα 3.15 το 2003 ο Κύκλος χειρίστηκε συνολικά 1.105 λιγότερες αναφορές από το 2002.

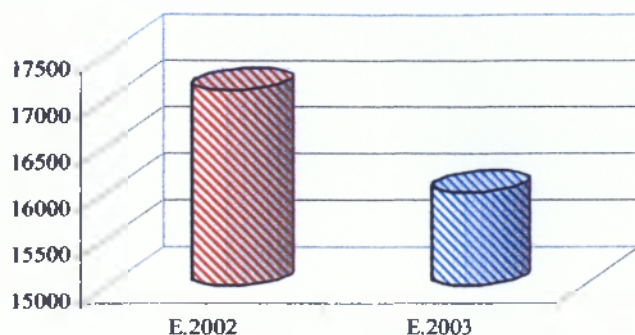
Χωρίς να υπάρχουν περαιτέρω στοιχεία επεξεργασίας και ανάλυσης για το λόγο ότι η έρευνα τελειώνει το 2003, παρουσιάζουμε την θέση της Αρχής, δηλαδή την πεποίθηση ότι η μείωση αυτή αποτελεί μεμονωμένο γεγονός και ότι τα επόμενα έτη η πορεία των αναφορών αλλάζει πάλι.

Το επόμενο γράφημα παρουσιάζει σε ποσοστά τα δεδομένα του πίνακα 3.16.

Γράφημα 3.16

Αριθμός αναφορών τα έτη 2002 – 2003

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.7

Όπως βλέπουμε και στο διάγραμμα το 2003 συντελείται μια μείωση στην ροή των αναφορών κατά 6,5%.

Συγκεκριμένα από τις 16.009 υποθέσεις που χειρίστηκε η Αρχή το 2003, οι 4.105 κρίθηκαν εκτός αρμοδιότητας και τέθηκαν στο αρχείο, οι 4.600 παρέμειναν εκκρεμείς και διεκπεραιώθηκαν οι 7.304.

Σαν αποτέλεσμα της γενικής μείωσης το 2003 υπάρχουν 533 λιγότερες υποθέσεις στο αρχείο, 398 λιγότερες υποθέσεις στην κατηγορία των εκκρεμών και τέλος 204 λιγότερες υποθέσεις που διεκπεραιώθηκαν.

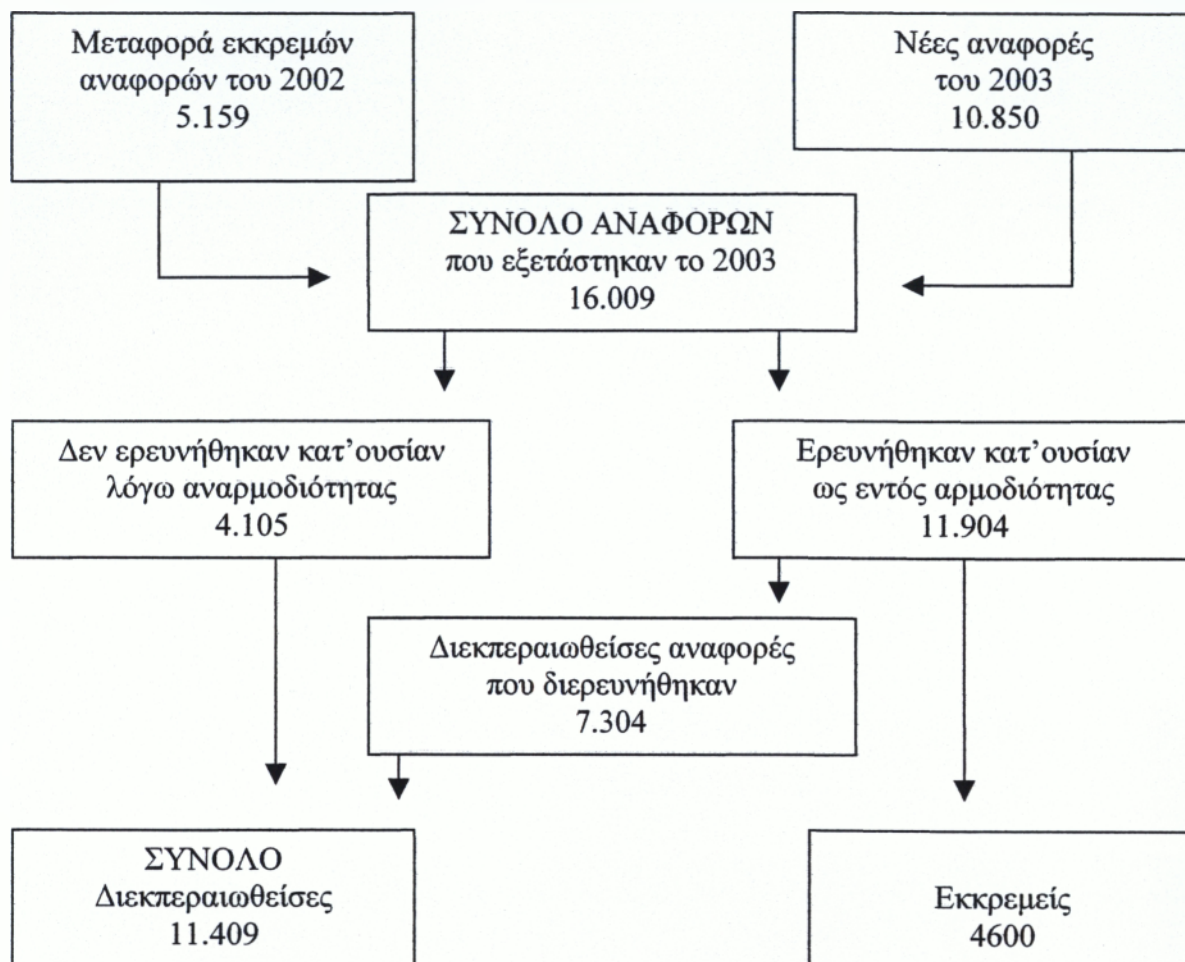
Από τις αναφορές που διερευνήθηκαν, δηλαδή από τις 7.304, βάσιμες αποδείχτηκαν 4.168. αβάσιμες οι 2.569 και οι υπόλοιπες 567 τέθηκαν στο αρχείο μετά από διακοπή της έρευνας για τυπικούς λόγους, συνήθως αοριστίες και άρνηση συνεργασίας ενδιαφερόμενου πολίτη.

Παρατηρείται ότι υπάρχει μια μικρή μείωση των βάσιμων υποθέσεων, κατά 24 μόλις αναφορές, επίσης υπάρχουν 88 λιγότερες αναφορές που τέθηκαν στο αρχείο για τυπικούς λόγους και τέλος 140 λιγότερες αβάσιμες αναφορές.

Το επόμενο σχεδιάγραμμα εμφανίζει καλύτερα την ροή των αναφορών το 2003.

Σχεδιάγραμμα 3.4

Ροή αναφορών το 2003

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2003

Το επόμενο διάγραμμα εμφανίζει τα ποσοστά της πορείας που πήραν αυτές οι υποθέσεις σε τρεις κατηγορίες , όπου :

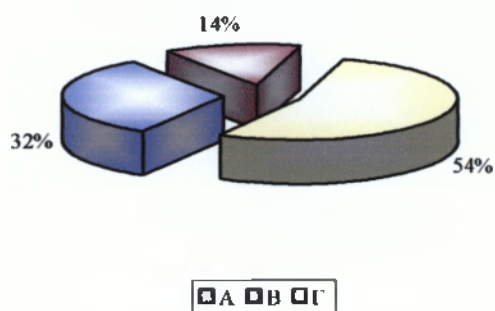
A : Αποδοχή των προτάσεων της Αρχής

B : Μη αποδοχή των προτάσεων της Αρχής

Γ : Επίλυση χωρίς ενέργειες της Αρχής

Γράφημα 3.17

Έκβαση Βάσιμων Αναφορών

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2003

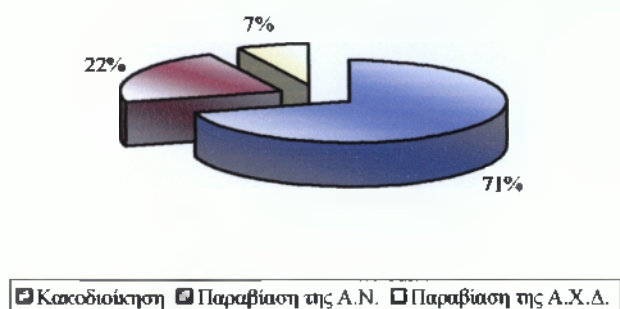
Όπως φαίνεται και στο γράφημα το 54% των υποθέσεων λύθηκε χωρίς ενέργειες από την πλευρά της Αρχής, το 32% υποθέσεων έληξε με θετική έκβαση για τον πολίτη και στο 14% των υποθέσεων οι φορείς δεν δέχθηκαν τις προτάσεις του Συνηγόρου.

Το 2003, όπως και στα αντίστοιχα ποσοστά του 2002 δεν υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις στην εξέλιξη των αναφορών. Αναφορικά με το 2002, το 2003, υπάρχει μια μικρή αύξηση, της τάξεως του ποσοστού 2%, στις υποθέσεις που λύθηκαν χωρίς την μεσολάβηση της Αρχής, υπάρχει μια μικρή μείωση στις αναφορές με θετική έκβαση, κατά 4% και τέλος μια μικρή αύξηση στις υποθέσεις που δεν έγιναν δεκτές οι προτάσεις του Συνηγόρου από τις Αρχές.

Από τις υποθέσεις που ερευνήθηκαν το 2003 τα ποσοστά των προβλημάτων διοικητικής φύσεως φαίνονται στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 3.18

Προβλήματα Διοικητικής Δράσης

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2003

Όπως φαίνεται και στο γράφημα από τις τρεις κατηγορίες διοικητικών προβλημάτων το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνει η μορφή «κακοδιοίκησης», ποσοστό που φτάνει το 71% η Παραβίαση της Νομιμότητας με ποσοστό 22% και τέλος η παραβίαση της Αρχής της Χρηστής Διοίκησης με ποσοστό 7%.

Το 2003 τα ποσοστά στις κατηγορίες των διοικητικών προβλημάτων παραμένουν σχεδόν τα ίδια, η Παραβίαση της Αρχής της Χρηστής Διοίκησης και στα δύο έτη καταλαμβάνει το ίδιο ποσοστό, 7%. Το ποσοστό της Παραβίασης της Νομιμότητας μειώθηκε από 28% σε 22% και αντίστοιχα αυξήθηκε το ποσοστό που καταλαμβάνει η κακοδιοίκηση, από 65% σε 61%.

Οι 16.009 υποθέσεις που χειρίστηκε η Αρχή το 2003 κατανέμονται όπως φαίνεται στο πίνακα.

Πίνακας 3.8

Κατανομή αναφορών στους Κύκλους

ΚΥΚΛΟΙ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Κύκλος 1: Δικαιωμάτων του ανθρώπου	1.971
Κύκλος 2: Κοινωνικής Προστασίας	4.925
Κύκλος 3: Ποιότητας Ζωής	3.672
Κύκλος 4: Σχέσεων κράτους-πολίτη	5.351

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2003

Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας με αριθμό 4.925, στη συνέχεια ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής με 3.672 αναφορές και τέλος ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με 1.971 αναφορές.

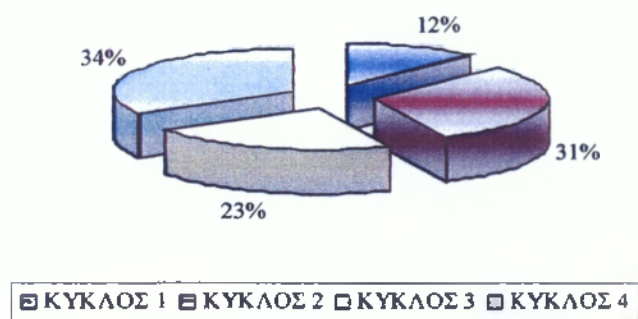
Αναφορικά με το 2002 υπάρχει σταθερή μείωση στην κατανομή των αναφορών στους Κύκλους εξαιτίας της γενικής μείωσης.

Αναφορικά με το 2002 ,το 2003 ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου παρουσιάζει μείωση της τάξεως των 100 αναφορών, ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας παρουσιάζει επίσης μείωση, κατά 200 αναφορές, ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής επίσης μείωση της τάξεως των 408 αναφορών και τέλος ο Κύκλος Σχέσεων Κράτους –Πολίτη εμφανίζεται με 487 αναφορές λιγότερες.

Το επόμενο γράφημα παρουσιάζει τα ποσοστά της κατανομής των αναφορών το έτος 2003.

Γράφημα 3.19

Κατανομή αναφορών στους Κύκλους

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.8

Όπως φαίνεται και στο γράφημα ο Κύκλος 4, Σχέσεων Κράτους – Πολίτη δέχθηκε τις περισσότερες αναφορές, καταλαμβάνοντας το 34% επί του συνόλου των αναφορών, αφήνοντας τον Κύκλο Κοινωνικής Προστασίας με 31%. Ακολουθεί ο Κύκλος 3 Ποιότητας Ζωής με ποσοστό 23%. Τέλος ο Κύκλος 1 Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καταλαμβάνει την τελευταία θέση με ποσοστό 12% επί του συνόλου.

Το 2003 η κατανομή των αναφορών στους Κύκλους κινήθηκε ακριβώς στα ίδια ποσοστά με την κατανομή των αναφορών του 2001. Οι αναφορές ως αριθμοί

που διαχωρίστηκαν στους τέσσερις Κύκλους άλλαξαν λόγω και της μείωσης της γενικής ροής αλλά σαν ποσοστό επί το σύνολο των αναφορών παραμείναν ίδιοι. Με εξαίρεση η αυξομείωση ανάμεσα στον Κύκλο Ποιότητας Ζωής και Κοινωνικής Προστασίας κατά 1%.

Παρατηρείται ότι κατά τη διάρκεια λειτουργίας του Συνηγόρου οι υποθέσεις σταθεροποιούνται ανά κατηγορία και δεν υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις.

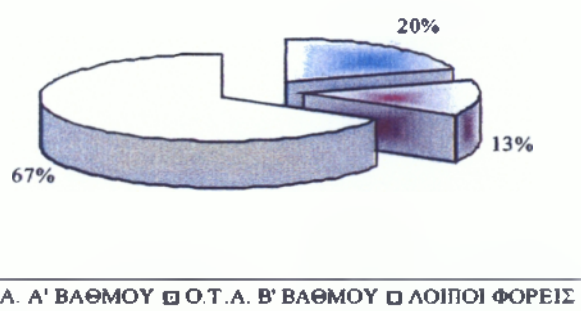
3.4.1 Εμπλοκή Ο.Τ.Α. το έτος 2003

Το 2003 η Αρχή δέχθηκε και από τους τρεις Κύκλους συνολικά 10.994 αναφορές από τις οποίες Ο.Τ.Α. αφορούσαν οι 5.331.

Το ποσοστό που αφορά τους Ο.Τ.Α. το 2003 εμφανίζεται στο επόμενο γράφημα.

Γράφημα 3.20

Ποσοστό των Ο.Τ.Α. το 2003

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2003

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα οι Ο.Τ.Α. καταλαμβάνουν συνολικά το 33% των υποθέσεων που κατατέθηκαν στην Αρχή το 2003. Από το 33% των Ο.Τ.Α. το 20% αφορά τους Δήμους και τις Κοινότητες και το 13% τις Νομαρχίες.

Σε σχέση με το 2002, το 2003 υπάρχει μια αύξηση της τάξεως του ποσοστού 18% περίπου στις υποθέσεις που εμπλέκονται η Ο.Τ.Α.. Οι υποθέσεις που αφορούν τους Δήμους και τις Κοινότητες αυξήθηκαν κατά 11% και οι αντίστοιχες των Νομαρχιών κατά 30%.

3.5 Γενική θεώρηση του έτους 2004

Κατά το έτος 2004 η Αρχή δέχθηκε 10.571 νέες αναφορές πολιτών, ενώ χειρίστηκε 14.069 υποθέσεις καθώς στο σύνολο αυτό συμπεριλαμβάνονται 3.525 αναφορές που είχαν μεν υποβληθεί μέσα στο 2003,η διερεύνηση τους όμως συνεχίστηκε και κατά το 2004.

Ο επόμενος πίνακας δείχνει τον αριθμό των αναφορών που χειρίστηκε η Αρχή τα δύο αυτά έτη.

Πίνακας 3.9

Αριθμός αναφορών τα έτη 2003-2004

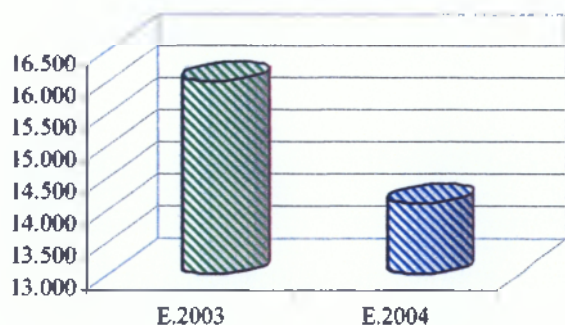
ΕΤΟΣ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
2003	16009
2004	14096

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

Το έτος 2003 η Αρχή χειρίστηκε 16.009 αναφορές και το 2004 οι αναφορές ήταν 14.096, παρατηρείται μια μείωση της τάξεως των 1.913 αναφορών .

Γράφημα 3.21

Αριθμός αναφορών τα έτη 2003-2004

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.9

Στο γράφημα βλέπουμε την διαφορά στον αριθμό των αναφορών που χειρίστηκε η Αρχή μεταξύ των δύο ετών ,υπάρχει μια μείωση της τάξεως του ποσοστού 12%.

Στο γράφημα βλέπουμε την διαφορά στον αριθμό των αναφορών που χειρίστηκε η Αρχή μεταξύ των δύο ετών ,υπάρχει μια μείωση της τάξεως του ποσοστού 12%.

Από τις αναφορές που χειρίστηκε η Αρχή που έφτασαν στον αριθμό των 14.096, τέθηκαν στο αρχείο, λόγω αναρμοδιότητας οι 3.878. Σημαντικότεροι λόγοι αρχειοθέτησης ήταν: η έλλειψη ατομικής διοικητικής πράξης ,η παρέλευση εξαμήνου, η καταγγελία σε βάρος μη ελεγχόμενων από την Αρχή φορέων ή η αναφορά είχε ως αντικείμενο απλώς τη παροχή πληροφοριών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο από τις νέες αναφορές του 2004 που ήταν 10.571 τέθηκε στο αρχείο, λόγω αναρμοδιότητας ποσοστό 33.5%

Ερευνήθηκαν κατ ουσία 10.218 αναφορές, διεκπεραιώθηκαν ύστερα από έρευνα οι 7.035. Συνολικά διεκπεραιώθηκαν, είτε ύστερα από έρευνα είτε μετά την αρχειοθέτηση τους λόγω αναρμοδιότητας 10.913 υποθέσεις ,δηλαδή το 77,42% του συνόλου ,ενώ 3.183 αναφορές ,δηλαδή το 22,58% του συνόλου παρέμειναν εκκρεμείς για το επόμενο έτος

Το 2004 σε σχέση με το 2003 υπάρχουν 279 λιγότερες νέες αναφορές με αποτέλεσμα να μικρύνει ο αριθμός των αναφορών στα στάδια έκβασης, 1.686 λιγότερες αναφορές που διερευνήθηκαν ως εντός αρμοδιότητας, 1.913 λιγότερες αναφορές που εξετάστηκαν, 269 λιγότερες αναφορές που διεκπεραιώθηκαν, 1.417 λιγότερες εκκρεμείς αναφορές στο τέλος του έτους και τέλος, συμβάν που μπορεί να θεωρηθεί θετικό το 2004 υπάρχουν 227 λιγότερες αναφορές που τέθηκαν στο αρχείο λόγω αναρμοδιότητας.

Από τις 7.035 υποθέσεις που χειρίστηκε η Αρχή οι 4.089 αποδείχθηκαν βάσιμες, οι 2.292 αβάσιμες και 624 τέθηκαν στο αρχείο λόγω διακοπής έρευνας.

Το 2004 βρέθηκαν 79 λιγότερες βάσιμες αναφορές, 277 λιγότερες αβάσιμες αναφορές και τέλος υπήρχαν 57 περισσότερες αναφορές στις οποίες η ερευνά τους διακόπηκε.

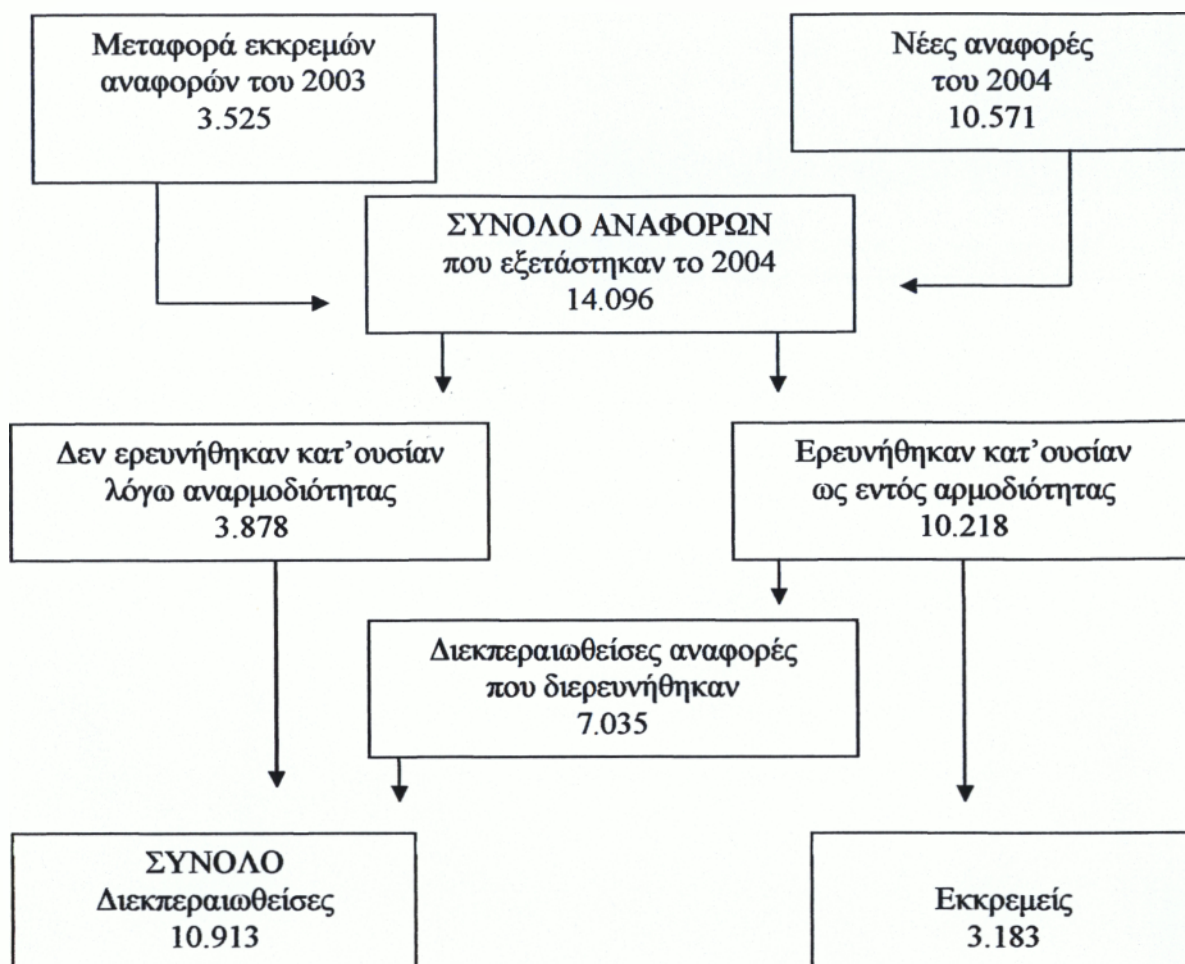
Για μια ακόμη χρονιά η αύξηση της αναλογίας των βάσιμων αναφορών έναντι των αβάσιμων υποδηλώνει βελτίωση της ενημέρωσης των πολιτών για τις δυνατότητες θεσμικής παρέμβασης της Αρχής.

Η πορεία των αναφορών φαίνονται στο παρακάτω γράφημα.

Σχεδιάγραμμα 3.5

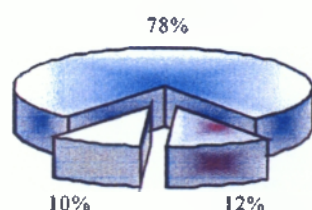
Η πορεία των αναφορών

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συντηγόρου του Πολίτη, 2004

Το επόμενο γράφημα εμφανίζει τα ποσοστά της πορείας που πήραν αυτές οι υποθέσεις σε τρεις κατηγορίες όπου

- A: Αποδοχή των προτάσεων της Αρχής
- B: Μη αποδοχή των προτάσεων της Αρχής
- Γ: Επίλυση χωρίς ενέργειες της Αρχής

Αποδοχή
  Μη αποδοχή
  Χωρίς ενέργεια

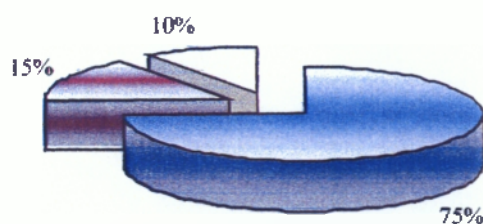
* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

Όπως φαίνεται και στο γράφημα το 78% περίπου των υποθέσεων επιλύθηκε με αποδοχή των προτάσεων της Αρχής ,το 12% με μη αποδοχή των προτάσεων της Αρχής και τέλος το 10% επιλύθηκε χωρίς ενέργειες από μέρους της Αρχής.

Σε σχέση με το 2003 το 2004 υπάρχουν λιγότερες υποθέσεις στις οποίες έγιναν δεκτές οι προτάσεις του Συνηγόρου, 3%, ενώ αυξήθηκαν κατά 1% οι υποθέσεις όπου δεν έγιναν δεκτές οι προτάσεις και τέλος οι υποθέσεις οι οποίες λύθηκαν χωρίς την συμβολή της Αρχής αυξήθηκαν κατά 2%.

Γράφημα 3.23

Προβλήματα Διοικητικής Δράσης

Κακοδιοίκηση
  Παραβίαση της Α.Ν.
  Παραβίαση της Α.Χ.Δ.

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

Όπως φαίνεται και στο γράφημα το 75% των υποθέσεων που κατατίθενται στην Αρχή αφορά κακοδιοίκηση από μέρους των Δημόσιων Υπηρεσιών, το 15%

αφορά μη τήρηση της Αρχής της Νομιμότητας και τέλος το 10% αφορά μη τήρηση της Αρχής της Χρηστής Διοίκησης.

Υπάρχει το 2004 μια αύξηση όσο αναφορά το ποσοστό που καταλαμβάνει η κακοδιοίκηση στις υποθέσεις, κατά 4%, παρατηρείται επίσης μια μείωση στη μη τήρηση της Αρχής της Νομιμότητας κατά 7% και τέλος μια αύξηση στην μη τήρηση της Αρχής της Χρηστής Διοίκησης κατά 3%.

Οι 14.096 αναφορές του κύκλου το 2004 κατανεμήθηκαν όπως φαίνεται στο πίνακα.

Πίνακας 3.10

Αριθμός Αναφορών ανά Κύκλο

ΚΥΚΛΟΙ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Κύκλος 1 : Δικαιωμάτων του ανθρώπου	2.190
Κύκλος 2 : Κοινωνικής Προστασίας	4.093
Κύκλος 3 : Ποιότητας Ζωής	3.113
Κύκλος 4 : Σχέσεων κράτους-πολίτη	4.860
Κύκλος 5 : Δικαιωμάτων του Παιδιού	262

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

Στον παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι το 2004 οι περισσότερες αναφορές αφορούσαν τον Κύκλο Σχέσεων κράτους –πολίτη με αριθμό 4.860, ακολουθεί ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας με αριθμό 4.093, στη συνέχεια ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής με 3.113 αναφορές, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με 2.190 αναφορές και τέλος ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού με 262 αναφορές.

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του παιδιού εμφανίζεται με αρκετές αναφορές το 2004, για αυτό τον λόγο δεν μπορεί να συμπεριληφθεί στα συγκριτικά δεδομένα των ετών 2000 – 2004.

Αναφορικά με το 2003 υπάρχουν διαφορές στην κατανομή των αναφορών στους Κύκλους, παρατηρείται και αύξηση και μείωση, αν και η μείωση λόγω της γενικής μείωση των αναφορών είναι αναμενόμενη.

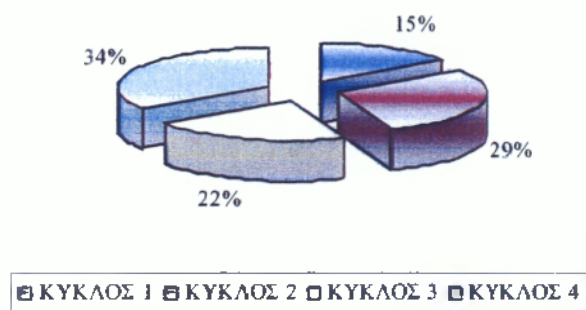
Συγκεκριμένα, το 2004 ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου παρουσιάζει αύξηση της τάξεως των 219 αναφορών, ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας παρουσιάζει μείωση, κατά 832 αναφορές, ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής επίσης

μείωση της τάξεως των 559 αναφορών και τέλος ο Κύκλος Σχέσεων Κράτους – Πολίτη εμφανίζεται με 491 λιγότερες αναφορές.

Το επόμενο γράφημα παρουσιάζει τα ποσοστά της κατανομής των αναφορών το έτος 2004.

Γράφημα 3.24

Κατανομή αναφορών στους Κύκλους

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.10

Όπως φαίνεται και στο γράφημα ο Κύκλος 4, Σχέσεων Κράτους – Πολίτη δέχθηκε τις περισσότερες αναφορές, καταλαμβάνοντας το 34% επί του συνόλου των αναφορών, αφήνοντας τον Κύκλο Κοινωνικής Προστασίας με 29%. Ακολουθεί ο Κύκλος 3 Ποιότητας Ζωής με ποσοστό 22%. Τέλος ο Κύκλος 1 Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καταλαμβάνει την τελευταία θέση με ποσοστό 15% επί του συνόλου.

Το 2004 η κατανομή των αναφορών στους Κύκλους διαφοροποιήθηκε ελάχιστα από τα ποσοστά που αφορούσαν την κατανομή των αναφορών του 2003. Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου παρουσίασε μια αύξηση της τάξεως του ποσοστού 3%, οι αναφορές του Κύκλου Κοινωνικής Προστασίας μειώθηκαν κατά 2%, οι Κύκλος Ποιότητας Ζωής μειώθηκε κατά 1% και τέλος ο Κύκλος Σχέσεων Κράτους – Πολίτη παρέμεινε στα ίδια ποσοστά.

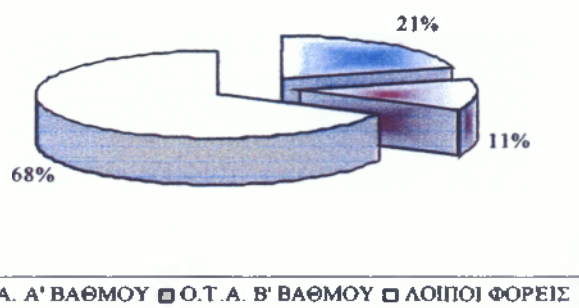
3.4.1 Εμπλοκή Ο.Τ.Α. το έτος 2004

Το 2004 η Αρχή δέχθηκε και από τους τρεις Κύκλους συνολικά 10.163 αναφορές από τις οποίες Ο.Τ.Α. αφορούσαν οι 4.538.

Το ποσοστό που αφορά τους Ο.Τ.Α. το 2004 εμφανίζεται στο επόμενο γράφημα.

Γράφημα 3.25

Ποσοστό των Ο.Τ.Α. το 2004

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα οι Ο.Τ.Α. καταλαμβάνουν συνολικά το 32% των υποθέσεων που κατατέθηκαν στην Αρχή το 2004. Από το 32% των Ο.Τ.Α. το 21% αφορά τους Δήμους και τις Κοινότητες και το 11% τις Νομαρχίες.

Σε σχέση με το 2002, το 2003 υπάρχει μια αύξηση της τάξεως του ποσοστού 3% περίπου στις υποθέσεις που εμπλέκονται η Ο.Τ.Α.. Οι υποθέσεις που αφορούν τους Δήμους και τις Κοινότητες αυξήθηκαν κατά 5% και οι αντίστοιχες των Νομαρχιών μειώθηκαν κατά 15%.

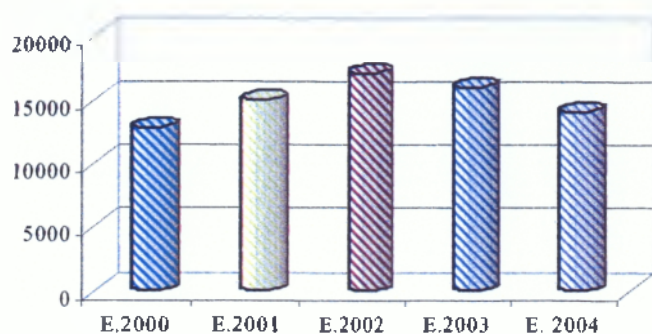
3.5 Συγκριτική διερεύνηση των ετών 2000 – 2004

Στο δίαστημα που αναλύουμε ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε συνολικά 63.286 αναφορές. Τα τρία πρώτα χρόνια της έρευνας υπήρχε μια συνεχόμενη αύξηση των αναφορών που διερευνώταν από την Αρχή τον τέταρτο και τον πέμπτο χρόνο όμως έχουμε μια μείωση των αναφορών, της τάξεως των ποσοστών 7,7% και 2,57% αντίστοιχα.

Το επόμενο γράφημα απεικονίζει τις αναφορές που επεξεργάστηκε η Αρχή τα έτη που αναλύουμε.

Γράφημα 3.26

Εξέλιξη των αναφορών

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγούρου του Πολίτη, 2000 - 2004

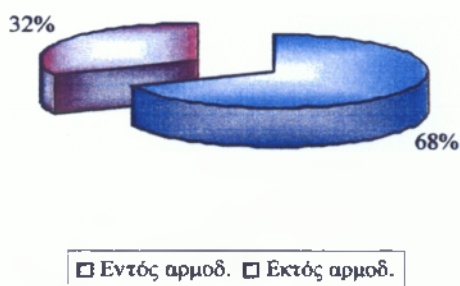
Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα η ροή των αναφορών έχει αυξηθεί, το 2001 έχουμε αύξηση της τάξεως του ποσοστού 17%, τον επόμενο χρόνο υπάρχει αύξηση της τάξεως του 14% περίπου, το 2003 βλέπουμε μια μείωση στις αναφορές που αγγίζει το 8% περίπου και τέλος το 2004 υπάρχει επίσης μια μείωση στις αναφορές που αγγίζει το 3%. Παρόλο την μείωση των τελευταίων χρόνων, σε σχέση με το 2000 υπάρχει μια αύξηση στις αναφορές της τάξεως του ποσοστού 25%.

Παρατηρούμε ότι όσο ο καιρός περνάει η Αρχή δέχεται όλο και περισσότερες αναφορές, ο πολίτης πλέον φαίνεται να έχει συνειδητοποιήσει το ρόλο του Συνηγούρου και την αξία του στις καθημερινές του συναλλαγές με το Δημόσιο.

Το επόμενο γράφημα παρουσιάζει τα ποσοστά που καταλαμβάνουν σε σχέση με το σύνολο των αναφορών τα έτη αυτά, δηλαδή στις 63.286 αναφορές, οι εντός και οι εκτός αρμοδιότητας αναφορές.

Γράφημα 3.27

Εξέλιξη των αναφορών

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000 - 2004

Στο γράφημα βλέπουμε ότι από τις 60.952 αναφορές που διερεύνησε η Αρχή το 68% κρίθηκαν εντός αρμοδιότητας και διερευνήθηκαν κατ' ουσία και το υπόλοιπο 32% κρίθηκε εκτός αρμοδιότητας και τέθηκε στο αρχείο.

Σημαντική αύξηση των εντός αρμοδιότητας υποθέσεων υπήρξε μόνο το 2001 σε σχέση με το 2000, συγκριτικά αν εξεταστούν όλα τα έτη θα δούμε ότι οι υποθέσεις που διερευνήθηκαν κατ' ουσία μειώνονται παρόλη την αύξηση των αναφορών.

Οι λόγοι που οδήγησαν τις υποθέσεις στο αρχείο κρίνοντάς τις ως αναρμόδιες ήταν συνήθως η έλλειψη του έννομου ενδιαφέροντος, τα δικαιώματα υπέρ τρίτων, οι εξαιρούμενοι φορείς, η παρέλευση εξαμήνου, ακόμα η εκκρεμότητα της υποθέσεως ενώπιον δικαστικής αρχής και τέλος η υπηρεσιακή κατάσταση των εμπλεκόμενων δημοσίων υπαλλήλων.

Οι αναφορές που διερευνήθηκαν κατατάχτηκαν σε τρεις κατηγορίες, βάσιμες, αβάσιμες και σε αυτές που η ερευνά τους διακόπηκε και τέθηκαν στο αρχείο.

Οι βάσιμες χωρίζονται σε αυτές που η επίλυση τους προήλθε χωρίς ενέργειες από την αρχή, σε αυτές που οι προτάσεις του Συνηγόρου γίνανε αποδεχτές ή επιλύθηκαν με μια απλή διαμεσολάβηση και τέλος σε αυτές που οι φορείς δεν αποδέχτηκαν τις προτάσεις της Αρχής.

Ως αβάσιμες χαρακτηρίζονται οι υποθέσεις των οποίων είτε τα στοιχεία είναι αναληθή είτε υφίσταται νομιμότητα των διοικητικών ενεργειών.

Η έρευνα μιας υπόθεσης διακόπτεται είτε από την παράλειψη του ενδιαφερομένου να προσκομίσει τα ζητούμενα στοιχεία, είτε από ανάκληση της αναφοράς είτε από επιγενόμενη αναρμοδιότητα.

Ο επόμενος πίνακας δείχνει την κατανομή των αναφορών των τεσσάρων ετών στις τρεις κατηγορίες κατανομής.

Πίνακας 3.11

Κατανομή Αναφορών

	Ε.2000	Ε.2001	Ε.2002	Ε.2003	Ε.2004
ΒΑΣΙΜΕΣ	3.110	3.110	4.144	4.168	4.089
ΑΒΑΣΙΜΕΣ	2.087	2.366	2.709	2.569	2.292
ΔΙΑΚΟΠΗ - ΑΡΧΕΙΟ	401	515	655	567	616

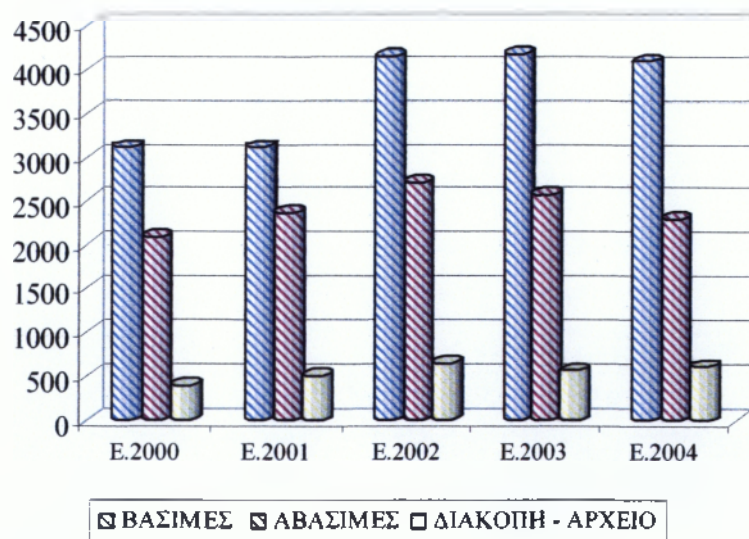
* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000 - 2004

Όπως βλέπουμε και στον πίνακα ο αριθμός των αναφορών αυξάνεται ανά τα έτη, επίσης αυξάνεται και ο αριθμός των αβάσιμων υποθέσεων, καθώς και των υποθέσεων των οποίων η έρευνα διακόπηκε.

Το επόμενο γράφημα εμφανίζει την κατανομή των αναφορών.

Γράφημα 3.28

Κατανομή Αναφορών

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.11

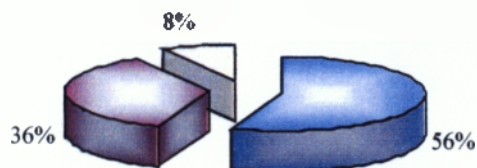
Στο γράφημα παρουσιάζονται τα στοιχεία του πίνακα, παρατηρούμε την συνεχή αύξηση και των τριών κατηγοριών.

Το επόμενο γράφημα παρουσιάζει τα ποσοστά των τριών κατηγοριών που καταλάβανε τα τέσσερα αυτά έτη.

Γράφημα 3.29

Ποσοστιαία Κατανομή Αναφορών

□ ΒΑΣΙΜΕΣ □ ΑΒΑΣΙΜΕΣ □ ΔΙΑΚΟΠΗ - ΑΡΧΕΙΟ

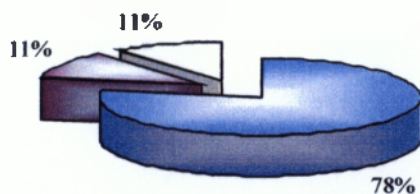
* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από πίνακα 3.11

Στο γράφημα βλέπουμε ότι από τις υποθέσεις που διερεύνησε η Αρχή το διάστημα που ερευνάμε το 56% αποδείχτηκε βάσιμο, το 36% αβάσιμο και τέλος το υπόλοιπο 8% υποθέσεις των οποίων η έρευνα διακόπηκε.

Από το 56%των υποθέσεων που διερευνήθηκε και έκλεισε εμφανίζονται στο επόμενο γράφημα τα ποσοστά που καταλάβανε οι τρεις κατηγορίες του.

Γράφημα 3.30

Ποσοστιαία Έκβαση Αναφορών

□ Αποδοχή □ Μη αποδοχή □ Χωρίς ενέργεια

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004

Στο γράφημα παρατηρούμε ότι από το σύνολο των βάσιμων υποθέσεων της Αρχής, το 78% των εμπλεκόμενων φορέων αποδέχτηκαν τις προτάσεις του

Συνηγόρου ή συμμορφώθηκαν μετά από τις συμβουλές του. Το υπόλοιπο 22% των υποθέσεων κατανέμεται εξίσου στις υποθέσεις των οποίων οι εμπλεκόμενοι είτε έλυσαν αυτοδίκαια το θέμα είτε απλά δεν αποδέχτηκαν τις προτάσεις της Αρχής.

Παρατηρούμε ότι στις περισσότερες υποθέσεις του Συνηγόρου κατέληξαν με θετική έκβαση για τον πολίτη. Γεγονός που σημαίνει ότι ο αντίκτυπος της Αξίας της Αρχής ως ένας εξωδικαστικός φορέας μεγαλώνει.

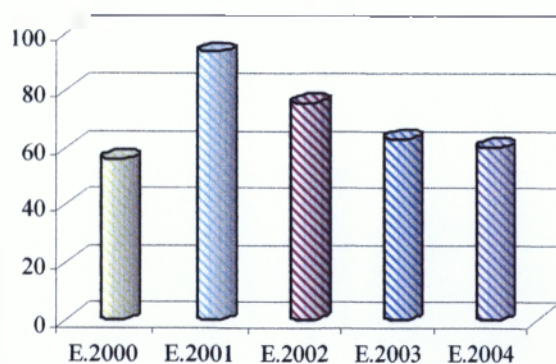
Το 11% από την άλλη των υποθέσεων που έληξαν άδοξα για τον πολίτη δείχνει ότι υπάρχουν ακόμα άτομα ή φορείς οι οποίοι δεν συνειδητοποιούνται ούτε από τις προτάσεις της πλέον αμερόληπτης Αρχής.

Παρόλο το αποτέλεσμα όμως των βάσιμων αναφορών και την θετική έκβαση που παίρνουν επί το πλείστον οι υποθέσεις που καταγγέλλονται το ποσοστό της κακοδιοίκησης που συναντάται διαρκώς μεγαλώνει ή κάποιος μπορεί να πει ότι παραμένει σταθερό, άποψη που μπορεί να θεωρηθεί αισιόδοξη σε σχέση με την συνεχόμενη αύξηση των υποθέσεων που διαχειρίζεται η Αρχή.

Στα επόμενα γραφήματα παρατηρούμε το ποσοστό των υποθέσεων που περιέχει μορφές κακοδιοίκησης ανά τα έτη και συνολικά.

Γράφημα 3.31

Μορφές Κακοδιοίκησης ανά έτος

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000 – 2004

Στο γράφημα παρατηρούμε ότι το 2001 έχουμε μια αύξηση στις υποθέσεις που αφορούν διοικητικά προβλήματα αλλά στην συνέχεια οι υποθέσεις αυτές μειώνονται.

Γράφημα 3.32

Ποσοστό Κακοδιοίκησης

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000 - 2004

Στα 4 αυτά έτη οι υποθέσεις που απευθυνόντουσαν στον συνήγορο του πολίτη αφορούσαν επί το πλείστον τα διοικητικά προβλήματα που υφίστανται στις ελληνικές δημόσιες υπηρεσίες, όπως αποδεικνύεται από το παραπάνω γράφημα. Μέσα σε τέσσερα έτη το 72% των υποθέσεων που καταγγέλλονταν αφορούσαν διοικητικά προβλήματα και μόνο το 28% των υποθέσεων αφορούσε προβλήματα άλλης φύσεως.

Γεγονός που καταδεικνύει τα προβλήματα και τις αυθαιρεσίες που υφίσταται η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση.

Ειδικότερα για να αναδειχτεί ο στόχος της παρούσας εργασίας που δεν είναι η αποδοχή ή όχι των προβλημάτων της Δημόσιας Διοίκησης αλλά η αποτίμηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης παρατίθενται τα επόμενα γραφήματα στα οποία εμφανίζονται τα ποσοστά που κατέχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού στον σύνολο των υποθέσεων που χαρακτηρίζουν τα διοικητικά προβλήματα.

Γράφημα 3.33

Ποσοστό Κακοδιοίκησης

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000 - 2004

Όπως φαίνεται και στο γράφημα η Τοπική Αυτοδιοίκηση καταλαμβάνει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό στις υποθέσεις που αναφέρουν κακοδιοίκηση σε σχέση με τους άλλους φορείς, με τους Δήμους και τις Κοινότητες να υπερτερούν σε σχέση με τις Νομαρχίες.

Όπως φαίνεται και στο ακόλουθο γράφημα οι Ο.Τ.Α. καταλαμβάνουν το 29% περίπου των υποθέσεων του συνόλου των υποθέσεων των διοικητικών προβλημάτων.

Ποσοστό αρκετά μεγάλο αν λάβει κανείς υπ' όψιν του ότι το υπόλοιπο 71% καταλαμβάνουν όλοι οι υπόλοιποι δημόσιοι φορείς, όπως τα Υπουργεία, οι ασφαλιστικοί φορείς, οι Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί, κ.τ.λ.

Γράφημα 3.34

Ποσοστό Κακοδιοίκησης

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000 - 2004

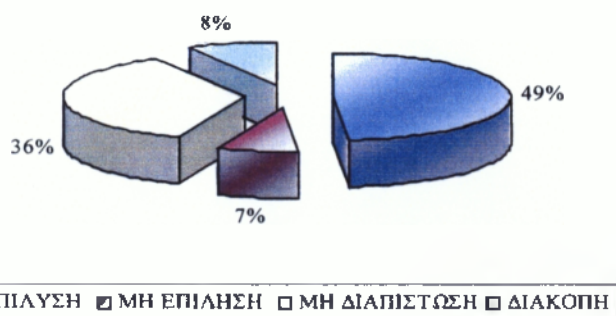
Παρατηρούμε ότι οι Ο.Τ.Α. απασχόλησαν την Αρχή σε ποσοστό 29% περίπου τα έτη που εξετάστηκαν. Από τις αναφορές που διερεύνησε το 49%

περίπου κατέληξε σε επίλυση του προβλήματος με θετική έκβαση, στο 36% των υποθέσεων δεν υπήρξε αληθινό πρόβλημα κακοδιοίκησης, το 8% των αναφορών τέθηκε στο αρχείο λόγω διακοπής έρευνας και τέλος το υπόλοιπο 7% έκλεισε χωρίς να επιλυθεί το πρόβλημα λόγω μη αποδοχής από τους φορείς των προτάσεων της Αρχής.

Στο επόμενο γράφημα παρουσιάζονται τα ανωτέρω ποσοστά.

Γράφημα 3.35

Έκβαση των αναφορών των Ο.Τ.Α.

* Πηγή : ίδια επεξεργασία στοιχείων από Ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγούρου του Πολίτη, 2000 - 2004

Παρατηρείται ότι στις περισσότερες υποθέσεις που αφορούσαν τους Ο.Τ.Α. οι φορείς αποδέχτηκαν τις προτάσεις του Συνηγούρου γεγονός που δείχνει ότι γίνεται προσπάθεια εκ μέρους των Ο.Τ.Α. για εξάλειψη των όποιων προβλημάτων αλλά πάνω από όλα για παραδοχή εκ μέρους τους. Φυσικά το υπόλοιπο περίπου 50% των υποθέσεων δεν είναι αμελητέο και θα πρέπει να βρεθεί μια ουσιαστική λύση για την αντιμετώπιση και εξάλειψής του. Μόνο που δεν χρειάζεται τρόπος εξάλειψης του ποσοστού που αντιστοιχεί στην μη διαπίστωση διοικητικών προβλημάτων εκ μέρους των Ο.Τ.Α. αλλά τρόπος αντιμετώπισης της ελλιπούς ενημέρωσης των πολιτών.

3.7 Περιπτώσεις κακοδιοίκησης από τους Ο.Τ.Α.

Κρίθηκε σκόπιμο να αναφερθούν ενδεικτικά διάφορες υποθέσεις της Αρχής στις οποίες εμπλέκονται οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι οποίες παρατίθενται παρακάτω σε κατηγορίες.

3.7.1 Εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων-Τήρηση της αρχής της νομιμότητας

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 95 παραγρ.5 του Συντάγματος ,η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις .Η παραβίαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, σύμφωνα άλλωστε και με τον σχετικό εκτελεστικό του Συντάγματος νόμο 3068/2002.Επίσης σύμφωνα με τον άρθρο 102 παράγρ.2 και 4 του Συντάγματος η άσκηση διοικητικής από τους Ο.Τ.Α περιλαμβάνει κατά παραχώρηση και αρμοδιότητες που ανήκουν στην αποστολή του κράτους ,δράση που δεσμεύεται από την αρχή της νομιμότητας ,ειδικότερη έκφανση της οποίας αποτελείτε και η συμμόρφωση στις δικαστικές αποφάσεις.

Ωστόσο με αφορμή έναν διόλου ευκαταφρόνητο αριθμό αναφορών ,παρατηρούμε ότι οι Ο.Τ.Α συχνά αρνούνται να εκτελέσουν δικαστικές αποφάσεις ή αποφάσεις συλλογικών οργάνων ή επιτροπών που ασκούν έλεγχο νομιμότητας στις αποφάσεις τους, καθώς επίσης και να εφαρμόσουν την υφιστάμενη νομοθεσία. Όπως επισημάνθηκε ήδη και από την ετήσια έκθεση του 2002,που με τη σειρά της επαναλαμβάνει διαπιστώσεις προηγούμενων ετών ,οι ΟΤΑ κατέχουν σημαντικό ποσοστό υποθέσεων που αφορούν τη συγκεκριμένη μορφή κακοδιοίκησης.

A) Συμμόρφωση σε δικαστική απόφαση

Φορέας : Δήμος Ελευσίνας

Ο Σ.τ.Π εξέτασε αναφορά, σύμφωνα με την οποία ο Δήμος Ελευσίνας δεν συμμορφωνόταν με δικαστικές αποφάσεις που ακύρωναν αποφάσεις του περί επιβολής τελών ρύπανσης σε ιδιωτική εταιρεία. Ο Δήμος ισχυριζόταν ότι οι αποφάσεις δεν είχαν τελεσιδικήσει, καθώς είχε ασκήσει εφέσεις, όταν όμως του ζητήθηκε να το αποδείξει, αρχικά από τους ενδιαφερόμενους και στη συνέχεια

από τον Σ.τ.Π., αποδείχθηκε ότι είχε ασκήσει έφεση μόνο κατά της μίας εκ των δύο αποφάσεων. Ο Δήμος τελικώς επέστρεψε το επιδικασθέν ποσό, αφού προηγήθηκε έγγραφο του Σ.τ.Π. προς τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, με το οποίο ζητούσε την πειθαρχική δίωξη των αρμόδιων υπαλλήλων.¹⁶

Β) Συμμόρφωση υπηρεσιών Δήμου σε απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου

Φορέας : Δήμος Αθηναίων

Πολίτης προσέφυγε στην Αρχή, επειδή οι οικονομικές υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων δεν εκτελούσαν απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, με την οποία εγκρίθηκε η επιστροφή ποσού 3.449,95 ευρώ που είχε καταβληθεί αχρεωστήτως για την αγορά οικογενειακού τάφου, λόγω κατάχρησης του ποσού από δημοτικού υπαλλήλου.

Μολονότι το Δημοτικό Συμβούλιο είχε αναγνωρίσει την ευθύνη των υπηρεσιών του Δήμου, οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν ικανοποιούσαν το αίτημα του πολίτη ούτε απαντούσαν στις αιτήσεις του. Τελικώς το ποσό επεστράφη στον πολίτη, μετά την παρέμβαση της Αρχής, η οποία επισήμανε την υποχρέωση των υπηρεσιών του Δήμου, να εκτελούν τις αποφάσεις των συλλογικών οργάνων διοίκησης του Δήμου, καθώς και την υποχρέωση της Διοίκησης να απαντά απολογημένα στα αιτήματα των πολιτών.¹⁷

Γ) Εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με τη χρήση πεζοδρόμων

Φορέας : Δήμος Θεσσαλονίκης

Σύμφωνα με το Π.Δ. 273/2001, η προστασία του παραδοσιακού χαρακτήρα συγκεκριμένων περιοχών του κέντρου της Θεσσαλονίκης επιβάλλει τη δημιουργία πεζοδρομίων, στους οποίους επιτρέπονται συγκεκριμένες χρήσεις των δημοσίων χώρων και προβλέπονται περιορισμοί στην τοποθέτηση τραπεζιών και καθισμάτων στους χώρους αυτούς. Ο Σ.τ.Π. έγινε αποδέκτης αναφοράς, που αφορούσε τη μη τήρηση των όρων της κείμενης νομοθεσίας, καθώς και τη μη

---

¹⁶ Υπόθεση 12266/2002

επιβολή των προβλεπόμενων ποινών, όπως είναι η απομάκρυνση των αντικειμένων που υπερβαίνουν το ποσοστό κάλυψης που ορίζεται στο ΠΔ καθώς και η ανάκληση της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης, όταν ο ιδιοκτήτης του καταστήματος έχει παραβιάσει το ποσοστό κάλυψης δύο φορές. Ο ενδιαφερόμενος πολίτης ισχυριζόταν ότι η μη εφαρμογή του νόμου από τον Δήμο Θεσσαλονίκης είχε επιπτώσεις στην άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας, καθώς ο χώρος όπου διατηρούσε εμπορική επιχείρηση είχε κατακλυστεί από τραπέζια και καθίσματα, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνετε η πρόσβαση των πελατών στο κατάστημά του. Ο Δήμος απάντησε ότι, με βάση το οικείο Π.Δ., επιτρέπεται η ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων στα πεζοδρόμια σε καθορισμένο ποσοστό που, κατά τη γνώμη του, δεν υπερέβαιναν οι ιδιοκτήτες των καταστημάτων στο συγκεκριμένο πεζοδρόμιο.

Ο Σ.τ.Π. επισήμανε ότι η συγκεκριμένη διάταξη, στην οποία βασίστηκε η απάντηση του Δήμου, ρυθμίζει τα θέματα κάλυψης πεζοδρομίων και κοινόχρηστων χώρων και όχι πεζόδρομοι, ο οποίος προορίζεται για αποκλειστική χρήση των πεζών. Η μη εφαρμογή του νόμου από τον Δήμο, στην περίπτωση αυτή, έγκειται στο ότι η ρύθμιση των χρήσεων γης στους πεζόδρομους αποσκοπεί όχι μόνο στην προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, αλλά και στη ρύθμιση των όρων άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας, όταν αυτή ασκείται με την με την εγκατάσταση κινητών αντικειμένων στο χώρο. Η μη τήρηση των όρων αυτών έχει συνέπειες στην άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας των υπολοίπων επαγγελματιών που διατηρούν εκεί τις επιχειρήσεις τους. Ο αρμόδιος Αντιδήμαρχος, σε συνάντηση που είχε στις 14.11.2003 με κλιμάκιο της Αρχής που επισκέφθηκε την Θεσσαλονίκη, δεσμεύτηκε για την επίλυση της υπόθεσης¹⁸.

3.7.2. Οφειλές των Ο.Τ.Α. προς τρίτους

Οι Ο.Τ.Α. δεσμεύονται από τους βασικούς κανόνες δικαίου που διέπουν τις συναλλαγές και ορίζουν τις υποχρεώσεις των οφειλετών καθώς και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη δράση των οργάνων τους. Τα ζητήματα που ανέκυψαν σ'αυτήν την κατηγορία των υποθέσεων εντοπίζονται στην απροθυμία

---

¹⁷ Υπόθεση 2896/2003

αρκετών Ο.Τ.Α. να σεβαστούν τις δεσμεύσεις που από την τήρηση των υποχρεώσεων που έχουν ως οφειλέτες σε τρίτους, λόγω συμβάσεων ή άλλης αιτίας. Η συνήθης αιτιολογία που προβάλλεται από αρκετούς Ο.Τ.Α. είναι ταμειακή αδυναμία ή το γεγονός ότι οι συμβατικές υποχρεώσεις προκύπτουν από ενέργειες της προηγούμενης δημοτικής αρχής. Η συγκεκριμένη αιτιολογία όμως αντιβαίνει στη θεμελιώδη αρχή της συνέχειας που διέπει τη διοικητική δράση, ενώ παράλληλα εμφανίζεται και απροθυμία εξεύρεσης εναλλακτικών λύσεων, όπως είναι η καταβολή της οφειλής τμηματικά.

Α) Οφειλές λόγω παράλειψης εκπλήρωσης συμβατικών υποχρεώσεων ή παράλειψης οφειλομένης ενέργειας.

Φορείς : Δήμος Νέας Φιλαδέλφειας, Δήμος Σκοπέλου, Δήμος Κηφισίας

Πολίτης προσέφυγε στον Σ.τ.Π., επειδή ο Δήμος Νέας Φιλαδέλφειας καθυστέρωσε την καταβολή της συμφωνηθείσας αμοιβής του για την διοργάνωση και εκτέλεση συναυλιών. Η οφειλή ήταν ύψους 34.650 ευρώ και ο συγκεκριμένος Δήμος επικαλέστηκε, ως λόγο για τη μη εξόφληση, ανυπέρβλητη ταμειακή αδυναμία που απέδιδε στην προηγούμενη δημοτική αρχή. Ο Σ.τ.Π. πρότεινε την τμηματική καταβολή της οφειλής και ενώ ο δήμος αρχικά δέχθηκε, στη συνέχεια αθέτησε τη δέσμευσή του.

Επίσης πολίτης προσέφυγε στον Σ.τ.Π., διότι ο Δήμος Σκοπέλου προσφέρθηκε να αγοράσει επιχείρηση σνακ- μπαρ ιδιοκτησίας της ,μαζί με όλο τον κινητό εξοπλισμό .Ενώ είχαν εκδοθεί και τα τιμολόγια αγοράς ,ο δήμος αρνήθηκε να καταβάλει το οφειλόμενο ποσό. Κατά την έρευνα του Σ.τ.Π αποδείχθηκε ότι ο δήμος χρησιμοποιεί τον χώρο για τη στέγαση ΚΕΠ. Ενώ ο δήμος αποδέχθηκε ότι η πολίτης έχει νόμιμη αξίωση κατ αυτού, δεν προέβη σε καμία ενέργεια ,με αποτέλεσμα ο Σ.τ.Π να απευθυνθεί στην αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση, αναφέροντας την απόλυτη έλλειψη συνεργασίας εκ μέρους του δήμου.

Ο Σ.τ.Π έγινε επίσης αποδέκτης αναφοράς με την οποία πολίτης ,κάτοικος του δήμου Κηφισίας διαμαρτυρόταν για τη μη σύνδεση της κατοικίας της με το δίκτυο αποχέτευσης, παρόλο που είχε καταβάλει το σχετικό τέλος από τον

---

¹⁸ Υπόθεση 2896/2003

Οκτώβριο του 2001. ο Σ.τ.Π. παρενέβη τονίζοντας την ευθύνη του Δήμου για τα έργα αποχέτευσης σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα¹⁹, επισημαίνοντας ότι η μη σύνδεση της κατοικίας με το δίκτυο, ενώ είχε καταβληθεί το σχετικό τέλος, συνιστά παράλειψη οφειλομένης ενέργειας με δυσμενή για την καθημερινή υγιεινή των ενδιαφερομένων συνέπειες. Ο Δήμος προέβη σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την επίλυση του προβλήματος²⁰.

Β) Καταβολή αποζημίωσης λόγω απαλλοτρίωσης

Φορέας : Δήμος Κηφισιάς

Η υπόθεση αφορούσε απαλλοτρίωση οικοπέδου που είχε ξεκινήσει από το 1977, ενώ η πράξη αναλογισμού συντάχθηκε το 1998. ο Δήμος Κηφισιάς καθυστέρουσε να καταβάλει στις δικαιούχους την αποζημίωση, ύψους 332.000,00 ευρώ. Ο Δήμος προέβαλλε αδυναμία καταβολής της οφειλής του, λόγω ελλειμματικού ταμείου.

Ο Σ.τ.Π. πρότεινε στα εμπλεκόμενα μέρη την τμηματική καταβολή των οφειλομένων. Η πρόταση έγινε αποδεκτή τόσο από το Δήμο όσο και από τις ενδιαφερόμενες, οι οποίες και δεν προχώρησαν στον πλειστηριασμό ακινήτου του Δήμου, σε βάρος του οποίου είχαν ήδη επιβάλει κατάσχεση. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η διαμεσολαβητική προσπάθεια της Αρχής λειτούργησε ουσιαστικά υπέρ του ΟΤΑ, οι υπηρεσίες του οποίου αδυνατούσαν να προτείνουν εναλλακτικούς τρόπους αποπληρωμής των υποχρεώσεων του προς τις δικαιούχους²¹.

Γ) Καταβολή αχρεωστήτως καταβληθέντων

Φορέας : Δήμος Καλλιθέας

Πολίτης προσέφυγε στο Σ.τ.Π. με αίτημα την επιστροφή προστίμου, ως αχρεωστήτως καταβληθέντος. Ειδικότερα, σε βάρος του πολίτη είχε επιβληθεί

¹⁹ Π.Δ. 410/95

²⁰ Υποθέσεις 7468/2003, 2149/2002, 23959/2002

²¹ Υπόθεση 13034/2002

πρόστιμο λόγω παράνομης στάθμευσης αυτοκινήτου, το οποίο κατά την ημέρα της παράβασης δεν ήταν πλέον στην κυριότητα του. Επί δυο χρόνια οι υπεύθυνοι της οικονομικής υπηρεσίας του Δήμου Καλλιθέας διαβεβαίωναν τον ενδιαφερόμενο ότι θα προχωρούσαν στη επίλυση του θέματος, χωρίς όμως να προβαίνουν σε οποιαδήποτε ενέργεια. Τελικά με την παρέμβαση του Σ.τ.Π., η υπόθεση διευθετήθηκε υπέρ του πολίτη²².

3.7.3 Συντονισμός ΟΤΑ με δημόσιες υπηρεσίες / τήρηση θεμελιωδών αρχών διοικητικής δράσης

Ένας μη ευκαταφρόνητος αριθμός αναφορών που δέχθηκε ο Κύκλος Σχέσεων Κράτους – Πολίτη κατά το έτος 2003 αφορά υποθέσεις κακοδιοίκησης, που έχουν ως αιτία διοικητικές παραλείψεις, οφειλόμενες στην έλλειψη συνεργασίας και συντονισμού των ΟΤΑ με άλλες υπηρεσίες, καθώς και άλλες που αποτελούν παραβάσεις γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου ή κανόνων της διοικητικής διαδικασίας. Οι περιπτώσεις αυτές παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς αποκαλύπτουν μια ιδιόμορφη περί της νομιμότητας αντίληψη και μία κατακερματισμένη πρόσληψη του ενιαίου χαρακτήρα της διοικητικής δράσης, η οποία οδηγεί σε αποδυνάμωση των δικαιωμάτων των πολιτών.

A) Συντονισμός ΟΤΑ με δημόσιες υπηρεσίες

Φορέας : ΝΑ Δυτικής Αττικής – Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών

Σε περιπτώσεις που απαιτείται η συνεργασία περισσότερων φορέων για την έκδοση μιας διοικητικής πράξης παρατηρείται άγνοια των προβλεπόμενων διαδικασιών από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, με αποτέλεσμα την αδυναμία του πολίτη να επιλύσει το πρόβλημά του, ακόμα και όταν ο ίδιος έχει προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες. Ενδεικτικά αναφέρεται η περίπτωση πολίτη, ο οποίος, προκειμένου να προβεί στη διαδικασία άρσης της παρακράτησης και απόκτηση της πλήρους κυριότητας αυτοκινήτου που είχε αγοράσει με δόσεις, απευθύνθηκε

---

²² Υπόθεση 13088/2003

στην κατά τόπο αρμόδια Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών της ΝΑ Δυτικής Αττικής, η οποία όμως τον παρέπεμψε στην αντίστοιχη Γενική Διεύθυνση του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών. Παρά την επί εξάμηνο επικοινωνία των δυο υπηρεσιών, ο φάκελος δεν βρέθηκε, επειδή οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες ισχυρίζονταν ότι, σύμφωνα με σχετική υπουργική απόφαση, είχε καταργηθεί η μεταφορά αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης και δικύκλων από υπηρεσία σε υπηρεσία μετά τη μεταβίβαση.

Από τη διερεύνηση της υπόθεσης προέκυψε ότι, αντίθετα με τους ισχυρισμούς των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, η σχετική υπουργική απόφαση επιτρέπει την αναζήτηση του φακέλου σε περίπτωση επιφυλάξεων ή αμφιβολιών της υπηρεσίας ή του πολίτη. Εάν λοιπόν η υπηρεσία είχε αμφιβολία για τα δικαιολογητικά που προσκόμισε ο πολίτης, θα έπρεπε να τα αναζητήσει υπηρεσιακά και να λύσει την υπόθεση χωρίς καθυστέρηση. Μετά την παρέμβαση του Σ.τ.Π. η υπόθεση επιλύθηκε²³.

B) Αιτιολογία διοικητικών πράξεων – Απάντηση σε αίτηση πολίτη

Φορέας : Δήμος Λουτρακίου, Δήμος Αιγάλεω, Δήμος Τροπαίων Αρκαδίας, Κοινότητα Πολυδευδρίου

Στην ενότητα αυτή αναδεικνύονται δυο από τις δυο πιο εκτεταμένες μορφές κακοδιοίκησης, ειδικότερα: η πλημμελής ή παντελής έλλειψη αιτιολόγησης διοικητικών πράξεων και η παράλειψη απάντησης σε αιτήσεις πολιτών.

Η άρνηση της Διοίκησης να αιτιολογεί τις αποφάσεις της, πέρα από το γεγονός ότι αντιβαίνει στη διάταξη του άρθρου 17 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας²⁴, οδηγεί τους πολίτες σε αδυναμία ελέγχου της διοικητικής δράσης, προκαλώντας δυσμενείς συνέπειες στην άσκηση των δικαιωμάτων τους και στη ικανοποίηση των αιτημάτων τους.

Πολίτης προσέφυγε στον Σ.τ.Π., επειδή ο Δήμος Λουτρακίου απέρριψε, χωρίς αιτιολογία, να της χορηγηθεί βεβαίωση μόνιμης κατοικίας, προκειμένου να τη χρησιμοποιήσει σε διαδικασία πρόσληψης. Η απάντηση του Δήμου ανέφερε ότι « από τα στοιχεία που προσκόμισε η ενδιαφερόμενη δεν προκύπτει ότι διαμένει

---

²³ Υπόθεση 2094/2003

μόνιμα στο Δήμο ». η ενδιαφερόμενη προσέφυγε στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, η οποία με έγγραφο της ζήτησε από τον Δήμο, να επανεξετάσει το αίτημα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο αίτημα της αιτιολόγησης.

Ο Δήμος αρχικώς απάντησε, χωρίς όμως να αιτιολογεί την άρνησή του για τη χορήγηση της βεβαίωσης. Μετά την παρέμβαση του Σ.τ.Π., με την οποία κλήθηκε ο Δήμος να συμμορφωθεί με την απόφαση της Περιφέρειας και τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ο Δήμος απέστειλε αιτιολογημένη απάντηση με πλήρη τεκμηρίωση της άρνησης του.

Επίσης ο Σ.τ.Π. έγινε αποδέκτης αναφοράς, με την οποία η ενδιαφερόμενη διαμαρτυρόταν για την αποστολή ατομικής ειδοποίησης από την οικονομική υπηρεσία του Δήμου Αιγάλεω για την εξόφληση προστίμου. Το πρόστιμο επιβλήθηκε λόγω παράνομης στάθμευσης του οχήματος της, όμως στην έκθεση βεβαίωσης της παράβασης δεν αναφερόταν επακριβώς το σημείο όπου το όχημα ήταν σταθμευμένο. Ο Σ.τ.Π. επισήμανε στην υπηρεσία, ότι η έκδοση μιας ατομικής διοικητικής πράξης πρέπει να είναι αιτιολογημένη και ότι η σχετική κοινή υπουργική απόφαση που ρυθμίζει τα ζητήματα αυτά, θέτει ως απαραίτητο τυπικό στοιχείο εγκυρότητας της κλήσης, τον ακριβή προσδιορισμό του τόπου όπου έγινε η παράβαση. Ο Δήμος αποδέχθηκε τις παρατηρήσεις και διέγραψε το πρόστιμο.

Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις ο Σ.τ.Π. καλείται να διερευνήσει αναφορές, στις οποίες οι πολίτες καταγγέλλουν παράλειψη απάντησης ή καθυστερημένη απάντηση. Πολίτης απευθύνθηκε στον Δήμο Τροπαίων Αρκαδίας, ζητώντας μεταφορά τμήματος του δικτύου ύδρευσης, το οποίο βρίσκεται μπροστά από το ξενοδοχείο του και εμποδίζει την πρόσβαση των πελατών. Στην αίτηση του δεν έλαβε απάντηση. Ο Σ.τ.Π. υπενθύμισε στον Δήμο ότι, σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, τα αιτήματα των πολιτών πρέπει να διεκπεραιώνονται εντός 60 ημερών και ζήτησε να ληφθούν μέτρα για την αποκατάσταση της κακοτεχνίας. Η υπόθεση επιλύθηκε άμεσα.

Σε παρόμοια περίπτωση, πολίτης προσέφυγε στην Αρχή, διότι η Κοινότητα Πολυδενδρίου δεν απαντούσε σε αίτημα της που αφορούσε τη διακοπή της υδροδότησης οικοπέδου ιδιοκτησίας της, λόγω κακοτεχνιών στο οδόστρωμα. Μετά της παρέμβαση του Συνηγόρου, που έγινε στο πλαίσιο εφαρμογής του

---

²⁴ Ν. 2690/1999

Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ο Δήμος απάντησε εγγράφως στην ενδιαφερόμενη και προχώρησε στην επισκευή της κακοτεχνίας²⁵.

Γ) Τήρηση των γενικών αρχών της διοικητικής δράσης

Φορείς : Δήμος Τιθορέας, Δήμος Λάρισας

Συχνό φαινόμενο κακοδιοίκησης αποτελεί και η μη τήρηση των γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου, ακόμα και όταν η Διοίκηση δεν παραβιάζει συγκεκριμένο κανόνα δικαίου. Χαρακτηριστική είναι η υπόθεση πολίτη που ζήτησε με έγγραφο του από το Δήμο Τιθορέας να του χορηγηθεί βεβαίωση καταβολής τέλους ακίνητης περιουσίας²⁶. Ο Δήμος του ζήτησε να προσκομίσει « *ό,τι προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία* ».

Ο Σ.τ.Π. απευθύνθηκε στο Δήμο και τόνισε ότι, σύμφωνα με το Ν. 2310/1993, η ευθύνη για τον υπολογισμό του τέλους ανήκει στον Δήμο και γίνεται με βάση τις απαιτούμενες από το νόμο δηλώσεις που έχει υποβάλει ο πολίτης ή τις τροποποιητικές αυτών. Επισήμανε δε ότι η, παρά τον νόμο, επιβάρυνση του πολίτη με την προσκόμιση περιπτώσεων δικαιολογητικών, δεν συνάδει με την αρχή της χρηστής διοίκησης. Δεδομένου ότι η βεβαίωση καταβολής του τέλους ακίνητης περιουσίας είναι απαραίτητη για μια σειρά από διαδικασίες που σχετίζονται με την άσκηση περιουσιακών δικαιωμάτων των πολιτών (π.χ. μεταβίβαση κυριότητας), η άρνηση χορήγησής της, χωρίς νόμιμο έρεισμα, παρεμποδίζει αθέμιτα την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών. Τελικά μετά την παρέμβαση του Σ.τ.Π. χορηγήθηκε η βεβαίωση²⁷.

Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και υποθέσεις, στις οποίες οι δήμοι προβαίνουν σε ενέργειες που αφορούν τους πολίτες, χωρίς προηγούμενη ενημέρωσή τους δεν τους ενημερώνουν για τα αποτελέσματα διαγωνισμών στους οποίους συμμετείχαν, με αποτέλεσμα οι πολίτες να μην προβαίνουν έγκαιρα σε ενστάσεις ή σε άσκηση δικαιωμάτων που τους παρέχει ο νόμος.

Χαρακτηριστική περίπτωση μη έγκαιρης ενημέρωσης αποτελεί η υπόθεση πολίτη που συμμετείχε σε διαγωνισμό που προκήρυξε ο Δήμος Λάρισας το 2000

²⁵ Υποθέσεις 2094/2003, 24201/2002, 21124/2002, 2986/2002

²⁶ Ν. 2310/1993

²⁷ Υπόθεση 8890/2003

για τη δημιουργία συμβόλων της πόλης. Ο πολίτης προσέφυγε στο Σ.τ.Π., καθώς έως το Μάιο του 2002 δεν είχε λάβει καμία απάντηση, αν και η προκήρυξη του διαγωνισμού προέβλεπε ενημέρωση των ενδιαφερομένων σε περίπτωση που οι μελέτες τους δεν προκρινόταν. Ο Δήμος αποδέχθηκε ότι δεν ενημέρωσε τον προσφεύγοντα, όπως είχε υποχρέωση, ούτε και τους υπόλοιπους υποψηφίους των οποίων οι μελέτες δεν εγκρίθηκαν²⁸.

3.7.4 Αστική και δημοτική κατάσταση

Οι σχετικές υποθέσεις αφορούν σε εγγραφές πολιτών στα δημοτολόγια, καθώς και σε πιστοποιητικά εγγύτερων συγγενών και βεβαιώσεις μόνιμης κατοικίας. Υπεύθυνοι εν προκειμένω είναι ΟΤΑ Α' βαθμού. Επίσης, παρά τις παλαιότερες παρεμβάσεις του Σ.τ.Π. προβληματικός παραμένει σε πολλές περιπτώσεις ο τρόπος με τον οποίο αποδίδεται στα λατινικά το ονοματεπώνυμο πολιτών στα διαβατήρια, σύμφωνα με το εφαρμοζόμενο (πρότυπο ΕΛΟΤ 743) ιδίως όταν είναι αλλοδαπής προέλευσης.

A) Εγγραφές στα δημοτολόγια

Τα σφάλματα που παρατηρούνται στα δημοτολόγια οφείλονται, ως επί το πλείστον, σε εξαφάνιση εγγράφων κατά τη μεταφορά τους από τα παλαιά στα νέα δημοτολόγια. Επίσης, συχνά παρατηρούνται εσφαλμένες μεταφορές στοιχείων κατά την αντιγραφή τους από πράξεις που προηγούνται της εγγραφής στα δημοτολόγια (π.χ. ληξιαρχικές πράξεις γεννήσεως), κατά τη μεταδημότευση πολίτη ή κατά τη μηχανογράφηση του Δήμου. Η πλειονότητα των υποθέσεων διευθετήθηκε με απλή παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη προς τον αρμόδιο Δήμο ή την Κοινότητα καθώς και με παροχή κατάλληλων πληροφοριών προς τους πολίτες, για τις ενέργειες στις οποίες έπρεπε να προβούν ώστε να εκλείψει η δημοτολογική τους εκκρεμότητα²⁹.

²⁸ Υπόθεση 17465/2003

²⁹ Υποθέσεις/2004, 7403/2004, 7855/2004 και 17369/2004

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σήμερα το Ελληνικό Κράτος διαρθρώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα. Ωστόσο για να φτάσει η Ελλάδα στην σημερινή της κατάσταση πέρασαν πολλά χρόνια από την πρώτη στιγμή ανασύνταξης της. Οι πρώτες προσπάθειες πραγματοποιήθηκαν μετά την οθωμανική κυριαρχία. Ο Ιωάννης Καποδίστριας θεμελίωσε για πρώτη φορά ένα διοικητικό σύστημα που περιλάμβανε Κεντρική και Περιφερειακή Διοίκηση. Προκλήθηκαν όμως πολλές αντιδράσεις οι οποίες κορυφώθηκαν με την δολοφονία του Καποδίστρια. Η επόμενη προσπάθεια πραγματοποιήθηκε από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, η οποία και πάλι δεν απέδωσε καρπούς.

Από το 1912 έως το 1997 πραγματοποιήθηκαν πολλά σχέδια τα οποία δεν έφεραν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Το 1994 ιδρύθηκε ο Β' βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το 1997 υλοποιείται το πρόγραμμα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση με το όνομα « Ιωάννης Καποδίστριας », το οποίο ευθύνεται για την σημερινή διοικητική δομή της Ελλάδας.

Η διοικητική δομή της Ελλάδας αποτελείται από την Κεντρική Διοίκηση, την Περιφέρεια και δυο Βαθμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης που περιλαμβάνει τους Δήμους, τις Κοινότητες και τις Νομαρχίες. Οι δύο βαθμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελούνται από αιρετούς αντιπρόσωπους οι οποίοι εκλέγονται κάθε τέσσερα χρόνια με καθολική μυστική ψηφοφορία. Επίσης η Τοπική Αυτοδιοίκηση εξαιρείται του άμεσου κοινοβουλευτικού ελέγχου με αποτέλεσμα την δημιουργία αυθαιρεσιών.

Το 1998 θεσπίζεται μια ανεξάρτητη αρχή με την ονομασία « Συνήγορος του Πολίτη », με αποστολή την επίλυση των όποιων προβλημάτων του πολίτη με τους δημόσιους φορείς. Η ανεξάρτητη αρχή επιλύει υποθέσεις οι οποίες καταγγέλλονται σε αυτόν αφού πρώτα κατηγοριοποιηθούν σε έναν από τους έξι Κύκλους του. Ο Συνήγορος αναλαμβάνει υποθέσεις που έχουν σχέση μόνο με το δημόσιο και όχι με τον ιδιωτικό τομέα, που δεν έχει παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρι την καταγγελία και που δεν εκκρεμεί απόφαση δικαστηρίου.

Κατά την επίλυση μια υπόθεσης ο Συνήγορος μπορεί να κάνει χρήση κάθε πρόσφορου μέσου, όπως διέπεται από τον Νόμο, συνεργάζεται με διαρκώς και ενημερώνει τον πολίτη, συγκαλεί ευρείας συσκέψεις και διαμεσολαβεί μεταξύ των

ενημερώνει τον πολίτη, συγκαλεί ευρείας συσκέψεις και διαμεσολαβεί μεταξύ των ενδιαφερόμενων πολιτών και της αντίστοιχης υπηρεσίας για την εύρεση συναινετικής λύσης.

Μέσα από τις υποθέσεις που κατατέθηκαν στον Συνήγορο ανακύπτουν σοβαρά διοικητικά προβλήματα που υφίστανται στην σημερινή Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η ιδιαιτερότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού έγκειται στο γεγονός ότι διοικούνται από όργανα που διαθέτουν άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση . Οι δημοτικοί άρχοντες πολύ συχνά επικαλούνται αυτή την αιρετή τους ιδιότητα για να αποφύγουν τους περιορισμούς στη δράση τους, που επιβάλλονται από το γεγονός ότι λειτουργούν και ως όργανα της διοίκησης με δέσμια αρμοδιότητα. Συχνά συγχέουν τη διακριτική ευχέρεια απόφασης που απολαύουν για ορισμένα θέματα ως αιρετοί αντιπρόσωποι με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το γεγονός ότι ασκούν κατά παραχώρηση συγκεκριμένες αρμοδιότητες ,οι οποίες ανήκουν στην αποστολή του κράτους.

Χαρακτηριστικές περιπτώσεις ενεργειών που είναι αποκαλυπτικές αυτής της νοοτροπίας είναι η μη συμμόρφωση των Ο.Τ.Α. σε δικαστικές αποφάσεις και σε αποφάσεις διοικητικών οργάνων ,η μη καταβολή των οφειλών τους προς τρίτους ,η μη απάντηση σε αιτήματα των πολιτών και η πλημμελής αιτιολόγηση ή η απουσία οποιασδήποτε αιτιολογίας των διοικητικών πράξεων που εκδίδουν στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους, καθώς επίσης και η μη αναγνώριση της ευθύνης από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων τους.

Οι δυσλειτουργίες σε θέματα αστικής και δημοτικής κατάστασης πολιτών οφείλονται αρχικά στην εσφαλμένη αντίληψη αιρετών εκπροσώπων των Ο.Τ.Α. οι οποίοι συχνά επικαλούνται την παρεχόμενη από τον Νόμο (Αυτοδιοίκηση) προκειμένου να νομιμοποιήσουν την καταχρηστική άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, στη συνέχεια από την παράλειψη της Κεντρικής Διοίκησης να ανταποκριθεί στον εποπτικό της ρόλο επί των Ο.Τ.Α. και να επιβάλλει τη νομιμότητα όποτε αυτή παραβιάζεται, στην έλλειψη κατάλληλης στελέχωσης και υποδομής των Ο.Τ.Α. και τέλος στην εσφαλμένη ή ανεπικεκή εφαρμογή νομοθετικών διατάξεων.

Στα παραπάνω προβλήματα δίνει λύση ο Συνήγορος, παρεμβάλλεται μεταξύ πολίτη και Ο.Τ.Α.. Βάση των αναφορών που κατατέθηκαν το χρονικό διάστημα 2000 – 2004, έτη που βασίστηκε η παρούσα εργασία, παρατηρείται συνεχόμενη ενημέρωση των πολιτών, που αποδεικνύετε από την μειωμένη ροή

των αναφορών καθώς και επίσης από την μείωση των υποθέσεων που τέθηκαν στο αρχείο λόγω αναρμοδιότητας.

Φυσικά υπάρχει σε όλα τα έτη ένα ποσοστό της τάξεως του 10% όπου οι Ο.Τ.Α. δεν αποδέχονται τις προτάσεις του Συνηγόρου και δεν ικανοποιείται το αίτημα του πολίτη. Αυτές οι περιπτώσεις επί το πλείστον αφορούν άρνηση οικονομικής αποζημίωσης εκ μέρους των Ο.Τ.Α. με το πρόσχημα οικονομικής στενότητας της τωρινής εξουσίας ή λάθος της προηγούμενης.

Επίσης μέσα στο ποσοστό των θετικά επιλυμένων υποθέσεων κάθε έτους υπάρχουν και αναφορές οι οποίες επανεξετάζονται το επόμενο λόγω μη τελικής τήρησης των αποφάσεων από την Διοίκηση.

Το φάσμα της Ελληνικής Δημόσια Διοίκησης χαρακτηρίζεται ακόμα από δυσλειτουργίες παρά τις όποιες μέχρι τώρα προσπάθειες. Για να εξαλειφθεί η παρούσα κατάσταση και για να μπορέσει να αντεπεξέλθει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στα σημερινά δεδομένα πρέπει να είναι ευέλικτη, πρέπει τα άτομα που την στελεχώνουν να έχουν επίγνωση όχι μόνο της θέσεώς τους και των δικαιωμάτων τους αλλά πάνω από όλα των υποχρεώσεων τους προς τους πολίτες, στους οποίους οφείλουν και την θέση τους.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση οφείλει να συμμορφώνεται με τους κοινούς κανόνες, τις Αρχές Δικαίου, τις δικαστικές αποφάσεις, να αποφεύγει τις ατασθαλίες και τις αυθαιρεσίες και τέλος την κατάχρηση εξουσίας για να μπορέσει να λειτουργήσει βάση των προδιαγραφών της.

Τέλος η Τ.Α. πρέπει να εντείνει τις προσπάθειες την για την καλύτερη συνεργασία της όχι μόνο σε σχέση με του πολίτες αλλά και μεταξύ των υπηρεσιών της προκειμένου να επιτευχθεί μια κοινή πορεία, η οποία θα προχωρήσει στην πράξη και δεν θα μείνει στα σχέδια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❖ Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2000, *Εθνικό Τυπογραφείο*
- ❖ Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2001, *Εθνικό Τυπογραφείο*
- ❖ Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2002, *Εθνικό Τυπογραφείο*
- ❖ Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2003, *Εθνικό Τυπογραφείο*
- ❖ Ετήσια Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη, 2004, *Εθνικό Τυπογραφείο*
- ❖ Στοιχεία Διοικητικού Δικαίου, Ευθυμία Μάνου – Πανταζοπούλου, *Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ*, 1999
- ❖ Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα, Ελληνικό Ινστιτούτο Διοικητικών Επιστημών, *Εκδόσεις ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΟΥΛΑ*, 2001

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- ❖ www.siniqoros.gr

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

- ❖ Κυρία Ροή Τζαβάρα,
Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων του Συνηγόρου του Πολίτη

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Π.Δ. 273/1999
- Νόμος 3051/2002
- Νόμος 3094/2003
- Νόμος 3293/2004
- Πίνακες και γραφήματα για την εμπλοκή των Ο.Τ.Α.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 229

3 Νοεμβρίου 1999

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 273

Κανονισμός λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) Της παρ. 9 του άρθρου 5 του Ν. 2477/1997 «Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης» (ΦΕΚ 59/Α/97).

β) Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558/85, όπως προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 και τροποποιήθηκε με την παρ. 2α του άρθρου 1 του Ν. 2469/1997.

γ) Του άρθρου 22 παρ 3 του Ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 247/Α).

δ) Την αριθ. 1107147/1239/006/4.10.1996 (ΦΕΚ 922/Β/96) απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών «Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Οικονομικών στους Υφυπουργούς Οικονομικών».

2. Τη σύμφωνη γνώμη του Συνηγόρου του Πολίτη της 18.5.1999.

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού ύψους 25 εκατομμυρίων δρχ. περίπου για το τρέχον οικονομικό έτος, 50 εκατομμυρίων περίπου για τα οικονομικά έτη 2000-2001, 60 εκατομμυρίων για τα οικονομικά έτη 2002-2003 και 81 εκατομμυρίων για το οικονομικό έτος 2004. Η ανωτέρω δαπάνη θα αντιμετωπισθεί για μεν το τρέχον οικονομικό έτος από τις εγγεγραμμένες πιστώσεις στον προϋπολογισμό του Ειδικού Φορέα 07-610 της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής «Συνήγορος του Πολίτη» (ΚΑΕ ομάδας 0200 και 0871) για δε τα επόμενα οικονομικά έτη από τις πιστώσεις που θα εγγράφονται προς τούτο στον ανωτέρω προϋπολογισμό.

4. Την 386/1999 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του Υφυπουργού Οικονομικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣΤΠ), ανεξάρτητη διοικητική αρχή που συστήθηκε με το Ν. 2477/1997 (ΦΕΚ 59/Α/97), αποστολή έχει τη διαμεσολάβηση μεταξύ πολιτών

και δημοσίων υπηρεσιών, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Ν. 2477/1997, όπως εκάστοτε ισχύει, για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας.

2. Όπου στο παρόν προεδρικό διάταγμα αναφέρεται ο όρος δημόσια υπηρεσία ή δημόσιες υπηρεσίες, νοούνται οι αναφερόμενες στην παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 2477/97.

3. Στις διεθνείς σχέσεις ο τίτλος «Συνήγορος του Πολίτη» αποδίδεται με τον όρο «THE GREEK OMBUDSMAN» ή «LE MEDIA TEUR DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE».

Άρθρο 2

1. Το έργο της Αρχής οργανώνεται στους εξής τέσσερις κύκλους δραστηριότητας:

α) Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, β) Κοινωνικής Προστασίας (κοινωνική πολιτική, υγεία, ασφάλιση, πρόνοια, προστασία του παιδιού, των ηλικιωμένων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες), γ) Ποιότητας Ζωής (περιβάλλον, πολεοδομία, χωροταξία, δημόσια έργα, πολιτισμός), δ) Σχέσεων Κράτους-Πολίτη (πληροφόρηση και επικοινωνία, ποιότητα παρεχομένων υπηρεσιών, κακοδιοίκηση σε ΟΤΑ, ΔΕΚΟ, μεταφορές, επικοινωνίες, εργασία, βιομηχανία, ενέργεια, φορολογία, τελωνεία, δημοσιονομικά θέματα, εμπόριο και κρατικές προμήθειες, γεωργία και αγροτική πολιτική, παιδεία).

Την ευθύνη λειτουργίας κάθε κύκλου έχει ένας Βοηθός Συνήγορος.

Οι ειδικοί επιστήμονες και οι βοηθοί επιστήμονες κατανέμονται στους κύκλους δραστηριότητας από το Συνήγορο του Πολίτη. Κάθε κύκλος δραστηριότητας αναλαμβάνει την έρευνα των υποθέσεων που υπάγονται στην αρμοδιότητά του. Οι κύκλοι δραστηριότητας συνεργάζονται μεταξύ τους για τις υποθέσεις που αφορούν περισσότερους από ένα κύκλους.

2. Το έργο της Αρχής υποστηρίζεται από τους Ειδικούς Επιστήμονες των παρ. 1 και 2 του άρθρου 5 του Ν. 2477/1997 και τους Βοηθούς Επιστήμονες του άρθρου 8 του Ν. 2623/1998 (ΦΕΚ 139/Α/98).

3. Οι ειδικοί επιστήμονες και βοηθοί επιστήμονες όλων των κύκλων αναλαμβάνουν διαδοχικά την Πληροφόρηση και Εξυπηρέτηση των Πολιτών, σύμφωνα με ειδικό πρόγραμμα που καταρτίζεται σε εβδομαδιαία βάση από το Τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων.

Άρθρο 3

1. Η διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη ζητείται με έγγραφη ενυπόγραφη αναφορά που υποβάλλεται στην Αρχή ή αποστέλλεται ταχυδρομικά ή με τηλεομοιοτυπία ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Όταν ο ενδιαφερόμενος δεν γνωρίζει να γράφει, αντί για υπογραφή η αναφορά μπορεί να έχει ένα σημάδι που αυτός έβαλε και επικυρώθηκε από την Αρχή ή άλλη δημοσία αρχή, αν η αναφορά αποστέλλεται ταχυδρομικά, που επιβεβαιώνει πως το σημάδι έχει τεθεί αντί για την υπογραφή και ότι ο ενδιαφερόμενος δήλωσε ότι δεν μπορεί να υπογράψει.

Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει να μην ανακοινωθεί το όνομά του και τα άλλα προσωπικά στοιχεία του στη δημοσία υπηρεσία, στην οποία αναφέρεται η αναφορά του. Αν δεν είναι δυνατή η έρευνα της υπόθεσής του χωρίς την ανακοίνωση του ονόματός του, ειδοποιείται σχετικά. Η έρευνα δεν προχωρά χωρίς τη σχετική δήλωσή του ότι αποδέχεται την ανακοίνωση του ονόματός του.

2. Η αναφορά υποβάλλεται μέσα σε έξι μήνες από του ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση των ενεργειών ή παραλείψεων ή τις οποίες προσφεύγει στο Συνήγορο του Πολίτη. Μπορεί και μετά την πάροδο του εξαμήνου να υποβάλλεται αναφορά και να εξετάζεται από το Συνήγορο του Πολίτη σε ειδικές και εξαιρετικές περιπτώσεις, ιδίως όταν η δημοσία υπηρεσία δεν διεκπεραίώνει την υπόθεση, δεν απαντά στα επανειλημμένα διαβήματα του ενδιαφερομένου ή επιλαμβάνεται της υπόθεσης αλλά καθυστερεί υπέρμετρα και πέρα των προθεσμιών που τυχόν προβλέπονται από το νόμο ή ο ενδιαφερόμενος βρίσκεται σε φυσική αδυναμία ή εμποδίζεται από σπουδαίους λόγους να υποβάλλει την αναφορά. Στις περιπτώσεις αυτές στο σχετικό πόρισμα αναφέρονται οι ανωτέρω λόγοι.

3. Στην αναφορά περιέχονται: α) τα στοιχεία ταυτότητας του ενδιαφερομένου, β) στοιχεία επικοινωνίας, γ) ακριβής περιγραφή της υπόθεσης και τυχόν απάντηση της υπηρεσίας, δ) η δημοσία υπηρεσία και ενδεχομένως το δημόσιο όργανο που χειρίστηκε την υπόθεση, ε) ο ακριβής χρόνος που έλαβε γνώση της επιβλαβούς ενέργειας, ή σε περίπτωση παράλειψης ο χρόνος που έχει περάσει από την υποβολή του σχετικού αιτήματος ή από την πάροδο της προθεσμίας, μέσα στην οποία η δημοσία υπηρεσία έπρεπε να δράσει, στ) εάν και πότε έχει ασκηθεί αίτηση θεραπείας, ιεραρχική προσφυγή ή γενικότερα αν έχει καταφύγει στην αρμοδία υπηρεσία για τη λύση της διαφοράς, ζ) εάν η συγκεκριμένη υπόθεση ή συναφής εκκρεμεί ενώπιον δικαστικής αρχής και ποιας, η) η πραγματική βλάβη του ενδιαφερομένου, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο ζητεί να ικανοποιηθεί. Με την αναφορά υποβάλλονται έγγραφα ή άλλα στοιχεία σχετικά με την υπόθεση που διευκολύνουν την έρευνα.

4. Η αναφορά γράφεται σε απλό χαρτί ή σε ειδικό έντυπο της Αρχής, το οποίο μπορεί και να αποστέλλεται στους ενδιαφερόμενους. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 4 η έλλειψη οποιουδήποτε από τα στοιχεία που αναφέρονται στην προηγούμενη παρ. 3 του παρόντος άρθρου δεν εμποδίζει την εξέταση της αναφοράς.

Οποιοδήποτε στοιχείο, αναγκαίο για την έρευνα μπορεί να ζητηθεί και μετά την υποβολή της αναφοράς.

Άρθρο 4

1. Οι αναφορές των πολιτών καταχωρούνται σε ειδικό μητρώο και προωθούνται στον αρμόδιο κύκλο δραστηριότητας. Αναφορές που δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη ή που είναι προφανώς αόριστες, αβάσιμες ή ασήμαντες ή που επαναλαμβάνονται κατά τρόπο καταχρηστικό και χωρίς νεότερα στοιχεία τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου Βοηθού Συνηγόρου. Σχετικά ενημερώνεται εγγράφως ο ενδιαφερόμενος.

2. Από τους κύκλους δραστηριότητας αποστέλλεται έγγραφο στον ενδιαφερόμενο, στο οποίο αναφέρεται η λήψη της αναφοράς του, το όνομα και τα στοιχεία επικοινωνίας εκείνου που ανέλαβε την υπόθεσή του. Με το έγγραφο αυτό μπορεί να ζητούνται απαιτούμενα στοιχεία που δεν προσδιορίζονται στην αναφορά του πολίτη.

3. Τις έρευνες ενεργούν ο ειδικός επιστήμονας σε συνεργασία με τους βοηθούς επιστήμονες και με την ευθύνη του αντίστοιχου Βοηθού Συνηγόρου που κατανέμει και τις αναφορές.

Με την ανάθεση της υπόθεσης, ο ειδικός επιστήμονας επικοινωνεί και εφόσον το κρίνει σκόπιμο και αναγκαίο, επισκέπτεται την υπηρεσία και μελετά επί τόπου την υπόθεση. Συνεργάζεται επίσης με τους ενδιαφερόμενους πολίτες ή τυχόν τρίτους που εμπλέκονται στην εξεταζόμενη υπόθεση. Μετά το πέρας της έρευνας συντάσσεται πόρισμα, στο οποίο περιλαμβάνεται η περιγραφή της υπόθεσης, τα στοιχεία που έχουν υποβληθεί ή χρησιμοποιηθεί, οι ενέργειες που έγιναν για την εξέταση της υπόθεσης, οι διαπιστώσεις και προτάσεις του. Στο πόρισμα περιλαμβάνεται επίσης και η άποψη της αρμοδίας υπηρεσίας για την υπόθεση. Στις περιπτώσεις απλών υποθέσεων συντάσσεται σημείωμα στο οποίο αναφέρονται συνοπτικά οι ενέργειες που έγιναν και το τελικό αποτέλεσμα, θέση σημειώματος επέχει και έγγραφο προς τον πολίτη που επέβαλε την αναφορά εφόσον περιέχει τα απαραίτητα στοιχεία.

4. Το πόρισμα γνωστοποιείται, κατά περίπτωση, στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό, στο νομάρχη, δήμαρχο ή στο ανώτατο όργανο διοίκησης, προκειμένου για νομικά πρόσωπα, στις αρμόδιες υπηρεσίες και στον πολίτη που επέβαλε τη σχετική αναφορά. Στο πόρισμα μπορεί να τάσσεται προθεσμία μέσα στην οποία οι αρμόδιες υπηρεσίες οφείλουν να ενημερώσουν την Αρχή για τις ενέργειές τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεων ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους. Αν η μη αποδοχή δεν δικαιολογείται επαρκώς, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να δημοσιοποιήσει την άρνηση εφαρμογής των προτάσεών του.

5. Αν από την έρευνα προκύψει ότι δεν είναι δυνατή η επίλυση του προβλήματος, ενημερώνεται ο ενδιαφερόμενος με ειδικό έγγραφο, στο οποίο εξηγούνται ο λόγοι που κάνουν αδύνατη την επίλυση και αναφέρονται οι ενέργειες που έγιναν.

6. Όταν μέσα από την έρευνα ευρύτερου αριθμού αναφορών εμφανίζονται κονά χαρακτηριστικά αναποτελεσματικότητας, κακοδιοίκησης, χαμηλής ποιότητας παρεχόμενων προς τον πολίτη υπηρεσιών, ο Συνήγορος του Πολίτη εξετάζει συνολικά με τους αρμόδιους φορείς την επίλυση των διαφορών αυτών, προτείνοντας συγχρόνως αλλαγές οργανωτικές, λειτουργικές, στον τρόπο παροχής των υπηρεσιών και επικοινωνίας με τους πολίτες,

καθώς και την τυχόν αναγκαία αντίστοιχη νομοθετική ή κανονιστική ρύθμιση, που θα επιτρέψει, κατά το δυνατό, την εξάλειψη των φαινομένων αυτών και τη βελτίωση της σχέσης του κράτους με τους πολίτες.

Άρθρο 5

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να επιληφθεί αυτεπαγγέλτως θεμάτων που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες της Αρχής και έχουν προκαλέσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην κοινή γνώμη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη με απόφασή του καθορίζει την υπόθεση που θα ερευνηθεί, καθώς και τους λόγους που τον οδήγησαν στην απόφαση αυτή, στην οποία μπορεί να περιέχεται και χρονοδιάγραμμα της έρευνας. Η απόφαση του Συνηγόρου κοινοποιείται στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια εφημερίδα. Ο Συνήγορος του Πολίτη, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, μπορεί να δημοσιοποιεί ευρύτερα τη σχετική απόφασή του.

Μετά το πέρας της έρευνας, το σχετικό πόρισμα και οι προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

Άρθρο 6

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να παραγγείλει πραγματογνωμοσύνη, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) κρίνεται απολύτως αναγκαία λόγω της φύσεως της υποθέσεως, β) δεν έχει ήδη διενεργηθεί από τη διοίκηση, εκτός εάν ο θιγόμενος πολίτης αμφισβητεί την ορθότητα των πορισμάτων της πραγματογνωμοσύνης την οποία διενήργησε η διοίκηση γ) δεν υπάρχει δυνατότητα να διενεργηθεί από μέλος του επιστημονικού προσωπικού του στα πλαίσια των καθηκόντων του.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να παραγγείλει στη δημόσια υπηρεσία, οι πράξεις της οποίας αποτελούν αντικείμενο της έρευνας, το διορισμό πραγματογνώμονα μεταξύ των υπαλλήλων της. Η εν λόγω υπηρεσία υποχρεούται να προβεί στο διορισμό, κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 παρ. 5, του Ν. 2477/97.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να παραγγείλει σε Α.Ε.Ι., Επιμελητήρια και λοιπά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου το διορισμό πραγματογνώμονα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να διορίσει ως πραγματογνώμονα, πρόσωπο περιλαμβανόμενο στους Πίνακες Πραγματογνωμόνων των δικαστηρίων της χώρας όπως αυτοί εκάστοτε ισχύουν.

Σε απολύτως εξαιρετικές περιπτώσεις επείγοντος χαρακτήρα, καθώς και σε περιπτώσεις όπου απαιτούνται ειδικές γνώσεις για τις οποίες δεν ανευρίσκονται διοριστέοι μεταξύ των προσώπων των υπαγομένων στις ανωτέρω κατηγορίες ή οι διορισθέντες δεν αποδέχθηκαν την εντολή, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να διορίσει πραγματογνώμονα κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 186 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Η αμοιβή του πραγματογνώμονα βαρύνει τις πιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Για τη διαδικασία βεβαίωσης και εκκαθαρίσεως της εν λόγω αμοιβής, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της εκάστοτε ισχύουσας Κοινής Υπουργικής Απόφασης εκδιδόμενης κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 581, παρ. 2. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Οι διατάξεις περί διορισμού και αμοιβής πραγματογνώμονων εφαρμόζονται και σε περιπτώσεις αυτοψίας, εφόσον δεν υπάρχει δυνατότητα να διενεργηθεί από μέλος του επιστημονικού προσωπικού του Συνηγόρου του Πολίτη στα πλαίσια των καθηκόντων του.

3. Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν με κάθε τρόπο την έρευνα. Η μη σύμπραξη δημόσιας υπηρεσίας στη διεξαγωγή της αποτελεί αντικείμενο ειδικής έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη προς τον αρμόδιο Υπουργό.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί κατά την έρευνα των υποθέσεων να ζητά τη συνδρομή του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

Άρθρο 7

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη συντάσσει ετήσια έκθεση στην οποία εκθέτει το έργο της Αρχής, παρουσιάζει τις σημαντικότερες υποθέσεις και διατυπώνει προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και αναγκαίες νομοθετικές ή κανονιστικές ρυθμίσεις. Η ετήσια έκθεση συντάσσεται με βάση τις εκθέσεις της παρ. 3 του παρόντος άρθρου.

2. Στην έκθεση περιγράφεται το έργο της αρχής, οι αναφορές που υποβλήθηκαν, οι έρευνες που έγιναν, οι προτάσεις και λύσεις των προβλημάτων που έγιναν αποδεκτές από τις δημόσιες υπηρεσίες, οι αυτεπάγγελτες έρευνες καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που είναι χρήσιμο για την ανάδειξη του έργου της Αρχής.

Σε ειδικό τμήμα της έκθεσης περιλαμβάνονται οι προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και οι αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις.

3. Κάθε κύκλος δραστηριότητας με ευθύνη του αρμόδιου βοηθού συντάσσει τετραμηνιαίες εκθέσεις δραστηριότητας και ετήσια έκθεση τον Ιανουάριο κάθε έτους για το προηγούμενο.

4. Η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη υποβάλλεται το Μάρτιο κάθε έτους στον Πρωθυπουργό και στον Πρόεδρο της Βουλής και κοινοποιείται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

5. Η ετήσια έκθεση δημοσιεύεται σε ειδική έκδοση του Εθνικού Τυπογραφείου και δίδεται, στις δημόσιες υπηρεσίες, στους πολίτες, στα Μ.Μ.Ε., και γενικότερα δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

6. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να υποβάλλει στον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής και να κοινοποιεί στον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό εκθέσεις κατά τη διάρκεια του έτους για θέματα εξαιρετικής σοβαρότητας, ιδίως δε για θέματα, για τα οποία αποφάσισε αυτεπάγγελτη έρευνα.

Άρθρο 8

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη προϊστάται της Αρχής, κατευθύνει και συντονίζει το έργο της για την καλύτερη εκπλήρωση της αποστολής της.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ιδίως:

- α) Συντονίζει το έργο των Βοηθών-Συνηγόρων.
- β) Εποπτεύει, κατευθύνει και αξιολογεί τους ειδικούς επιστήμονες, τους βοηθούς επιστήμονες, καθώς και το προσωπικό της Γραμματείας.
- γ) Τοποθετεί τους ειδικούς επιστήμονες και βοηθούς επιστήμονες στους κύκλους δραστηριότητας, και το

λοιπό προσωπικό στα τμήματα και γραφεία της Τραμματείας, καθώς και μετακινεί αυτούς από κύκλο σε κύκλο και από τμήμα σε τμήμα,

δ) Συγκροτεί επιτροπές, ομάδες εργασίας και έργου με αντικείμενο την εκτέλεση μελετών και έργων, σχετικών με την αποστολή της Αρχής,

ε) Αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού της Αρχής και προσδιορίζει τις απαιτήσεις κατά του Δημοσίου.

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι ο πειθαρχικός προϊστάμενος του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού και μπορεί να επιβάλλει ποινή επίπληξης ή προστίμου ίσου προς τις αποδοχές ενός μηνός. Ως πειθαρχικός προϊστάμενος έχει και τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από τον Υπαλληλικό Κώδικα για το μόνιμο προσωπικό και το Π.Δ. 410/88 για το ιδιωτικού δικαίου προσωπικό.

3. Οι Βοηθοί Συνήγοροι επικουρούν το Συνήγορο στο έργο του, προϊστανται στον κύκλο δραστηριότητας που τους έχει ορίσει ως υπεύθυνους, κατευθύνουν και συντονίζουν το έργο του κύκλου καθώς και ειδικότερα έργα που τους αναθέτει ο Συνήγορος του Πολίτη. Εποπτεύουν, κατευθύνουν και αξιολογούν τους ειδικούς και Βοηθούς Επιστήμονες του κύκλου τους.

4. Οι ειδικοί επιστήμονες διεξάγουν τις έρευνες που τους ανατίθενται, καθώς και κάθε άλλη σχετική εργασία που τους αναθέτει ο Συνήγορος του Πολίτη και ο Βοηθός Συνήγορος του κύκλου δραστηριότητας στον οποίο είναι τοποθετημένοι ή που αναφέρεται στο παρόν Προεδρικό Διάταγμα.

5. Οι Βοηθοί επιστήμονες επικουρούν και συνεργάζονται με τους ειδικούς επιστήμονες για την καλύτερη εκτέλεση του έργου του κύκλου δραστηριότητας, στον οποίο είναι τοποθετημένοι και εκτελούν κάθε εργασία που ανατίθεται σ' αυτούς από το Συνήγορο του Πολίτη ή το βοηθό Συνήγορο του κύκλου τους, ή τους ειδικούς επιστήμονες, με τους οποίους συνεργάζονται ή αναφέρεται στο παρόν Προεδρικό Διάταγμα.

Άρθρο 9

Οι υπηρεσίες της Αρχής είναι:

- α) Το Γραφείο του Συνήγορου του Πολίτη και τα Γραφεία των Βοηθών Συνηγόρων.
- β) Η Γραμματεία της Αρχής.

Άρθρο 10

1. Το Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη Επικουρεί τον Συνήγορο του Πολίτη στην άσκηση των καθηκόντων του, έχει την επιμέλεια της αλληλογραφίας και των σχετικών αρχείων και στοιχείων, οργανώνει την επικοινωνία του Συνηγόρου του Πολίτη με τους πολίτες, τις δικαστικές και δημόσιες αρχές και υπηρεσίες, το Προεδρείο και τη Γενική Γραμματεία της Βουλής και τους λοιπούς φορείς της δημόσιας ζωής.

2. Αντίστοιχες με τις ανωτέρω αρμοδιότητες ανήκουν στα Γραφεία των Βοηθών Συνηγόρων.

Άρθρο 11

1. Η Γραμματεία της Αρχής λειτουργεί σε επίπεδο διεύθυνσης και συγκροτείται από:

- α) Τα Τμήματα:
  - 1) Διοίκησης
  - 2) Οικονομικής Διαχείρισης

3) Τραμματειακής Υπηρεσίας

4) Μηχανογραφικών Εφαρμογών

5) Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων.

β) Τα Γραφεία:

1) Διοικητικής Μέριμνας

2) Προμηθειών.

Το Γραφείο Διοικητικής Μέριμνας υπάγεται στο Τμήμα Διοίκησης και το Γραφείο Προμηθειών υπάγεται στο Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης.

2. Το Τμήμα Διοίκησης είναι αρμόδιο για τον χειρισμό όλων των θεμάτων υπηρεσιακής κατάστασης του πάσης φύσεως προσωπικού της Αρχής, καθώς και της διοικητικής μέριμνας.

Το γραφείο Διοικητικής Μέριμνας, που υπάγεται στο Τμήμα Διοίκησης, μεριμνά για την ασφάλεια, καθαριότητα και ευταξία των γραφείων της Αρχής.

3. Το Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης είναι αρμόδιο:

α) Για την κατάρτιση, τροποποίηση και εκτέλεση του τακτικού προϋπολογισμού, καθώς και του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων.

β) Για την εντολή και εκκαθάριση αποδοχών και λοιπών απολαβών αποζημιώσεων γενικώς του Συνηγόρου, των Βοηθών Συνηγόρων και του προσωπικού της Αρχής.

γ) Για τη διαχείριση κάθε δαπάνης, καθώς και τη μερίμνα για την είσπραξη κάθε εσόδου.

Οι αρμοδιότητες του Γραφείου Προμηθειών που υπάγεται στο Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης είναι:

α) Η εκτίμηση και καταγραφή των πάσης φύσεως αναγκών της υπηρεσίας σε έπιπλα, μηχανικό εξοπλισμό, γραφική ύλη, είδη καθαριότητας και λοιπά υλικά,

β) Η εκτέλεση των πάσης φύσεως προμηθειών,

γ) Η διαχείριση του υλικού (παραλαβή, καταχώρηση, αποθήκευση, διανομή),

δ) Η ανάθεση εργασιών και παρακολούθηση εκτελεστέων τους,

ε) Η εκποίηση περιουσιακών στοιχείων.

4. Το Τμήμα Γραμματειακής υποστήριξης είναι αρμόδιο:

α) Για την τήρηση του πρωτοκόλλου αλληλογραφίας και του ειδικού μητρώου αναφορών (αρ. 4 παρ. 3 Ν. 2477/97),

β) Για τη διακίνηση της αλληλογραφίας και την αναπαραγωγή εγγράφων και εντύπων,

γ) Για τη βεβαίωση της ακρίβειας αντιγράφων ή φωτοαντιγράφων ή δικαιολογητικών, καθώς και τη βεβαίωση του γνήσιου της υπογραφής.

5. Το Τμήμα Μηχανογραφικών Εφαρμογών έχει αρμοδιότητα το σχεδιασμό, ανάπτυξη και συντήρηση των μηχανογραφικών εφαρμογών, την καλή λειτουργία του μηχανογραφικού συστήματος, τη συντήρηση του μηχανογραφικού εξοπλισμού και την εν γένει στήριξη ολόκληρου του ηλεκτρονικού συστήματος.

6. Το Τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων έχει αρμοδιότητα:

α) Την οργάνωση της επικοινωνίας της Αρχής με τους πολίτες, τους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, τα Μ.Μ.Ε.

β) Τη λειτουργία Βιβλιοθήκης,

γ) Την οργάνωση των διεθνών σχέσεων της Αρχής.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του το Τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων φροντίζει για την έκδοση ενημερωτικών εντύπων, καταχωρήσεων στα ΜΜΕ, διοργανώνει συναντήσεις και συνέδρια και φροντίζει για τη συμ-

μετοχή των εκπροσώπων της Αρχής σε αντίστοιχα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Το Τμήμα καταρτίζει επίσης το ειδικό εβδομαδιαίο πρόγραμμα της παρ. 3 του άρθρου 2 του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος.

Άρθρο 12

1. Συνιστώνται στην Αρχή τριάντα (30) θέσεις τακτικού προσωπικού κατανεμημένες κατά κατηγορία και κλάδο ως εξής:

- Έξι (6) θέσεις κλάδου ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού
- Τρεις (3) θέσεις κλάδου ΠΕ Επικοινωνίας
- Τρεις (3) θέσεις κλάδου ΠΕ Πληροφορικής
- Τρεις (3) θέσεις κλάδου ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού
- Δύο (2) θέσεις κλάδου ΤΕ Πληροφορικής
- Εννέα (9) θέσεις κλάδου ΔΕ Διοικητικού-Οικονομικού
- Δύο (2) θέσεις κλάδου ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού
- Δύο (2) θέσεις κλάδου ΔΕ Τεχνικών, ειδικότητας οδηγών.

2. Οι 30 θέσεις του τακτικού προσωπικού κατανέμονται στα τμήματα της Γραμματείας ως εξής:

α) Διοίκησης: τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού, τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΔΕ Διοικητικού-Οικονομικού και δύο (2) θέσεις του κλάδου ΔΕ Τεχνικών, ειδικότητας οδηγών,

β) Οικονομικής Διαχείρισης: τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού, δύο (2) θέσεις του κλάδου ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού και δύο (2) θέσεις του κλάδου ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού,

γ) Γραμματειακή Υποστήριξη: μία (1) θέση του κλάδου ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού, τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού και δύο (2) θέσεις του κλάδου ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού,

δ) Μηχανογραφικών Εφαρμογών: τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής, δύο (2) θέσεις του κλάδου ΤΕ Πληροφορικής,

ε) Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων: τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΠΕ Επικοινωνίας και μία (1) θέση του κλάδου ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού.

3. Προσόντα διορισμού στις θέσεις της παρ. 1 με εξαίρεση του κλάδου ΠΕ Επικοινωνίας ορίζονται τα προβλεπόμενα από το Π.Δ. 194/1988, όπως εκάστοτε ισχύει και επί πλέον πολύ καλή γνώση χρήσης Η/Υ.

Προσόντα διορισμού για τις θέσεις της ειδικότητας ΠΕ Επικοινωνίας ορίζεται πτυχίο ΑΕΙ της ημεδαπής ή ισότιμο της αλλοδαπής κατεύθυνσης επικοινωνίας, δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε. Απαιτείται επίσης άριστη γνώση τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας (αγγλικής-γαλλικής-γερμανικής) που προσδιορίζεται κάθε φορά στην προκήρυξη των θέσεων καθώς και πολύ καλή γνώση χρήσης Η/Υ.

4. Στον ανωτέρω αριθμό των θέσεων της Αρχής προσπίθονται οι τριάντα (30) θέσεις του ειδικού επιστημονικού προσωπικού της παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 2477/1997 και οι 30 θέσεις του βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού της παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. 2623/1998, καθώς και οι επτά (7) θέσεις με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου της παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. 2623/98.

Άρθρο 13

1. Της Γραμματείας προϊστάται Διευθυντής. Ως Διευθυντής επιλέγεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 2477/97 από το Συνήγορο του Πολίτη μόνιμος υπάλληλος κατηγορίας ΠΕ που συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις να κριθεί για προαγωγή στο βαθμό του

Διευθυντή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 82 του Ν. 2683/1999 (ΦΕΚ 19/Α/99).

2. Η επιλογή του Διευθυντή γίνεται μετά από δημόσια ανακοίνωση σε δύο ημερήσιες εφημερίδες. Με τη δημόσια ανακοίνωση ο Συνήγορος του Πολίτη καλεί τους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν αίτηση για την επιλογή μέσα σε προθεσμία που ειδικώς ορίζεται στη δημόσια ανακοίνωση και που δεν μπορεί να είναι μικρότερη από (10) ημέρες.

Στη δημόσια ανακοίνωση προσδιορίζονται ο κλάδος ή οι κλάδοι και η τυχόν ειδικότητα στην οποία πρέπει να ανήκουν οι ενδιαφερόμενοι, τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που πρέπει να έχει ο υποψήφιος, καθώς και τα συνυποβαλλόμενα με την αίτηση στοιχεία.

3. Ο Διευθυντής επιλέγεται για τρία (3) χρόνια και για το χρόνο αυτόν αποσπάται στην Αρχή με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου και κατά παρέκκλιση όλων των κείμενων διατάξεων, όπως ορίζεται στην παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 2477/1997.

Άρθρο 14

Προϊστάμενοι Τμημάτων και Γραφείων.

1. Στα Τμήματα Διοίκησης και Οικονομικής Διαχείρισης προϊστάται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού.

Στο Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης προϊστάται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού.

Στο Τμήμα Μηχανογραφικών Εφαρμογών προϊστάται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής.

Στο Τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων προϊστάται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Επικοινωνίας και, αν δεν υπάρχει, του κλάδου ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού που γνωρίζει άριστα μια ξένη γλώσσα (αγγλικά-γαλλικά-γερμανικά).

Στο γραφείο Προμηθειών προϊστάται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού.

Στο Γραφείο Διοικητικής Μέριμνας προϊστάται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΔΕ Διοικητικού - Λογιστικού.

2. Ως προϊστάμενοι των τμημάτων και γραφείων της Γραμματείας μπορούν να επιλεγούν και υπάλληλοι με απόσπαση στην Αρχή κατά τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 5 του Ν. 2477/1997.

Άρθρο 15

Τελικές και Μεταβατικές διατάξεις.

1. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος Π. Δ/τος η πλήρωση των θέσεων της Γραμματείας, επιφυλασσομένων των διατάξεων της παρ. 2, μπορεί να γίνει μετά από δημόσια ανακοίνωση με μετάταξη ή με απόσπαση υπαλλήλων υπηρεσιών και φορέων που ορίζονται στην παρ. 5 του άρθρου 8 του Ν. 2623/1998, κατά παρέκκλιση όλων των γενικών και ειδικών διατάξεων.

Οι αποσπώμενοι ή μετατασσόμενοι πρέπει να έχουν τα προσόντα του κλάδου της θέσης που αποσπώνται ή μετατάσσονται. Η δημόσια ανακοίνωση δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια εφημερίδα και σ' αυτήν αναφέρονται: α) οι θέσεις που πρόκειται να καλυφθούν με απόσπαση ή μετάταξη, β) τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, γ) η προθεσμία μέσα στην οποία οι υποψήφιοι πρέπει να υποβάλλουν την αίτηση, δ) τα δικαιολογητικά ή άλλα έγγραφα και στοιχεία που συνυποβάλλονται με την αίτηση.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 220

20 Σεπτεμβρίου 2002

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3051

Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ρυθμίσεις για τις συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής - Έννοια μέλους

1. Στις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου υπάγονται τα μέλη και το προσωπικό των ανεξάρτητων αρχών των οποίων η συγκρότηση και η λειτουργία προβλέπεται στο Σύνταγμα.
2. Ως «μέλη ανεξάρτητης αρχής» για την εφαρμογή του παρόντος νόμου θεωρούνται ο Πρόεδρος ή το ανώτατο μονοπρόσωπο όργανο διοικήσεώς της, ο Αντιπρόεδρος και τα άλλα μέλη, καθώς και οι αναπληρωτές αυτών, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν κάθε αρχή.

Άρθρο 2

Λειτουργική Ανεξαρτησία

1. Οι ανεξάρτητες αρχές απολαύουν λειτουργικής ανεξαρτησίας και δεν υπόκεινται σε εποπτεία και έλεγχο από κυβερνητικά όργανα ή άλλες διοικητικές αρχές. Οι ανεξάρτητες αρχές υπόκεινται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής.
2. Οι πιστώσεις για τη λειτουργία των ανεξάρτητων αρχών εγγράφονται υπό ίδιο φορέα στον προϋπολογισμό των οικείων Υπουργείων. Τον προϋπολογισμό εισηγείται στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ο Πρόεδρος της οικείας ανεξάρτητης αρχής, ο οποίος είναι και διατάκτης των δαπανών της.
3. Με ειδικό κανονισμό που καταρτίζει κάθε ανεξάρτητη αρχή και εγκρίνεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ρυθμίζονται τα θέματα της οικονομικής της διαχείρισης.

4. Ο Πρόεδρος της ανεξάρτητης αρχής έχει την ευθύνη λειτουργίας της σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και ασκεί όλες τις προς τούτο αρμοδιότητες. Ειδικότερα:

α. Εκπροσωπεί την ανεξάρτητη αρχή δικαστικώς και εξωδίκως.

β. Συντονίζει και κατευθύνει τις υπηρεσίες της.

γ. Παρακολουθεί την εκτέλεση των αποφάσεων, πορισμάτων και οποιωνδήποτε άλλων πράξεων της αρχής.

δ. Είναι ο διοικητικός προϊστάμενος του προσωπικού της και ασκεί την επ' αυτού πειθαρχική εξουσία. Ο Πρόεδρος της ανεξάρτητης αρχής μπορεί με απόφασή του να εξουσιοδοτεί μέλη ή άλλα όργανά της να υπογράφουν «με εντολή προέδρου» έγγραφα ή άλλες πράξεις της.

5. Η σύσταση θέσεων και γενικότερα η οργάνωση των υπηρεσιών της ανεξάρτητης αρχής καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών έπειτα από πρόταση της ανεξάρτητης αρχής και γνώμη του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

6. Οι ανεξάρτητες αρχές μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις με ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ερευνητικά πανεπιστημιακά ινστιτούτα και ερευνητικά ιδρύματα, καθώς και με ειδικούς επιστήμονες ή τεχνικούς με ειδικές γνώσεις και εμπειρία για την εκτέλεση έργων ή την εκπόνηση μελετών, που εντάσσονται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

7. Τα θέματα εσωτερικής λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής ρυθμίζονται από εσωτερικό Κανονισμό που εκδίδεται από την ίδια και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ο οποίος πρέπει να είναι σύμφωνος με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Ως την έκδοση Κανονισμού Λειτουργίας εφαρμόζονται οι ισχύουσες κατά τη δημοσίευσή του παρόντος νόμου διατάξεις ή κανονισμοί κατά το μέρος που δεν είναι αντίθετοι με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

8. Κατά των εκτελεστών αποφάσεων των ανεξάρτητων αρχών μπορεί να ασκηθεί αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, καθώς και οι προβλεπόμενες στο Σύνταγμα και τη νομοθεσία διοικητικές προσφυγές. Ένδικο βοηθήματα κατά των αποφάσεων των ανεξάρτητων αρχών μπορεί να ασκεί και ο κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός.

9. Οι ανεξάρτητες αρχές έχουν την ικανότητα να παρί-

3. Σε κάθε ανεξάρτητη αρχή συνιστώνται υπηρεσιακό συμβούλιο και δευτεροβάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο τα οποία συγκροτούνται με απόφαση του Προέδρου της. Στη σύνθεση του υπηρεσιακού συμβουλίου μετέχουν δύο μέλη της αρχής, από τα οποία το ένα ορίζεται Πρόεδρος, ο Γενικός Διευθυντής ή υπηρεσιακός προϊστάμενος των διοικητικών υπηρεσιών της αρχής και δύο αιρετοί εκπρόσωποι των υπαλλήλων. Οι ανωτέρω ορίζονται με τους αναπληρωτές τους. Αναπληρωτής του Γενικού Διευθυντή ή υπηρεσιακού προϊστάμενου ορίζεται προϊστάμενος της αμέσως υποκειμένης οργανικής μονάδας. Το δευτεροβάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο για το προσωπικό της αρχής συγκροτείται από τρία μέλη της και δύο αιρετούς εκπροσώπους των υπαλλήλων. Για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής ως μέλη της αρχής νοούνται και οι Βοηθοί αυτής, όπου προβλέπονται. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι ισχύουσες διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα για τα υπηρεσιακά συμβούλια και το δευτεροβάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο.

4. Στο προσωπικό των ανεξάρτητων αρχών καταβάλλεται ειδική πρόσθετη αμοιβή, η οποία καθορίζεται με κοινή απόφαση του αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

5. Όπου στις κείμενες διατάξεις για το προσωπικό των ανεξάρτητων αρχών προβλέπεται η έκδοση ατομικών πράξεων, αυτές εκδίδονται από τον Πρόεδρό τους.

6. Η υπηρεσία σε ανεξάρτητη αρχή θεωρείται για τον οικείο ασφαλιστικό φορέα πραγματική και συντάξιμη. Για τον τρόπο καταβολής των ασφαλιστικών εισφορών στα ταμεία κύριας και επικουρικής ασφάλισης του επιστημονικού προσωπικού των ανεξάρτητων αρχών, το οποίο σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις εξακολουθεί να υπάγεται στα ασφαλιστικά ταμεία κύριας και επικουρικής ασφάλισης που υπάγονταν πριν από το διορισμό ή την πρόσληψή του, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 2703/1999, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά και, ως προς τους δικηγόρους που απασχολούνται σε ανεξάρτητες αρχές, συμπληρωματικά η ρύθμιση του άρθρου 4 παρ. 10 του Ν. 2839/2000, όπως αυτό κάθε φορά ισχύει.

7. Σε θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού των ανεξάρτητων αρχών μπορεί να προσλαμβάνονται με την ίδια διαδικασία και δικηγόροι, χωρίς να θίγονται τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα. Για όσο χρόνο προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην αρχή αναστέλλεται η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος.

Διατάξεις που καθιερώνουν την αναστολή άσκησης επαγγελματικών δραστηριοτήτων, κωλύματα, ασυμβίβαστες δραστηριότητες και ιδιότητες του κάθε είδους προσωπικού των ανεξάρτητων αρχών διατηρούνται σε ισχύ.

8. Οι ανεξάρτητες αρχές εκπροσωπούνται δικαστικώς από μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ή από μέλη της νομικής τους υπηρεσίας. Όταν εκδικάζονται ένδικα βοηθήματα ή μέσα Υπουργών οι ανεξάρτητες αρχές εκπροσωπούνται από δικηγόρους παρ' Αρείω Πάγω εξειδικευμένους στο αντικείμενό τους, με απόφασή τους, με την οποία παρέχεται η σχετική πληρεξουσιότητα. Τα μέλη των ανεξάρτητων αρχών και οι Βοηθοί τους σε περίπτωση που διώκονται ή ενάγονται για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους μπορούν να παρίστανται ενώπιον των δικαστηρίων με μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Άρθρο 5

Τελικές και μεταβατικές διατάξεις

1. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, η προβλεπόμενη στην παρ. 2 του άρθρου 3 γνωστοποίηση γίνεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευσή του και περιλαμβάνει τον αριθμό των μελών των οποίων η θητεία έχει λήξει, τον αριθμό όσων έχουν καταληφθεί από το προβλεπόμενο κατά το διορισμό τους όριο ηλικίας, καθώς και τον αριθμό των μελών των οποίων η θητεία λήγει εντός του επόμενου τριμήνου.

2. Η θητεία των μελών των ανεξάρτητων αρχών που δεν έχουν εκλεγεί μετά την ισχύ του αναθεωρηθέντος Συντάγματος θεωρείται λήξασα. Τα μέλη αυτά συνεχίζουν να ασκούν τα καθήκοντά τους μέχρι την εκλογή νέων μελών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 3.

3. Για να διασφαλισθεί η συνέχεια της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής, τα μισά από τα μέλη της, τα οποία κληρώνονται από τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής αμέσως μετά τη λήψη της απόφασης επιλογής τους, διορίζονται για θητεία δύο ετών. Στον αριθμό των μελών κάθε ανεξάρτητης αρχής δεν περιλαμβάνεται για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου, ο Πρόεδρος της, ο οποίος διορίζεται για πλήρη θητεία.

4. Θέσεις δικηγόρων με έμμισθη εντολή, οι οποίες συνιστώνται σύμφωνα με τις ειδικότερες για κάθε αρχή διατάξεις ή με τον κανονισμό της μπορεί να καταλαμβάνονται από δικηγόρους, που υπηρετούν σε θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού της αρχής στην οποία συστατά η θέση, ύστερα από αίτησή τους και σύμφωνη γνώμη της αρχής.

5. Μέχρι την έκδοση του Ειδικού Κανονισμού Οικονομικής Διαχείρισης, όπως προβλέπεται στην παρ. 3 του άρθρου 2 εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν κατά τη δημοσίευσή του νόμου αυτού.

6. Μέχρι την έκδοση των αποφάσεων που προβλέπονται στην παρ. 7 του άρθρου 3 και στην παρ. 4 του άρθρου 4 του παρόντος εφαρμόζονται οι ισχύουσες κατά τη δημοσίευσή του διατάξεις.

7. Υπηρετούντες με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου σε θέσεις ειδικού επιστημονικού ή βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου στις θέσεις του άρθρου 5 παρ. 1 του Ν. 2477/1997 και του άρθρου 8 παρ. 4 του Ν. 2623/1998 παραμένουν στις θέσεις τους έως τη λήξη των συμβάσεών τους.

8. Μόνιμο προσωπικό του Δημοσίου ή των Ν.Π.Δ.Δ. ή των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα που υπηρετεί κατά τη δημοσίευσή του παρόντος με απόσπαση σε ανεξάρτητες αρχές μπορεί, με αίτησή του, να μεταταγεί σε κενές οργανικές θέσεις ύστερα από πρόταση της οικείας ανεξάρτητης αρχής, και απόφαση των αρμόδιων Υπουργών ή των οργάνων διοίκησης των νομικών προσώπων, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων. Οι μετατασσόμενοι εντάσσονται με την ίδια απόφαση στο βαθμό της θέσης που μετατάσσονται και αν η θέση ανήκει στους ενιαίους βαθμούς του Υπαλληλικού Κώδικα, εντάσσονται με βάση το βαθμό που κατέχουν, άλλως με βάση το συνολικό χρόνο υπηρεσίας τους έως τον τελευ-

ταίο ενιαίο βαθμό της θέσης. Το προσωπικό το οποίο μετατάσσεται εξακολουθεί να υπάγεται στα ασφαλιστικά ταμεία κύριας και επικουρικής ασφάλισης που υπαγόταν πριν τη μετάταξή του.

9. Από τη δημοσίευση του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 2 εδάφ. γ', 2 παρ. 4, 3 παρ. 5 του Ν. 2863/2000, 4 παρ. 2, 3, 4 και 5 του Ν. 2190/1994, 2 παρ. 2, 3, 4 και 6 του Ν. 2477/1997 και 16 παρ. 2 και 3 του Ν. 2472/1997, καθώς και κάθε άλλη αντίθετη γενική ή ειδική διάταξη. Διατάξεις που διέπουν τις ανεξάρτητες αρχές διατηρούνται κατά τα λοιπά σε ισχύ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 10

22 Ιανουαρίου 2003

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3094

Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1 Αποστολή

1. Η ανεξάρτητη αρχή «Συνήγορος του Πολίτη» έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ν.Π.Ι.Δ. όπως αυτά καθορίζονται στο άρθρο 3 παρ. 1 του παρόντος, για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επίσης ως αποστολή του την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη επικουρείται από πέντε Βοηθούς Συνηγόρους, εκ των οποίων ο ένας ορίζεται ως Βοηθός Συνήγορος για το παιδί. Ως Βοηθοί Συνήγοροι επιλέγονται πρόσωπα εγνωσμένου κύρους που διαθέτουν υψηλή επιστημονική κατάρτιση και απολαύουν ευρείας κοινωνικής αποδοχής. Ο Συνήγορος του Πολίτη και οι Βοηθοί Συνήγοροι δεν ευθύνονται, δεν διώκονται και δεν εξετάζονται για γνώμη που διατύπωσαν ή πράξη που διενήργησαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Δίωξη επιτρέπεται κατόπιν εγκλήσεως μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, εξύβριση ή παραβίαση του απορρήτου.

Άρθρο 2 Εκλογή - Θητεία

1. Οι Βοηθοί Συνήγοροι διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη.

2. Αναπλήρωση του Συνηγόρου του Πολίτη χωρεί εφόσον απουσιάζει ή κωλύεται προσωρινά να ασκήσει τα καθήκοντά του για οποιονδήποτε λόγο. Ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζει έναν εκ των Βοηθών Συνηγόρων ως αναπληρωτή του.

3. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να παυθεί για σωματική ή πνευματική ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων του.

Οι Βοηθοί Συνήγοροι παύονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη, για σωματική ή πνευματική ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων τους, καθώς και για ανεπάρκεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Η λήξη της θητείας του Συνηγόρου του Πολίτη, για οποιονδήποτε λόγο, επιφέρει αυτοδικαίως και τη λήξη της

θητείας των Βοηθών Συνηγόρων, οι οποίοι συνεχίζουν να ασκούν τα καθήκοντά τους, έως το διορισμό νέων Βοηθών Συνηγόρων και πάντως όχι μετά πάροδο τριών μηνών από το διορισμό νέου Συνηγόρου του Πολίτη.

4. Κατά τη διάρκεια της θητείας των Βοηθών Συνηγόρων αναστέλλεται η άσκηση οποιουδήποτε δημόσιου λειτουργήματος, καθώς και η άσκηση καθηκόντων σε οποιαδήποτε θέση στο Δημόσιο, σε Ν.Π.Δ.Δ. και σε νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Οι Βοηθοί Συνήγοροι είναι σε κάθε περίπτωση πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και δεν επιτρέπεται να ασκούν καμία άλλη επαγγελματική δραστηριότητα. Στους Βοηθούς Συνηγόρους επιτρέπεται η άσκηση καθηκόντων μέλους διδακτικού προσωπικού Α.Ε.Ι., με καθεστώς μερικής απασχόλησης.

Άρθρο 3 Αρμοδιότητες

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρμόδιος για θέματα που ανάγονται στις υπηρεσίες: α) του Δημοσίου, β) των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, γ) των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δ) των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων των οποίων τη διοίκηση ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος. Εξαιρούνται οι Τράπεζες και το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται ο όρος «δημόσια υπηρεσία» ή «δημόσιες υπηρεσίες» νοούνται οι αναφερόμενες στο προηγούμενο εδάφιο της παραγράφου αυτής. Για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρμόδιος και για θέματα που ανάγονται σε ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που προσβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4.

2. Στην αρμοδιότητα του δεν υπάγονται οι υπουργοί και υφυπουργοί ως προς τις πράξεις που ανάγονται στη διαχείριση της πολιτικής λειτουργίας, τα θρησκευτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι δικαστικές αρχές, οι στρατιωτικές υπηρεσίες ως προς τα θέματα, που αφορούν την εθνική άμυνα και ασφάλεια, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών για δραστηριότητες που ανάγονται στην εξωτερική πολιτική ή στις διεθνείς σχέσεις της Χώρας, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και οι ανεξάρτητες αρχές ως προς την κύρια λειτουργία τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται υποθέσεων που αφορούν την κρατική ασφάλεια. Δεν υπάγονται επίσης στην αρμοδιότητα του θέματα που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημοσίων υπηρεσιών.

3. Ο Συνήγορος του Πολίτη ερευνά ατομικές διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων των δημοσίων υπηρεσιών που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων. Ιδίως ερευνά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες όργανο δημόσιας υπηρεσίας ατομικό ή συλλογικό:

i) προσβάλλει, με πράξη ή παράλειψη, δικαίωμα ή συμφέρον προστατευόμενο από το Σύνταγμα και το νόμο, ii) αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από τελεσίδικη ή προσωρινά εκτελεστή δικαστική απόφαση, iii) αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από διάταξη νόμου ή από ατομική διοικητική πράξη, iv) ενεργεί ή παραλείπει νόμιμη οφειλόμενη ενέργεια, κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας ή κατά κατάχρηση εξουσίας.

4. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης δικαστικής αρχής.

5. Ο Συνήγορος του Πολίτη με απόφαση του αναθέτει αρμοδιότητες στους Βοηθούς Συνηγόρους, εποπτεύει και συντονίζει το έργο τους.

Ο Συνήγορος του Πολίτη συντάσσει ετήσια έκθεση, στην οποία εκθέτει το έργο της Αρχής, παρουσιάζει τις σημαντικότερες υποθέσεις και διατυπώνει προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Η έκθεση του Συνηγούρου του Πολίτη υποβάλλεται το Μάρτιο κάθε έτους στον Πρόεδρο της Βουλής, συζητείται κατά τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό της Βουλής και δημοσιεύεται σε ειδική έκδοση του Εθνικού Τυπογραφείου. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να υποβάλλει στον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής και να κοινοποιεί στον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό, ειδικές εκθέσεις κατά τη διάρκεια του έτους.

Άρθρο 4 **Διαδικασία έρευνας**

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη επιλαμβάνεται κάθε θέματος που εμπίπτει στις αρμοδιότητές του, ύστερα από ενυπόγραφη αναφορά κάθε άμεσα ενδιαφερόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου ή ενώσεως προσώπων. Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχεται επίσης αναφορές από κάθε άμεσα ενδιαφερόμενο παιδί ή τον ασκούντα τη γονική μέριμνα ή συγγενή κατ' ευθεία γραμμή ή εκ πλαγίου έως το δεύτερο βαθμό, τον επίτροπο ή τον προσωρινό επίτροπο, καθώς και από τρίτο πρόσωπο που έχει άμεση αντίληψη παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, ως παιδί νοείται όποιος δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του.

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη δύναται να επιληφθεί υποθέσεων αυτεπαγγέλτως.

3. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται περιπτώσεων, κατά τις οποίες η διοικητική ενέργεια έχει γεννήσει δικαιώματα ή έχει δημιουργήσει ευνοϊκές καταστάσεις υπέρ τρίτων, που ανατρέπονται μόνο με δικαστική απόφαση, εκτός εάν προφανώς συντρέχει παρανομία ή έχουν σχέση κατά το κύριο αντικείμενο τους με την προστασία του περιβάλλοντος.

4. Η αναφορά υποβάλλεται μέσα σε έξι (6) μήνες αφότου ο ενδιαφερόμενος έλαβε πλήρη γνώση των ενεργειών ή παραλείψεων για τις οποίες προσφεύγει στον Συνήγορο του Πολίτη, καταχωρείται δε σε ειδικό μητρώο. Η υποβολή της αναφοράς δεν αναστέλλει τις προβλεπόμενες από το νόμο προθεσμίες για την άσκηση ενδίκου μέσου ή βοηθήματος και δεν εξαρτάται από την παράλληλη αίτηση θεραπείας, ιεραρχικής προσφυγής ή ενδικοφανούς προσφυγής. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί, προτού επιληφθεί της υποθέσεως, να ζητήσει από τον ενδιαφερόμενο να ασκήσει διοικητική προσφυγή.

Σε περίπτωση που ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται του θέματος πριν αποφασίσει το αρμόδιο όργανο ή παρέλθει άπρακτη προθεσμία τριών (3) μηνών από την άσκηση της προσφυγής.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να θέτει στο αρχείο αναφορά που κρίνεται προδήλως αόριστη, αβάσιμη ή ασκείται κατά τρόπο καταχρηστικό ή κατά παράβαση της αρχής της καλής πίστης.

5. Ο Συνήγορος του Πολίτη δύναται κατά την έρευνα των υποθέσεων να ζητεί τη συνδρομή του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης ή άλλων ελεγκτικών σωμάτων της Διοίκησης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητεί από τις δημόσιες υπηρεσίες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο για την υπόθεση, να εξετάζει πρόσωπα, να ενεργεί αυτοψία και να παραγγέλλει πραγματογνωμοσύνη. Κατά την εξέταση εγγράφων και άλλων στοιχείων, που βρίσκονται στη διάθεση δημοσίων υπηρεσιών, δεν μπορεί να αντιταχθεί ο χαρακτηρισμός τους ως απορρήτων, εκτός εάν αφορούν την εθνική άμυνα, την κρατική ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις της χώρας. Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν με κάθε τρόπο την έρευνα. Η μη σύμπραξη δημοσίων υπηρεσιών στη διεξαγωγή της αποτελεί αντικείμενο ειδικής έκθεσης του Συνηγούρου του Πολίτη προς τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό.

Για την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητά με ειδικά αιτιολογημένο έγγραφο του από ιδιώτη που κατονομάζεται στην αναφορά έγγραφο ή άλλα στοιχεία για την υπόθεση. Ο χαρακτηρισμός των στοιχείων αυτών ως απορρήτων δεν μπορεί να του αντιταχθεί. Στην περίπτωση αυτή ο Συνήγορος του Πολίτη υποχρεούται να διασφαλίζει τα προσωπικά και επαγγελματικά απόρρητα των ιδιωτών, και να μη δημοσιεύει στοιχεία ικανά να καταστήσουν δυνατό τον προσδιορισμό τους. Σε περίπτωση που ιδιώτης αρνείται να παράσχει τα παραπάνω στοιχεία, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή δημόσιας υπηρεσίας, επαγγελματικού συλλόγου ή φορέα κατά περίπτωση, καθώς και της εισαγγελικής αρχής.

6. Μετά το πέρας της έρευνας ο Συνήγορος του Πολίτη, εφόσον το απαιτεί η φύση της υπόθεσης, μπορεί να συντάσσει πόρισμα το οποίο γνωστοποιεί στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό και τις αρμόδιες υπηρεσίες, διαμεσολαβεί δε με κάθε πρόσφορο τρόπο για την επίλυση του προβλήματος του πολίτη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη στις προτάσεις του προς τις υπηρεσίες μπορεί να θέτει προθεσμία, μέσα στην οποία οφείλουν να τον ενημερώσουν για τις ενέργειες τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεων του ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να δημοσιοποιήσει τη μη αποδοχή των προτάσεών του, εφόσον κρίνει ότι δεν αιτιολογείται επαρκώς.

7. Ο Συνήγορος του Πολίτη, όταν η αναφορά στρέφεται κατά ιδιώτη, προβαίνει σε όλες τις ενδεικνυόμενες ενέργειες, προκειμένου να εξαλειφθούν τα προβλήματα που έχουν τεθεί υπόψη του και προτείνει κάθε αναγκαίο μέτρο για την προώθηση των δικαιωμάτων του ενδιαφερόμενου παιδιού. Ειδικότερα, όταν οι συνθήκες λειτουργίας ενός νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου προσβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού, μπορεί να προτείνει τα αναγκαία οργανωτικά και λειτουργικά μέτρα. Το νομικό πρόσωπο υποχρεούται να ενημερώνει τον Συνήγορο του Πολίτη για τα μέτρα που έχει λάβει ή προτίθεται να λάβει, εντός της προθεσμίας που του έχει ταχθεί. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να δημοσιοποιήσει τη μη αποδοχή των προτάσεων του, εφόσον κρίνει ότι δεν αιτιολογείται επαρκώς.

8. Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημερώνει σε κάθε περίπτωση τον ενδιαφερόμενο για την τύχη της υποθέσεώς του.

9. Το προσωπικό της Αρχής υπέχει καθήκον εχεμύθειας για έγγραφα και στοιχεία των οποίων λαμβάνει γνώση στο

πλαίσιο της έρευνας και είναι απόρρητα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ή εξαιρούνται από το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα, κατά τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και κάθε άλλη συναφή διάταξη.

10. Άρνηση λειτουργού ή υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης να συνεργασθεί με τον Συνήγορο του Πολίτη, κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα παράβασης καθήκοντος, για δε τα μέλη διοίκησης λόγω αντικατάστασής τους.

Αν κατά την έρευνα διαπιστωθεί παράνομη συμπεριφορά λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση στο αρμόδιο όργανο και μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου ή να προτείνει τη λήψη άλλων μέτρων, αν ο υπαίτιος δεν υπόκειται σε πειθαρχικό έλεγχο. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να τάσσει εύλογη προθεσμία εν όψει των περιστάσεων, μετά την άπρακτη παρέλευση της οποίας παραγγέλλει ο ίδιος τον έλεγχο. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί επίσης σε σοβαρές περιπτώσεις να προκαλέσει με έγγραφό του προς το αρμόδιο όργανο την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου λειτουργού ή υπαλλήλου για την ανωτέρω παράλειψη άσκησης του ενδεδειγμένου ελέγχου. Αν προκύπτει από εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη ότι λειτουργός ή υπάλληλος δημόσιας υπηρεσίας παρακωλύει, για δεύτερη φορά εντός τριετίας, το έργο της έρευνας ή αρνείται χωρίς σοβαρό λόγο να συμπράξει στην επίλυση του προβλήματος μπορεί να του επιβληθεί η ποινή οριστικής παύσης.

11. Αν προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση και στον αρμόδιο εισαγγελέα. Για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, αν κριθεί ότι παρίσταται ανάγκη παρέμβασης της αρμόδιας δικαστικής αρχής ή άλλης δημόσιας υπηρεσίας ή φορέα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει σε αυτούς σχετική έκθεση.

Άρθρο 5 **Ειδικοί Επιστήμονες, Βοηθοί Επιστήμονες** **Γραμματεία**

1. Συνιστώνται 75 θέσεις ειδικών επιστημόνων και 50 θέσεις βοηθών επιστημόνων με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Προσόντα διορισμού είναι τα ακόλουθα:

α) Για τους ειδικούς επιστήμονες, τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 2 του Π.Δ. 50/2001 (ΦΕΚ 39 Α) «Καθορισμός των προσόντων διορισμού σε θέσεις φορέων του δημόσιου τομέα».

β) Για τους βοηθούς επιστήμονες, πτυχίο Α.Ε.Ι., της ημεδαπής ή ισότιμο της αλλοδαπής και γνώση μιας ξένης γλώσσας.

Οι διατάξεις για το ανώτατο όριο ηλικίας διορισμού στις θέσεις παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται. Η ιδιότητα του συνταξιούχου αποτελεί κώλυμα διορισμού στις πιο πάνω θέσεις.

Οι διατάξεις του πρώτου και του δεύτερου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 4 του Ν. 3051/2002 (ΦΕΚ 220 Α) «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις» εφαρμόζονται και για τις θέσεις των βοηθών επιστημόνων του παρόντος.

Η εμπειρία αποτελεί στοιχείο που εκτιμάται ιδιαίτερα για την αξιολόγηση των υποψηφίων. Ως εμπειρία νοείται η άσκηση έργου που σχετίζεται με το αντικείμενο της προς πλήρωση θέσης ή η απασχόληση σε ανεξάρτητη αρχή με συναφές με το Συνήγορο του Πολίτη έργο.

Για την πλήρωση των θέσεων ειδικού και βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού προηγείται δημόσια πρόσκληση, η οποία δημοσιεύεται σε δύο τουλάχιστον εφημερίδες των

Αθηνών, που έχουν ευρεία κυκλοφορία, τηρούνται δε σε κάθε περίπτωση οι αρχές της δημοσιότητας, της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της αξιοκρατίας.

Με την προκήρυξη πλήρωσης των θέσεων μπορούν να εξειδικεύονται κάθε φορά οι απαιτούμενοι τίτλοι σπουδών, βασικοί και μεταπτυχιακοί, και να προσδιορίζονται η ξένη γλώσσα, και το επίπεδο αυτής, η απαιτούμενη εμπειρία, καθώς και η γνώση χρήσης Η/Υ. Ως προς την απόδειξη του επιπέδου της ξένης γλώσσας εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 28 του Π.Δ. 50/2001. Η επιλογή του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού γίνεται από πενταμελή επιτροπή που αποτελείται από τον Συνήγορο του Πολίτη ως Πρόεδρο, δύο Βοηθούς Συνηγόρους και δύο καθηγητές Α.Ε.Ι., οριζόμενους με απόφαση της Αρχής. Για τα θέματα επιλογής προσωπικού που δεν περιλαμβάνονται κάθε φορά στην προκήρυξη ή δεν ρυθμίζονται από το παρόν άρθρο εφαρμόζονται οι διατάξεις του Π.Δ. 291/1998 «Κανονισμός λειτουργίας για τη διαδικασία πρόσληψης του προσωπικού του Συνηγόρου του Πολίτη».

2. Τα κριτήρια, ο χρόνος, η συχνότητα, ο τύπος, η διαδικασία και τα όργανα αξιολόγησης των ειδικών και των βοηθών επιστημόνων καθορίζονται με απόφαση του Συνηγόρου του Πολίτη.

3. Στο Συνήγορο του Πολίτη αποσπώνται και ασκούν καθήκοντα ειδικού επιστήμονα έως είκοσι πέντε (25) μόνιμοι ή με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλοι του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α, α' και β' βαθμού, Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ. της περιπτώσεως ε' της παρ. 1 του άρθρου 3 που συγκεντρώνουν τα προσόντα ειδικού επιστήμονα της παρ. 1α του παρόντος άρθρου ή είναι υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ του δημόσιου τομέα με οκταετή τουλάχιστον υπηρεσία και με άριστη γνώση ξένης γλώσσας. Η επιλογή των υποψηφίων για απόσπαση υπαλλήλων γίνεται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της ανωτέρω παραγράφου 1. Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση του οικείου Υπουργού μετά από πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη, κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη. Η απόσπαση διαρκεί τρία (3) έτη, μπορεί να παρατείνεται μια ή περισσότερες φορές για ίσο χρονικό διάστημα και είναι υποχρεωτική για την υπηρεσία του υπαλλήλου. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και για τις αποσπάσεις που παρατάθηκαν αυτοδικαίως με την παρ. 3 του άρθρου 28 του Ν. 3013/2002.

4. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 4 του Ν. 3051/2002, οι αποδοχές των ειδικών και βοηθών επιστημόνων, καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση της Αρχής. Μέχρι την έκδοση της ανωτέρω κ.υ.α. εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Στο λοιπό προσωπικό της Αρχής καταβάλλονται οι αποδοχές που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις.

5. Οι ειδικοί επιστήμονες, οι βοηθοί επιστήμονες, καθώς και οι αποσπασμένοι υπάλληλοι που ασκούν καθήκοντα ειδικών επιστημόνων, σε περίπτωση που διώκονται ή ενάγονται για πράξη ή παράλειψη κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, μπορεί να παρίστανται ενώπιον των δικαστηρίων με μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

6. Οι αποσπασμένοι κατά οποιονδήποτε τρόπο υπάλληλοι που υπηρετούν στην Αρχή λαμβάνουν το σύνολο των τακτικών αποδοχών, καθώς και όλα τα με οποιαδήποτε ονομασία επιδόματα και οποιεσδήποτε αμοιβές, παροχές και κάθε φύσεως απολαβές και αποζημιώσεις της οργανικής τους θέσης, πλην του επιδόματος θέσεως ευθύνων και των επιδομάτων που συνδέονται με την ενεργό άσκηση καθηκόντων στον φορέα που ανήκουν οργανικά. Επίσης λαμβάνουν την ειδική πρόσθετη αμοιβή που προβλέπεται στην παρ. 4 του άρθρου 4 του Ν. 3051/2002.

Οι διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 21 του Ν. 2733/1999 (ΦΕΚ 180 Α) εφαρμόζονται και για την υπηρεσία των υπαλλή-

λήλων που αποσπώνται κατά την ανωτέρω παράγραφο 3 στο Συνήγορο του Πολίτη,

7. Στη Γραμματεία της Αρχής προίσταται δημόσιος υπάλληλος ΠΕ κατηγορίας με βαθμό διευθυντή του άρθρου 79 παρ. 2 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999). Η πλήρωση της θέσης του διευθυντή, που συνιστάται με το παρόν άρθρο, γίνεται με απόφαση ειδικού συμβουλίου που αποτελείται από τον Συνήγορο του Πολίτη ως Πρόεδρο και μέλη τους Βοηθούς Συνηγόρους του Πολίτη, ύστερα από αίτηση υποψηφιότητας, που υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία που τάσσεται με δημόσια πρόσκληση προς τους ενδιαφερόμενους. Η αίτηση υποψηφιότητας συνοδεύεται από βιογραφικό σημείωμα, το περιεχόμενο του οποίου προκύπτει από τα στοιχεία του προσωπικού μητρώου του υπαλλήλου. Δικαίωμα υποβολής αίτησης υποψηφιότητας έχουν μόνον υπάλληλοι ΠΕ κατηγορίας δημόσιων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α., και ανεξάρτητων αρχών που έχουν τα προσόντα προαγωγής στο βαθμό διευθυντή κατά την παρ. 2 του άρθρου 82 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999). Το Ειδικό Συμβούλιο καλεί σε προφορική συνέντευξη τους υποψηφίους προκειμένου να διαμορφώσει γνώμη για την ικανότητα και την προσωπικότητα τους, ως προς την άσκηση των καθηκόντων τους. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, οι σχετικές με τη συνεκτίμηση και την έννοια της εμπειρίας, εφαρμόζονται αναλόγως και για την επιλογή του διευθυντή.

Ο υπάλληλος που θα επιλεγεί κατά τα ανωτέρω για τη θέση του διευθυντή μετατάσσεται, κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη, με απόφαση του οικείου Υπουργού χωρίς γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου και εντάσσεται με την ίδια απόφαση στο βαθμό της θέσης του διευθυντή.

Κατά την πρώτη εφαρμογή της παρούσας διάταξης η επιλογή για την πλήρωση της θέσης του διευθυντή γίνεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. Η απόφαση του κατά την παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 2477/1997 διευθυντή λήγει αυτοδικαίως με την ολοκλήρωση της κατά τα ανωτέρω μετάταξης του διευθυντή και ο χρόνος της απόσπασης αυτής λογίζεται για κάθε συνεπεία ως υπηρεσία σε θέση βαθμού διευθυντή του άρθρου 79 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999).

Άρθρο 6 **Τίτλος της Αρχής**

Απαγορεύεται σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο η χρήση του τίτλου «Συνήγορος του Πολίτη» ή τίτλου παρεμφερούς που μπορεί να δημιουργήσει στο κοινό σύγχυση σε σχέση με την ως άνω Αρχή.

Άρθρο 7 **Τελικές και μεταβατικές διατάξεις**

1. Οι θέσεις του ειδικού επιστημονικού προσωπικού της παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 2477/1997, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 28 του Ν. 3013/2002 και οι θέσεις του βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού της παρ. 4 του άρθρου 8 του Ν. 2623/1998 διατηρούνται και καταργούνται με τη λήξη της σύμβασης εργασίας των υπηρετούντων στις θέσεις αυτές ή και προ αυτής, εφόσον κενωθούν με οποιοδήποτε άλλον τρόπο.

2. Οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 10 του Ν.Δ. 216/1974, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε, ισχύουν και για αποσπάσεις υπαλλήλων στην υπηρεσία του Συνηγόρου του Πολίτη. Οι διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν. 3051/2002 ισχύουν και για το μόνιμο προσωπικό των Ο.Τ.Α., και των ανεξάρτητων αρχών που είναι αποσπασμένοι στον Συνήγορο του Πολίτη.

3. Γενικές ή ειδικές διατάξεις που είναι αντίθετες με τις διατάξεις του παρόντος νόμου καταργούνται. Διατηρούνται σε ισχύ οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. 2623/1998 (ΦΕΚ 139 Α'), όπως ισχύει κάθε φορά και προστίθεται μία (1) ακόμη θέση για τις ανάγκες Βοηθού Συνηγόρου.

4. Κατά την πρώτη επιλογή μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, για τις θέσεις ειδικών επιστημόνων και για τις θέσεις βοηθών επιστημόνων, η προβλεπόμενη στο άρθρο 5 παρ. 1 του παρόντος νόμου επιτροπή αποτελείται από τον Συνήγορο του Πολίτη, δύο (2) καθηγητές Α.Ε.Ι. και δύο (2) μέλη ή πρώην μέλη ανεξάρτητων διοικητικών αρχών.

Άρθρο 8

Στο τέλος της παραγράφου 6 του άρθρου 15 του Ν. 2266/1994 (ΦΕΚ 218 Α') προστίθενται οι εξής φράσεις:

«Η απόσπαση, από θέση του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ., προϊσταμένων τμημάτων, γίνεται κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων. Ο χρόνος υπηρεσίας συνηγορίζεται και προσμετράται για την προαγωγή του υπαλλήλου στον επόμενο βαθμό. Η ισχύς της παρούσας διάταξης αρχίζει από την 1η Νοεμβρίου 2002.»

Άρθρο 9

Στην περίπτωση β' της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 3074/2002 (ΦΕΚ 296 Α') προστίθεται δεύτερο εδάφιο το οποίο έχει ως ακολούθως:

«Η θητεία του είναι πενταετής και μπορεί να ανανεώνεται με την ίδια διαδικασία.»

Άρθρο 10

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Διοικητικών Επιστημών επιχορηγείται κατ' έτος, αρχής γενομένης από το οικονομικό έτος 2004, από πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για την κάλυψη δαπανών λειτουργίας του και τη συμμετοχή του στις επιστημονικές εκδηλώσεις του Διεθνούς Ινστιτούτου Διοικητικών Επιστημών.

Το ποσό της επιχορήγησης καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται μετά από αιτιολογημένη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 14.674 ευρώ ετησίως. Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Για τα έτη 2002 και 2003 ως επιχορήγηση παραμένει εις χείρας του Ελληνικού Ινστιτούτου Διοικητικών Επιστημών το μη δαπανηθέν ποσό της επιχορήγησης, την οποία εισέπραξε από το Π.Δ.Ε. 2001 ΣΑΕ 015 για τη διοργάνωση του 25ου Διεθνούς Συνεδρίου Διοικητικών Επιστημών, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 8 του Ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α').

Άρθρο 11 **Ισχύς**

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά σε επί μέρους διατάξεις αυτού.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 22 Ιανουαρίου 2003

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 22 Ιανουαρίου 2003

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 231
26 Νοεμβρίου 2004

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3293

*Πολυκλινική Ολυμπιακού Χωριού, Συνήγορος Υγείας και
Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λοιπές διατάξεις.*

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

3. Ο Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μπορεί να παραπέμψει στο Συνήγορο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προκειμένου αυτός να διερευνήσει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, αναφορές πολιτών που στρέφονται κατά των δημόσιων υγειονομικών και προνοιακών υπηρεσιών.

4. Ο Συνήγορος του Πολίτη αναθέτει την εκτέλεση των καθηκόντων των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου σε έναν από τους Βοηθούς Συνηγόρους του Πολίτη.

5. Για την άσκηση των καθηκόντων του Συνηγόρου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης συνιστώνται στο Συνήγορο του Πολίτη τρεις θέσεις ειδικών επιστημόνων, η πλήρωση των οποίων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α') και του άρθρου 4 του ν. 3051/2002 (ΦΕΚ 220 Α').

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Άρθρο 18

Συνήγορος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη ασκεί και τα καθήκοντα του Συνηγόρου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

2. Κατά την άσκηση των σχετικών με τα δικαιώματα της υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής αλληλεγγύης αρμοδιοτήτων του, ο Συνήγορος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εισηγείται προς το αρμόδιο Υπουργείο μέτρα για την αποκατάσταση και προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, την εξάλειψη των φαινομένων κακοδιοίκησης και τη βελτίωση της λειτουργίας των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης και των σχέσεών τους με τον πολίτη.

σίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επί μέρους διατάξεις του.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 25 Νοεμβρίου 2004

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ν. ΚΑΚΑΛΑΜΑΝΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 25 Νοεμβρίου 2004

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

Άρθρο 31

Οι διατάξεις του παρόντος νόμου ισχύουν από τη δημο-

Α. Κύκλος Ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Πίνακας Π.1

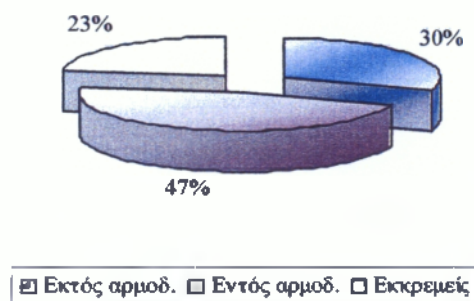
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	345
Εντός αρμοδιότητας	540
Εκκρεμείς	259

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2000, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.1

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.1

Β. Κύκλος Ποιότητας Ζωής

Πίνακας Π.2

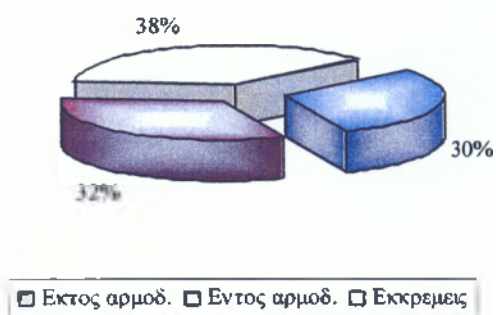
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	1.036
Εντός αρμοδιότητας	1.120
Εκκρεμείς	1.298

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2000, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.2

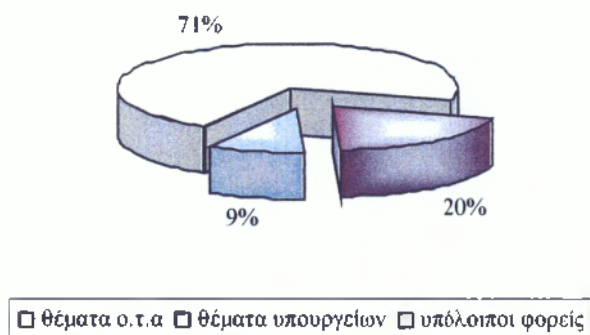
Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.2

Γράφημα Π.3

Ποσοστά εμπλεκόμενων φορέων

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2000, Συνήγορος του Πολίτη

Γ. Κύκλος Σχέσεων Κράτους – Πολίτη

Πίνακας Π.3

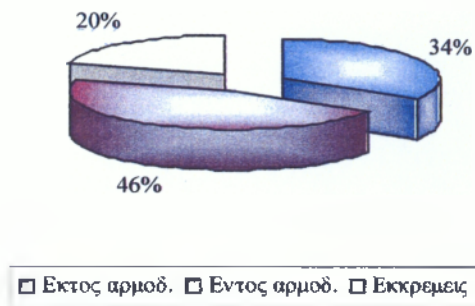
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	1.362
Εντός αρμοδιότητας	1.839
Εκκρεμείς	814

- Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2000, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.4

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.3

Γράφημα Π.5

Κατανομή των φορέων ανά ομάδες

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2000, Συνήγορος του Πολίτη

Α. Κύκλος Ανθρώπινων Δικαιωμάτων

Πίνακας Π.4

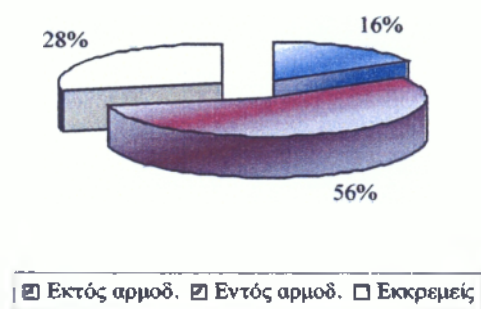
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	280
Εντός αρμοδιότητας	966
Εκκρεμείς	485

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2001, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.6

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας 3.8

Β. Κύκλος Ποιότητας Ζωής

Πίνακας Π.5

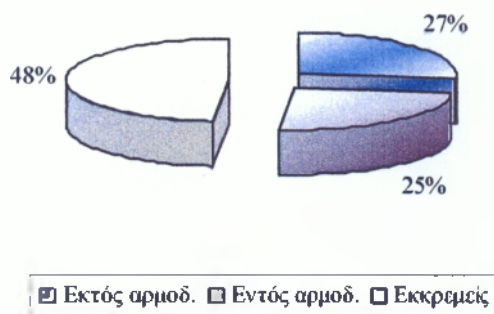
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	963
Εντός αρμοδιότητας	893
Εκκρεμείς	1.737

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2001, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.7

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.5

Γ. Κύκλος σχέσεων κράτους πολίτη

Πίνακας Π.6

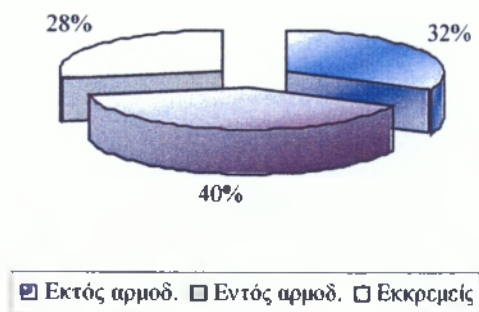
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	1.628
Εντός αρμοδιότητας	2.073
Εκκρεμείς	1.432

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2001, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.8

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.6

Α. Κύκλος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Πίνακας Π.7

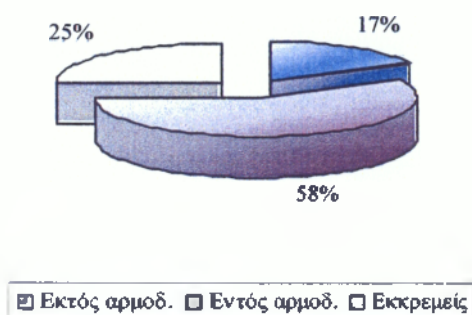
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	360
Εντός αρμοδιότητας	1.186
Εκκρεμείς	525

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2002, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.9

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.7

Β. Κύκλος Ποιότητας ζωής

Πίνακας Π.8

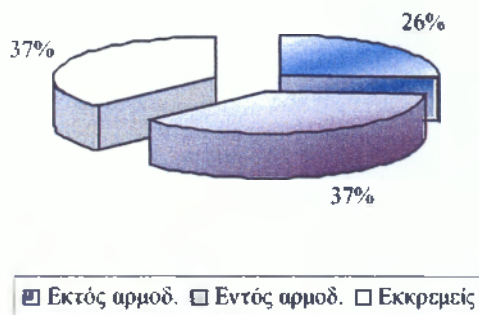
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	1.046
Εντός αρμοδιότητας	1.520
Εκκρεμείς	1.514

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2002, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.10

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.8

Γ. Κύκλος Σχέσεων Κράτους – Πολίτη

Πίνακας Π.9

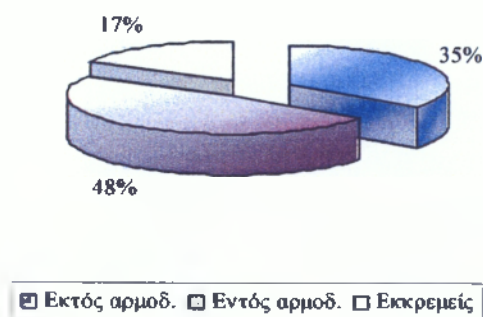
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	2.038
Εντός αρμοδιότητας	2.810
Εκκρεμείς	990

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2002, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.11

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.9

Α. Κύκλος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Πίνακας Π.10

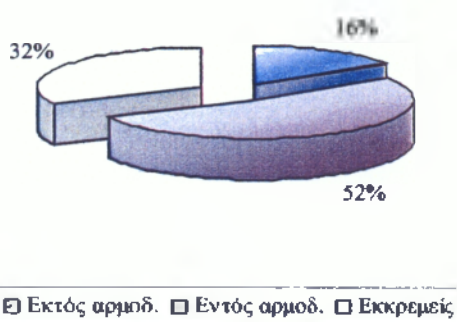
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	311
Εντός αρμοδιότητας	1.017
Εκκρεμείς	634

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2003, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.12

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.10

Β. Κύκλος Ποιότητας ζωής

Πίνακας Π.11

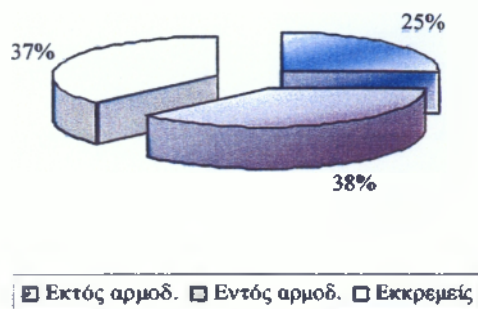
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	916
Εντός αρμοδιότητας	1.398
Εκκρεμείς	1.358

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2003, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.13

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας 3.19

Γ. Κύκλος Σχέσεων Κράτους – Πολίτη

Πίνακας Π.12

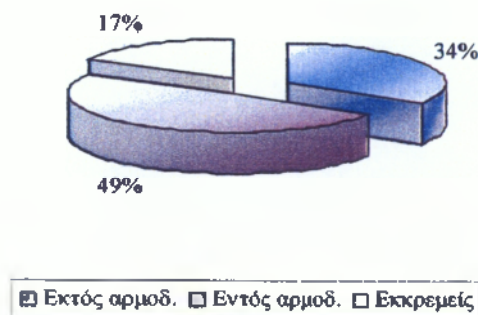
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	1.813
Εντός αρμοδιότητας	2.637
Εκκρεμείς	901

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2003, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.14

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας 3.20

Α. Κύκλος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Πίνακας Π.13

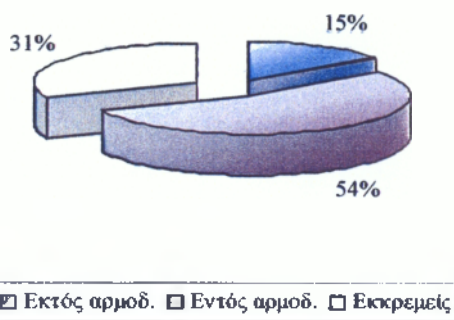
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	330
Εντός αρμοδιότητας	1.179
Εκκρεμείς	681

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2004, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.15

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας 3.23

Β. Κύκλος Ποιότητας Ζωής

Πίνακας Π.14

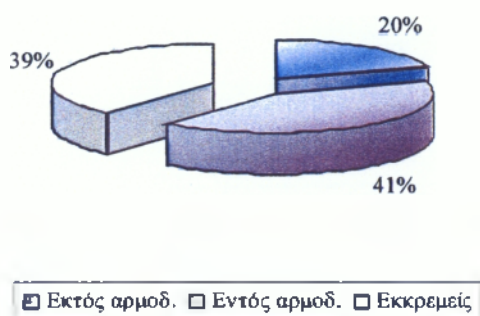
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	1.200
Εντός αρμοδιότητας	1.294
Εκκρεμείς	619

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2004, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.16

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.14

Γ. Κύκλος Σχέσεων Κράτους – Πολίτη

Πίνακας Π.15

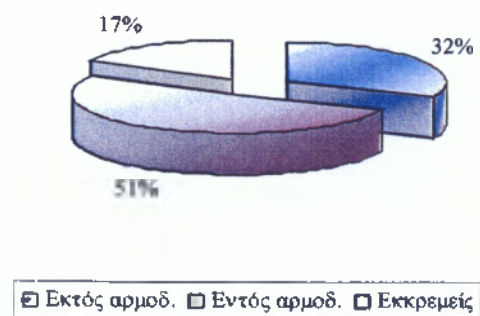
Εξέλιξη των αναφορών

ΕΞΕΛΙΞΗ	ΑΝΑΦΟΡΕΣ
Εκτός αρμοδιότητας	1.539
Εντός αρμοδιότητας	2.501
Εκκρεμείς	820

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: Ετήσια Έκθεση 2004, Συνήγορος του Πολίτη

Γράφημα Π.17

Εξέλιξη των αναφορών

* Επεξεργασία ίδια, πηγή: πίνακας Π.17